

84
M95

SHIHUR QOSHIQLAR KUTUBXONASI

MUQIMY • FURQAT

Qy chehrasi tobonim

MASHHUR QO'SHIQLAR KUTUBXONASI

MUQIMiy • FURQAT

Ey chehrasi tobonim

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
TOSHKENT VILOYATI CHIRCHIQ
DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI
AXBOROT RESURS MARKAZI
1-FILIALI

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
TOSHKENT VILOYATI CHIRCHIQ
DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI
AXBOROT RESURS MARKAZI

TOSHKENT
"O'ZBEKISTON"
2016

UO'K: 821.512.133-1
KBK 84(50)6

M 95

To'plovchi va so'zboshi muallifi:

*Ergash OCHILOV,
filologiya fanlari nomzodi*

Muqimiy

M. 95. Ey chehrasi tobonim/Muqimiy, Furqat.
E. Ochilov. – Toshkent: «O'zbekiston»,
NMU, 2016. – 264 b. (Mashhur qo'shiqlar
kutubxonasi)

Muqimiy va Furqat ijodi o'zbek mumtoz adabiyotining yorqin sahifalarini tashkil etadi. Bu tom ma'nodagi xalq shoiriylari qalamidan chiqqan she'rlar hali siyohi qurimay turib she'riyat shunavandalari tiliga tushgan, hofizlar tomonidan kuyga solinib, asrlar davomida sevilb ijro etilib kelgan. Ushbu to'plam xalq mehn-u muhabbatini qozongan ikki zabardast so'z san'atkorining muxlislar ko'nglidan joy olgan mashhur qo'shiqlari asosida tuzildi.

UO'K: 821.512.133-1
KBK 84(50)6

ISBN 978-9943-01-940-9

© E. Ochilov, 2013, 2016
© «O'ZBEKISTON» NMU, 2013, 2016

МУҚИМИЙ

DILORIAR QO'SHIQLAR

Muqimiy ijodi o'zbek mumtoz adabiyotining eng yorqin sahifalarini tashkil etadi. O'z davrida Muqimiydan mashhur shoir bo'lmagan: g'azal, murabba' va muxammaslari qalamidan chiqishi bilan siyohi qurimay turib hofizlar soziga tushgan, davralarda sevil o'qilgan, qo'lma-qo'l bo'lib, og'izdan og'izga o'tgan. Uning qo'shiq bo'lmagan she'rlari kam. «Ko'nglim sandadur», «Soyaydurman», «Yakka bu Farg'onada», «Girifformen yana», «Dog'men», «Yodinga tushiti», «Qilma ko'p», «Navbahor», «Ey chehrasi tobonim» kabi o'nlab she'rlari milliy qo'shiqchilgimizning olin fondidan joy olgan.

Akademik shoir G'afur G'ulom ta'biri bilan aytganda, «o'zbek xalqining mo'tabar shoiri»¹ Muhammad Aminxo'ja Muqimiy 1850-yili Qo'qonda novvoy oilasida tug'ildi. Uning ota-bolalari asli toshkentlik bo'lib, Qo'qonga borib turg'un bo'lib qolishgan. Onasi Bibtoysa ham otasiga o'xshab hayot taqozosi bilan Qo'qonga kelib qolgan xojandlik Saydolim Nodirshayx de-

gan kishining qizi. U boshlang'ich ma'lumotni mahalla maktabida olgan bo'lsa-da, zamonasining shoir va fozil farzandi bo'lib yetishishida oilaning roli katta bo'ldi. Xususan, onasi Bibtoysa o'z davrining o'qimishli, adabiyotga oshno ayollaridan bo'lib, eski kitoblarni ko'p o'qir, ko'plab ertak va naqlar, rivoyat va afsonalar, she'r-u g'azallarni yod bilat va davralarni qizitar edi. Shuning uchun ham Qo'qon ayollari uni sevil va erkalar, Xumorbibi deb ataganlar. U qatnashgan davralar fayzli va zavqli o'tar, u bormagan yig'irlarda darhol o'rni bilinar edi. Bo'lajak shoir qalbiga adabiyot ishq, she'r shavqini aynan onasi solgani shubhasiz.

Tirishqoq va ziyrak Aminxo'ja Qo'qondagi mashhur «Hokim oyim» madrasasida o'qib yurgan vaqtidayoq she'rlar mashq qilishni boshlagan edi. Taniqli adabiyotshunos G'ulom Karimov shoir ijodini sinchiklab tekshirish asosida Muqimiy 12-13 yoshlaridan she'r yozish bilan jiddiy shug'ullana boshlagan degan xulosaga keladi².

Keyin u ilmini kamolga yetkazish maqsadida «1872-1873-yillarda Buxoroga borib, «Meh-tar oyim» madrasasida tahsilni davom ettiradi»³. Buxoroda o'tkazgan yillari uning shoir sifatida shakllanishida muhim rol o'ynaydi. Qo'qonda Na-

¹ *G'afur G'ulom*. Muqimiy // *Asarlar*. O'n jildlik. 8-jild. Adabiy-tanqidiy maqolalar, ochirklar, portretlar. – Toshkent, 1976. 32-bet.

¹ *Karimov G.* O'zbek demokrat shoiri Muqimiy (Soziboshi) // *Muqimiy*. Tanlangan asarlar. – Toshkent, 1958. 13-bet.

² *Abdug'afurov A.* Muqimiy // *Buyuk siyosatchilar, allomalar*. Uch kitobdan iborat. 3-kitob. – Toshkent, 1997. 96-bet.

voly, Fuzuliy, Mashrab, Amiriy asarlarini mutolaa qilib, ulardan mahorat sabog'ini olgan Muqimiy bu yerda fors-tojik adabiyoti bilan chuqur tanishadi: Sa'diy Sheroziy, Hofiz Sheroziy, Abdurahmon Jomiy, Mirzo Bedil kabi Sharq so'z san'atining zabardast namoyandalari ijodidan bahramand bo'ladi. Muqimiy bu shoirlardan bir umr o'rgandi, ulardan ta'sirlandi, ularga ergashdi. Bu ta'sirni uning butun ijodida, xususan, ularning g'azallariga yozgan tatabu'larida, bog'lagan muxammalarida ko'rish mumkin. U Furgat, Zavqiy, Almaiy, Kamiy, Visoliy, Umidiy, Muntazir, G'oziy, Muhayyir kabi zamondoshlarining ko'plab g'azallariga ham muxammalar bog'lagan.

Xalq orasida shuhrati baland bo'lishiga qaramay, Muqimiy bir umr faqirlikda yashagan. O'z davrining fozil kishisi ekani, xushxat xatrot, tahriri mukammal bo'lishiga qaramay, «Hazrat» mad-rasidagi kichik bir hujrada yashab, xatrotlik va xatnavislik qilib kun kechirgan. «Uning ko'pincha hujralarda g'azallar yozib, xat mashq qilib, kitoblar o'qib o'tirganini ko'rish mumkin edi. Bo'sh vaqtlarida Qo'qon, Andijon, Namangan, Toshkent taraflarida aylanib yurar edi. U xatni rasm darajasida go'zal yozar edi. Forscha, arabchani mukammal bilan edi»¹.

¹ *G'ofur G'ulom*. Muqimiy//Asarlar. O'n jildlik. 8-jild. Adabiy-tanqidiy maqolalar, ocherklar, portretlar. – Toshkent, 1976. 31-bet.

Qo'qonda Muqimiy, Furgat, Zavqiy, Muhayyir ishtirokidagi bir adabiy to'garak faoliyat ko'rsatib, uning dovrug'i uzoq-uzoqlarga ketgan edi. Furgat o'z «Esdaliklar»ida bu davraga boshqa she'riyat muxlislari havas qilishi, shnavandalar ularning she'rlarini so'rab kelishi haqida yozadi.

Muqimiy adabiy merosi taxminan 10 ming misrani tashkil etib, an'anaviy va hajviy yo'nalishdagi she'rlardan iborat. An'anaviy she'rlarida Jomiy, Navoiy, Fuzuliy, Mashrab, Amiriy an'alarini davom ettirib, yangi ijtimoiy sharoitda ularni rivojlantirgan. Shoir lirikasida g'azal, muxammas va murabba' janrlari yetakchi o'rin tutadi. Muqimiy Mashrabdan keyin murabba' va muxammas janrlari taraqqiyotiga katta hissa qo'shdi. Ta'bir joiz bo'lsa, Mashrab va Muqimiy tufayli bu ikki janr mumtoz she'riyatning g'azaldan keyingi eng mashhur janrlariga aylandi. Xususan, murabba' janriga Muqimiy yangi hayot bag'ishladi, deyish mumkin. Shoirning xalq yo'lida yozilgan soddal til, ravon uslubdagi hasos va o'ynoc'i murabba'larning deyarli barchasi qo'shig'a aylanib, xalq mehr-u muhabbatini qozondi. Muqimiy she'riyati chuqur hayotsevarlik ruhi bilan sug'orilgan, hasrat, shikoyat ohangi ustuvor she'rlarida ham nekinlik kayfiyati barq urib turadi.

Xalq ichida ko'p yurgan, katta-kichikning suhbatini olgan Muqimiy o'z she'rlarida xalqona ob-

razli iboralar, tesha tegmagan nozik lutfilar, o'tkir qochirimlar, ilmoqli gaplar, pardali ishoralardan mahorat bilan foydalandi. Bu narsa sho'ir asarlarining xalqchil, o'qimishli, ta'sirchan chiqishinigina ta'minlab qolmay, badiiy yuksakligini ham ta'minlaydi.

Ergash OCHILOV

YAKKA BU FARG'ONADA

Oshiq emasman yuzingga yakka bu Farg'onada,
Zohid istar Ka'balarda, barhaman butxonada.

Kinga dod aylay bu bedoddingni man, ey sang'il,
Oshno bo'ldim desam, ko'nglung seni begonada.

Sham'i ruxsoring yonar mahfilda¹ gul-gul kechalar,
Bormudi qasding magar kuydirgali parvonada.

Man' etib, ey muhtasib², har dam boshimga
kelmag'il,

Bo'lsa, naylay, mast bo'lmay, maskanim mayxonada.

G'ofilo, fikr aylag'il uqboni rohat istasang,
Shodling' ko'z tutnakim, bo'lmaydi mehnatxonada³.

Manzilimni so'rma, ey mag'ruri mulki dastgoh⁴,
Dahr – sahroyi junun, uy bo'lmag'ay devonada.

Bulbul aylar nolalar yolg'iz dema, ey gul'uzor,
Chug'zdek⁵ qilg'ay Muqimiy ham navo

vayronada.

¹ Mahfil – majlis, anjuman, bazm.

² Muhtasib – islom marosimlari, shariat qoidalarini va jamoat tartibini nazorat qiluvchi amaldor.

³ Mehnatxona – muhsibat uyi, ya'ni dunyo.

⁴ Dastgoh – 1) qudrat va imkoniyat, davlat, boylik; 2) amal, martaba.

⁵ Chug'z – boyo'g'il, boyqush.

YANA

Sho'xi parivashg'a giriftormen yana,
Vashin ko'ranga shom-u sahar zormen yana.

Ra'nolar ila kam tobim, jafu chekib,
Naylay, birovnig ishqida bemormen yana.

Aylab hamisha xo'blara¹ uyquni harom,
Bir nozanin yodida bedormen yana.

Bozori shabda² qaysi tarafdin, debon kelur,
Hayron yo'lida diydalarim chormen³ yana.

Xor etti ishq har guli humrog'a⁴ bog' aro,
Ta'n etma, boz⁵ bir gul uchun xormen yana.

Oxir sharob tut qadahe, soqiyo, bu kun
Davringda saxt⁶ lohas-u xummormen yana.

Nogah, Muqimiy, uchrasa, aql-u hushim ketib,
Ko'rgan yerimda surati devormen yana.

¹ Xo'blar - 1) yaxshilar; 2) go'zallar.

² Bozori shab - bozor kechasi.

³ Diydalari chor - ko'zlari to'rt, intizor, mushoq.

⁴ Humro - qizil, qizillik.

⁵ Boz - yana, tag'in.

⁶ Saxt - qattiq.

SOG'INIB

Mehri ruxsoringga, jono, zordurman sog'inib,
Ko'rgali mushoq, dilafgordurman sog'inib.

Subhi vaslim furgating shomi bilan
Qon to'lib ko'zga, shafaqosordurman¹ sog'inib, ^{topdi zavol,}

Xasta-yu ma'yus-u bemor ayrilib g'am kunjida,
Mustahiq² pursish³ bisyordurman sog'inib.

Yodima sozi dutor-u ruhafzo⁴ xonishing
Tushsa har soat batarroq zordurman sog'inib.

Xoh bovar qilma-qil, san ham musulmonsan agar,
G'uncha yanglig' diydasi xunbordurman⁵ sog'inib.

Ashki ol-u⁶ rangi zardindin⁷ qiyos etsang bo'lur -
Hojati guftor emas, izbordurman sog'inib.

Hasratingning nazmini yozib Muqimiy safhaga,
Kor-u borim⁸ dam-badam takrordurman sog'inib.

¹ Shafaqosor - shafaqqa o'xshash, sariq aralash qizil.

² Mustahiq - loyiq, munosib, sazovor.

³ Pursish - so'rash, so'roqlash.

⁴ Ruhafzo - jonbaxsh.

⁵ Xunbor - qonli, qon to'kuvchi.

⁶ Ol - qizil.

⁷ Zard - sariq.

⁸ Kor-u bor - ishlar, mashg'ulliklar.

FARG'ONA NASRULLOSI

Ko'nguni g'uncha yanglig' tah-batah¹ qon
ayladig-ketding,
Xaloyiq ichra ma'yus-u parishon
ayladig-ketding.

Otib tiyri² jafodillarga, har yondin
solib raxna,
Nachuk sultonki, tan mulkini vayton
ayladig-ketding.

Judolig' kunida yetmasmudi hasratda
qolg'onim,
Yana sha'nimga bir ortuqcha bo'hton
ayladig-ketding.

Agar tosh bo'lsa ham, ko'ngling erib, lozim edi
rahming,
Ko'zicha dushmanim yer birla yakson
ayladig-ketding.

Avaldin oshnolig' qilmasam-chi, oxiri tashlab,
Umidim shumidikim, zor-u hayvon
ayladig-ketding.

Duoyi davlatig ko'zlar Muqimiy, garchikim
mahrum,
Bo'lakka ne'mati vasling farovon
ayladig-ketding.

¹ Tah-batah – qavatim-qavat.

² Tiyr (tir) – o'q.

KO'ZLARING

Surma qo'ymay muncha ham, jono, qarodur
ko'zlaring,
Har biri jon qasdig'a boqqan balodur
ko'zlaring.

Oshno begonalarga, bir umr xush-xush nigoh,
Oshnolarga g'araz nooshnodur ko'zlaring.

Bogmag'ay oshiqqa sahvan¹ ham qiyo, faryodkim,
Rasnu oyini magar javr-u jafodur ko'zlaring.

Ohuyi Chin² ko'rdi-yu, shahlolig'idin qon yutub,
Rashkdin ovorai dashti Xitodur ko'zlaring.

Nargisi mastingdin uzmaq mumkin ermas
diydani,
Yoki mujgon³ davrida mehriyodur ko'zlaring.

Intizor aylab o'zi ham, ajrig'a o'ynasi,
O'z jamolini ko'rolmasdan adodur ko'zlaring.

Qumri sarv qadd-u, bulbul gul yuzingning
volasi⁴,
Men Muqimiyga hamisha muddaodur ko'zlaring.

¹ Sahvan – yangilashib.

² Chin – Xitoy.

³ Mujgon – kiptik, mija.

⁴ Vola – oshiq, matru.

BAYOT – V¹

Dilda to, ey sarvi ra'no, mehringiz,
Menga bo'ldi dafi savdo mehringiz.

Yo'lingizda kozalar² qilmay netay,
Yusufim qildi Zulayxo mehringiz.

Kuyumq o'ldi, oh, korim aytilib,
Tushkan erkan dilga bejo mehringiz.

Telba-yu devonalardek oqibat,
Ko'chalarda qildi shaydo mehringiz.

Yig'lar erkan, bul'ajabkim, gon mudom
Har kishikim qilsa da'vo mehringiz.

Bog'da gul ko'ksida qat-qat dog'lar,
Bir emasdur menda tanho mehringiz.

O'ldurrur hijronlaringiz tobakay³,
Bormu oxir hech aslo mehringiz.

Bersa zohtid taqvi-yu toat bilan
Menga basdur tuhfa fardo⁴ mehringiz.

Yo'q ekan, jono, Muqimiyisizki, siz
Ayladingiz sayri sahro, mehringiz.

¹ Bu qo'shiq «Mehringiz» nomi bilan ham ijro etiladi.

² Kozal – kupa, chaya.

³ Tobakay – qachongacha.

⁴ Fardo – erta.

SHAHNOZ

Kishini jonidek jismimdagi ruhi
ravonim¹ siz,
Qachon mumkin judoligda tiriklik,
chunki jonimsiz.

Jahon bozorida sude² topar har kim
mato'idin,
Meni naqdi muhabbatdin topib, qilgan
hayonimsiz³.

Muolijidin⁴ ko'rub nabzim⁵ hakimo,
yozma «Qonun»cha,
Bu hikmat birla bilmayisiz nadur dardi
nihonim, siz.

Labingizmu, desam, shirin-shakardin,
achehig'i kelgan
Urushjo⁶, tundxo⁷ siz⁷, ko'p yomon
nomehribonimsiz.

Xaloyiq masti sahboyi junun⁸, g'avg'oyi
mahshardur,
Ochib yuz, pardalardin jilva qilgan
begumonim siz.

¹ Ruhi ratoon – jon, ruh.

² Sud – foyda, manfaat, naf.

³ Hayon – savdodan kelgan foyda.

⁴ Muolij – muolaja qiluvchi, tabib.

⁵ Nabz – qo'ldan tomir urishini ko'rish.

⁶ Urushjo – urushqoq, jangjal chiqaruvchi.

⁷ Tundxo (q) – jahil tez, o'jar.

⁸ Sahboyi junun – savdoyilik mayl.

Nigor¹ etnish nigorim poyini rangi

Ne xush nisbat: to'king yo'lig'a, ey xino birlan,
ko'zlarda qonim, sizi

Agar begonadinkim, har nafas yuz ming
jafu cheksam, Bo'lubon oshnokim, kuydurursiz ustuxonim siz.

O'tardi yor, kelmay qoldi til so'zg'a, kulub aydi:

Qalaysiz, kamnamosiz, gung-u lol-u bezabonimisiz?

O't urdim sham'dek mahfida men ham tanga
sar to po², Kuyay o'lguncha, ey nosih, qo'yimg, tutmang
inonim siz.

Navo bir gul xayolida chekarmen –
hamdamin bulbul, O'qub behuda bilmangsiz, Muqimiy, dostonim siz.

¹ Nigor – bu yerda: xino rangi.

² Sar to po (Saropo) – boshdan oyoq.

DILRABOLAR¹

Avvalda ko'rmasam-ehi, bag'rim kabob ko'rmay,
Bir lahza sabr-u toqat yo'q ko'zda xob ko'rmay.

Tuxmi muhabbatingni jon mazra'ig'a² sochdim,
Boqkim, ekin pisharmu to ofrob ko'rmay?

Oqsa, ne tong, sirshkim chiqqanda xatt-u xoling,
Rayhonga hech ravnaq etgaymu ob³ ko'rmay?

O't madrasa saridin – ilm ahli darsi husning
Fikrida ta'til aylab, yursun kitob ko'rmay.

Gohi karam yuzidin so'rg'ilki, to bu yanglig'
Ag'yor⁴ ta'hasidin o'q behsob ko'rmay.

Ey xo'blar amiri, sandin umid etib lutf,
Qildi g'azal Muqimiy, ketmas javob ko'rmay.

¹ Bu g'azal «Ko'rmay» va «Avvalda ko'rmasam-ehi» nomlari bilan ham iyro etiladi.

² Mazra' – ekinzor, maydon.

³ Ob – suv.

⁴ Ag'yor – begonalar, dushmankor.

⁵ Muqimiy, Furqat

0069

BAYOT – II

To jilva qildi ul pari, men mubtalo

Emdi degaykim, bor nari, men mubtalo
qayda boray?

Kokillarin dom ayladi, subhim qaro

Tobora nokom¹ ayladi, men mubtalo
shom ayladi,
qayda boray?

Umre bo'lub ovvoralar, ko'ksimda

Gar qilmas ersa choralar, men mubtalo
bitmas yoralar,
qayda boray?

Yuz noz ila bir-bir bosib, keldi

Hayron qilib, ketdi qochib, men mubtalo
niqobini ochib,
qayda boray?

Yetti falakka nolishim, hal bo'lmadi

O'zga o'zidan yo'q kishim, men mubtalo
mushkul ishim,
qayda boray?

¹ Nokom – unifsiz, muhrim.

Yo Rab, yomon-u gandaman¹, osiy-u ham

Ne hukm bo'lsa – bandaman, men mubtalo
sharmandaman,
qayda boray?

Borsang ko'yig'a, qosido², ayg'il

Baskim zaif-u beaso, men mubtalo
Muqimiydin duo,
qayda boray?

¹ Gandaman – yomon, yaramas.
² Qosid – elchi, xabarchi.

INTIZOR

Va da yolg'onlar tilisim¹ intizor etdi meni,
Bosh-ayog² go'yo dili umidvor etdi meni.

Marg³ birlan ham garonlig⁴ tuprog'indin
Toshko'ngullig⁵ da qazo sangi mazor⁶ etdi meni.
ketmagay,

Bo'lnasun mahrum tavi⁷ domanim⁸ deb,

Xoki barjomondaye⁹ erdim, g'ubor etdi meni.
shukrkim,

Xo'bro'lar⁸ ishqini qasd ayladinkim,

Bo'lnadi, ma'zurman, beixtiyor etdi meni.
tark etay,

So'rmangiz bir lahza taskinimdin,
Naylayin, simob yanglig⁹ beqaror etdi meni.
ey ahboblar⁹,

¹ Tilisim – tilisim.

² Marg – o'lim, ajal.

³ Garon – og'irlik, vazminlik.

⁴ Sangi mazor – mozar toshi.

⁵ Tavi – aylanish, ziyorat.

⁶ Domani – etak.

⁷ Barjomonda – bir joyda turgan.

⁸ Xo'bro' – go'zal, zebo.

⁹ Ahbob – do'stlar.

Yor ko'yida, netong, bo'lsa fuzun¹ devonalig²,
Ta'nai ag'yorim ila sangsor² etdi meni.

Blmadim, furgat, jahon bog'ida sen ne

Loladek qat-qat Muqimiy dog'dor³ etdi meni.
rang gul,

¹ Fuzun (Afzun) – ko'p, ortiq, ziyoda.

² Sangsor – toshbo'ron.

³ Dog'dor – dog'li, majruh, yarador.

GALJIGIM

Subhidam kiritib, jono, bog' ichinda javlon qil,
Domaning nasimidan g'unchalarni xandon qil.

Dilbaro, yozib gusu¹ har tarafga gulshanni,
Noz ila xiron aylab, sahlin anbariston² qil.

Yor ko'yidin kelsa siylab it egosini,
Ey ko'ngul, yurak-bag'ring tashlab anga,
mehmon qil.

Qildi sarv noziklik qomatingga da'vosin,
Ey sanam, qilib jilva, kofirni musulmon qil.

Ko'blar amirisan – benavolara mandek,
Marhamat mahallidur, lutf birla ehson qil.

Oftob chekib xijolat, abrg'a³, desang, botsun,
Pardani ko'tar yuzdin, orazingni⁴ tobon qil.

Necha muddat o'ldikim, hajr ila Muqim bemor,
Ey dami Masihoso⁵, dardlarga darmon qil.

¹ *Gesu* (*Gisu*) – soch, kokil, zulf.

² *Anbariston* – anbar koni, o'ta xushbo'y, muattar.

³ *Abv* – bulut.

⁴ *Oraz* – yuz, chekma.

⁵ *Masihoso* – Masihga o'xshagan, ya'ni jonbaxsh, hayot baxsh etuvchi.

UFORI SAVTI CHORGOH

Kost qadindingdek jahon bog'ida sarvi ozod kam
Ham bu qotil ko'zlarindingdek qon to'kar
jallod kam.

Vah, na beparvo falak, sho'xi sitangardurki, sen
Bo'lmagan vayron alingdin¹ xotiri obod kam.

Oflati jon, zulfi rayhon, anbarin xol-u xati,
Yuzlari – gul, sochi – sunbul, qomati –
shamshod kam.

Fitnaxo², tund-u tag'ofulpesha³ xo'blar ko'p, vale
San kabi bebok-u⁴ zolim, sangdil, po'lod kam.

Olaminidin bir o'zingdek navjuvon⁵ bor o'lg'anin
Ushbu gulshan ichra piri dahr⁶ bilgay yod kam.

Xoma⁷ sindurdi chekolmay suratning tasvirini,
Singan erdi shuncha suratlar chekib
Behzod kam.

Nargising javrin Muqimiya ko'rib,

Charx aylar necha kundur men dedim:
rahm aylamish,
«Bedod kam!»

¹ *Al* (*Ed*) – qo'l.

² *Fitnaxo* – fitnagar, fitna soluvchi.

³ *Tag'ofulpesha* – e'tiborsizlik, beparvoликni kasb qilib olgan.

⁴ *Bebok* – bu yerda: zolim, toshbag'ir.

⁵ *Navjuvon* – yosh, ma'sum.

⁶ *Piri dahr* – ko'pni ko'rgan qariya.

⁷ *Xoma* – qalam.

QALANDAR – III¹

Ko'p erdi hasratim, jono, qilay izhor

deb keldim,

Muqim² kunji g'am erdim, seni g'amxor

deb keldim.

Xatingmu³ rasta-rasta sabza yo rayhoni

janatmu,

Yuzing ko'rsat – tamosho aylayin gulzor

deb keldim.

Borib oydek jamolingni ko'ray deb

sog'inib chiqdim,

Qachon qilmoq uchun savdo-sotiq bozor

deb keldim.

Ko'zim oqsun g'araz⁴ kom o'lsa gar o'zga

tamoshoyi,

Nigoro, vasling istab, mahz⁵ bir diydor

deb keldim.

Qaro ohu ko'zing yodida erdi tiyra⁶ ayyomim.

Malohatda yuzing xurshidi puranvor⁷

deb keldim.

¹ Bu qo'shiq «Ko'p erdi» nomi bilan ham iyro etiladi.

² Muqim – turg'un, sobit.

³ Xat – qizlar labi ustidagi mayin tuklar.

⁴ G'araz – maqsad.

⁵ Mahz – yolg'iz, faqat.

⁶ Tiyra – zulmat, qorong'i.

⁷ Puranvor – nurl, portloq.

Azob ermas edi chiqmoq kishiga qish havosida,

Boshing haqiqi, shundin-shunga men sen

bor deb keldim.

Qo'y, ey mutrib¹ «Bayot», «Ushshoq» yoqmaydi

quloqlarga,

Tarannum aylasang mahfil²da qil «Gulyor»³

deb keldim.

Giriboningdin ochsam tugma, bir-bir tutma

ilkindin⁴,

Yarashgan rumcha kiygan ko'ylaking gulnor⁴

deb keldim.

Qoshing mehrobig'a jon-u dilim birla

egib qaddim,

Belimg'a bog'lama⁵kka zulflar zunnor⁵

deb keldim...

Ibu yerga kim uchun kelding debon so'rma

Muqimiydin,

Ko'rangga bir sunanbar, sarvi gulruxsori

deb keldim.

¹ Mutrib – cholg'uvchi, sozanda.

² «Bayot», «Ushshoq» – shashmaqom kuylari. «Gulyor» – o'zbek xalq qo'shig'i.

³ Iltib (iltig) – qo'l.

⁴ Gulnor – anor guli, qizil gul, qizil rang, qizil-qizil.

⁵ Zunnor – nasroniy dindagilar beliga bog'laydigan chivir. Islom mamlakatlarda g'ayrimusulmonlar ham zunnor bog'lab yurishgan.

QALANDAR – V

Aql-u hush uchdi boshimdin, ey pari, devonaman,
Bir iloj¹e qil – el ichra bo'lmayin afsona man.

Dard-u so'z-u¹ ashk-u ohimni qiyos et sha'ndin,
Shomdin to subhidam hajringda o'rtab yonaman.

Ul zamonekim, yitroq vasingdin o'ldim, to bu dam
Har kecha yodingda ming yo'l uyqudin
uyg'onaman.

Lahzaye zabri g'aming yutmoqqa toqat qolmadi,
No'sh etib vasing mayidin ham qachon
bir qonaman.

Xoma – mujgon, ko'z qarosidin yozib
Arzaye qildim, eshit, ma'yus-u mushtoqonaman.
rozi dilim,

Ohkim, sensiz qator-u sabr-u oromim ketib,
Bir ilon chaqqan kishidek har taraf
to'lg'onaman.

Navbati jomim to'la quyg'il karamdin, soqiy¹o,
Har qadanda to qilay yuz lag'zish² mastona man.

Mulki Hind-u Marvdin kelsam topardim e'tibor,
Shul errur aybim, Muqimiy, mardumi Farg'onaman.

¹ So'z – yonish, kuyish.
² Lag'zish – sirpanish.

DOG'MEN – I (II)

Ohkim, begonaga oshnolig'ingdin dog'men,
Oshnoga, ya ni beparvolig'ingdin dog'men.

Oshiqqa aylab itob-u noz-u istig'no mudom,
So'rmagan bir yo'l ko'ngul xorolig'ingdin¹
dog'men.

Zulm harfidin bo'lakni bitmagan az ro'yi lutf²,
Xat chiqorib, yaxshi, xush imlolig'ingdin dog'men.

Mardumi puldor birian uns³ ulfat subh-u shom,
Fuqr ahldin hazar – donolig'ingdin dog'men.

Xo'bro'lar ko'pdur, ammo badginalig'⁴ vajhida
Misi kam Farg'onada tanholig'ingdin dog'men.

O'tanurmen tushsa yodingga xayoli orazing,
Husn bog'ida ko'rub, ra'nolig'ingdin dog'men.

Nola-u ohingni gulru⁵xlar⁵ eshitmas garchikim,
Ey Muqimiy, bulbuli ro'yolig'ingdin dog'men.

¹ Ko'ngul xoroligi – ko'ngul qattiqligi, toshligi.
² Az ro'yi lutf – lutf yuzasidan.
³ Uns – ulfat, yaqin do'st.
⁴ Badginalig' – badgumon, yomon niyatli.
⁵ Gulru⁵x – gul yuzli, go'zal.

DILXIROJ¹

Ol xabar – ul sarvinoz uyqusidin turganmukin?
Nogahon turgan esa, tush-mush, so'rang,
ko'rganmukin?

Botmasun ko'rgach xijolat abri ichra ofrob,
Tursa ham chiqmay debon eshikka, o'turganmukin?

Qatra-qatra dur nisor etnakchi erdi ko'zlarim,
Maqdamig'a² bilmadin, oyoki, topshirganmukin?

Oshnoliq ahdidida mahkam erumen ustuvor,
Ayla mazmun, va'dasida, qosido, yurganmukin!

Rozi dil bir-bir sabog'a sharh qildim, yorga
Gar degan bo'lsa, mabodo toza uqturganmukin?

Jo'ralar bazmida arz aylang gahi Farzinchaga³,
Esidin chiqmay Muqimiy, yodida turganmukin?

¹ Bu qo'shiq «Qalandar – IV» kuyi bilan ham ijro etiladi.
² Maqdam – qadim.
³ Farzinchu (Farzinxon) – Muqimiy davrining mashhur ho'lti.

BORMUKIN?

Bog' aro ham sen kabi sarvi xitomon bormukin?
Yuzlari – gul, sochi – sunbul, zulfi – rayhon
bormukin?

Hurpaykar¹, to'tidek shirintakallum, xushsuxan²,
Tishlari – dur, lablari – la'li Badaxshon
bormukin.

Bu sifat mehrobi abro'ying³ ko'rub beixitiyor,
Bosh egib, hozir sukut etmas musulmon
bormukin?

Necha ko'z tutdim yo'llida – qildi kelmay
intizor,
Do'stlar, vaslini ko'rganlarda armon bormukin?

Ey, hakimi muddaiy⁴, qilg'il javobi bosavob,
Ishqning dardig'a ham doru-yu darmon bormukin?

O'zgalar har kun, Muqimiy, komyobi⁵ bazmi vasl,
Senga ham bore nigoh-u lutf-u ehsan bormukin.

¹ Hurpaykar – qonati hurday, go'zal.
² Xushsuxan – shirinsoz, yoqimli so'zlovchi.
³ Abro' – qosh.
⁴ Muddaiy – da'vog'ar.
⁵ Komyob – baxtli, to'liq, davlatli.

BIR KELIB KETSUN

Sabo, arz ayla, to ul zulfi rayhon
 Ki, topsun bo'yidin tan har nafas jon,
 bir kelib ketsun –
 bir kelib ketsun.

Qolib hijronlarida, sog'inib hasrat
 Jahon gulzori bo'ldi menga zindon,
 bilan oxir
 bir kelib ketsun.

Lisoni¹ so'zga bovar qilmas ersa, qosido, ayg'il,
 Uray oshiqlig'ingga maxfi(y) Qur'on,
 bir kelib ketsun.

Qadi sarvi shini² munfai³ aylab, ochib oraz,
 Qilib gulni xijil, choki giribon,
 bir kelib ketsun.

Ko'ranga benhoyat zor-u mushtoq o'lg'anin
 Agar bo'lsa ishi ham, hattal imkon⁴,
 ayting,
 bir kelib ketsun.

¹ Lison – til.
² Sarvi shi – tik va baland sarv; majozan: baland bo'yli mahbuba.

³ Munfai – xijil.

⁴ Hattal imkon – imkon qadar, lloji boricha.

Kelishga fursati gar bo'lmagan vaqtida
 Iki toshning¹ arosida shitobon bir
 ham lekin,
 kelib ketsun.

Muqimiy holi zorin so'rg'ali ayini
 Degil insoflik bo'lsa musulmon,
 muruvvaidur,
 bir kelib ketsun.

¹ Tosh – sakkiz chaqirimga yaqin uzunlik o'lchov birligi.
 Chaqirum – 1,06 kilometrga teng uzunlik o'lchovi.

BAYOT – IV¹

Yuzlaring ochding magarkim, sayr etibon bog'lar,
Gul xijl ochilganiga, g'uncha qat-qat dog'lar.

Bo'ylakim² sahroda noz ila xitrom etsang,

Lola-yu gullar ochilsa, o'rindin yantog'lar.
ne tong,

Ko'rubon kabki dari³ raftoringa deb ofarin,
Qochdilar sharmandalikdin so'yi dasht-u tog'lar.

Navlayin, har yerda bo'lsang ham omon bo'l,

Shodmen o'ynab-kulibkim, bo'lsa vaqting chog'lar.
mayliga,

Bu malohatda senga, jono, agar bogsa kishi,
Xor o'lub, olamda to'lgay ko'zig'a tuprog'lar.

Nogahon bazmingni ko'rganda Muqimiy,

Telba-yu devona bo'lsalar Oyimqishlog'lar.
yo'q ajab,

¹ Bu qo'shiq «Sayr bog'» va «Xumormam» nomlari bilan ham ijro etiladi.

² Bo'ylakim – shunday, shu xil.

³ Kabki dari – tog' kakligi.

NAVBAHOR

Navbahor ochildi gullar, sabza bo'ldi bog'lar,
Subbat aylaylik, kelinglar, jo'ralar, o'rtoqlar.

Xush bu mahfilda triklilik ulfat-u ahbob ila
O'ynashib gohi tabiatni qilaylik chog'lar.

Rux¹ ochib, ko'zdin nihon bo'lsa paridek,

Ayrtilib hush-u aqldin, telba bo'lmay sog'lar.
naylayin,

Hayfkim, ahli tamiz² ushbu mahalda xor ekan,
Oldilar har yerda bulbul oshyonin zog'lar.

Marham istab kimsadin, zaxmi dil izhor

Choraye qilmogdin o'zga, ustig'a tirnog'lar.
aylasang,

Tobakay mundog' malomat kunjida doim Muqim,
Ibu zamon ko'z tutgin emdi senga bo'lsun tog'lar.

¹ Rux – yuz, chehra.

² Ahli tamiz – donolar, oqillar.

ANDIJON SAMOSI

Zulm ila qahr-u g'azab izhor qilmoq shunchalar,
Oshiqi bechorag'a ozor qilmoq shunchalar.

Gul debon sevgan kishining ko'kragiga nish urib,
Xasta-yu ma'yus etib, afgor qilmoq shunchalar.

To'tiyi shirinsuxan ag'yorlarning bazmida,
Bizga kelganda gapirmay zor qilmoq shunchalar.

Sizga kim aydi: muhabbat ahlini qil ehtisob¹,
Qo'rqutib, o'z aybiga iqror qilmoq shunchalar.

Kelsa oldingizga boy suvrat, yaqosi tugmalik,
Izzat ila shod-u minnatdor qilmoq shunchalar.

Garchi kelsa eski to'n, bizdek duogo'yi faqir,
Kambag'alning xirgasidin² or qilmoq shunchalar.

Har balo-yu jabr kelsa yonmagay hargiz³ Muqim,
Oshiq ahlini urubon xor qilmoq shunchalar.

¹ Ehtisob – tekshirish, sanov, hisob.

² Xirga – darvesh va so'fialar to'ni.

³ Hargiz – hech qachon, aslo, sira.

UFOR

Kimning inson xaylidin¹ ul nozanindek yori bor,
Arzi ruxsor etsa, har qaydog pari ham ori bor.

Ko'rinish, oyokim, xiromini chamanda, rashkdin
Ifta-kech tovuqlarning ohi otashbori² bor.

Boq¹ vasilidin uzarga olma qilsang iltimos,
Nozlar birlan degaykim: – Olma yo'qtur,
nori³ bor.

Mubtaloyi domi zulfi bo'lmas ersa, ne uchun
Ho'yla tarsolar¹ belida halqai zunnori bor?

Tonlmay o'tsa banogah⁵ ul sanam, ma'zur tut,
Sen kabi yo'lida ming-ming oshiqi diydori bor.

Sham – beparvona, gul – bebulbul-u

bequmri – sarv,
Ho'lmas husn-u ishqning olamda to osori bor.

Necha hajrida, Muqimiy, injima cheksang alam,
Ketmagay bekor oxir – rohati bisyori bor.

¹ Xo'yl – qaym, guruh.

² Otashbor – o't, yog'diruvchi.

³ Nori – bu yerda ikki ma'nodan: 1) anori; 2) nari.

⁴ Tarsu – nasroniy.

⁵ Banogah (Banogoh) – kutilmaganda, to'satdan.

QALANDAR – II¹

Shitob aylab yurarda noz-u istig'olaring

bordur,

Qayon borsang aning-chun sho'rish-u² g'avg'olaring

bordur.

Hamisha va'daga mone' chiqar, shuldur

gumonimkim,

Urub yo'ldin, yubormas oshiqi shaydolaring

bordur.

Agar insof qilsam, sarv qadlar xaylida, jono,

Ajab xil'at³ yarashgan qomati zebolaring

bordur.

Boqib oynag'a, darkor emasdur surmalar

qo'ymiq,

Qaro ohu ko'zidin nargisi shaholaring

bordur.

Xalos o'lmoq muanbar domi zulfgindin

iloji yo'q,

Boshinda mo'yi sardin⁴ ham fuzun savdolaring

bordur.

¹ Bu qo'shiq «Shaholaring bordur» nomi bilan ham ijro etiladi.

² Sho'rish – g'avg'o, to'polon.

³ Xil'at – libos, kiyim.

⁴ Mo'yi sar – boshidagi soch tolas.

Rashkiga urulgan bog'i husning qulflimu

oltun,

Va yo kamzullaringda la'lga¹ tugmolaring

bordur.

Ne deb rashk otashig'a kuymasun ko'ngli

Muqimiyning,

Mudom, ey nozanin, begonadin oshmolaring

bordur.

¹ La'lga – la'lga o'xshagan, qizil.

DIL KUYI

Jahon bog'ida ham gulgunqabolar² bor ekan

Olib ko'nglungni, so'rmas dilrabolar
mundog', bor ekan mundog'.

Ne muqs husnig'akim, o'tkanda deb o'tsa xayolida:
Yo'lumda rang-u-ro'yi kahrabolar³ bor ekan

Qachon tutkay edim, abboblar, gulchehralar
mundog', nomini,

Agar bilsam edi javr-u-jafolar
bor ekan mundog'?

Necha so'zi dil izhor aylasangiz, qilmagay parvo,
Asarsiz, mustajob⁴ o'lmas duolar bor ekan mundog'.

Ko'runub ishq oson, boshlaring'a tushdi bildimkim,
Judolig'da qiyomat mojarolar bor ekan mundog'.
Mashaqatlar chekib, hajrimda ne kechdi,

Yamon begonadin ham oshnolar bor ekan mundog'.
demas, holi,

Muqimiy nega afgor o'lmasun ko'nglung

Otag'a tiri mujgon qoshi yolar bor ekan
nishon aytib,
mundog'.

¹ Bu qo'shiq «Jahon bog'ida» nomi bilan ham ijro etiladi.

² Gulgunqabolar – qizil libosli.

³ Kahrabo – sariq rangli qat'iq toshi; majozan: sariq rang.

⁴ Mustajob – qabul bo'lish.

JAMOLINGNI KO'RUB

Toqut o'ldi toq, ey mahvash, jamolingni ko'rub,
Volai shaydoyi o'ldim xat-u xolingni ko'rub.

Loladek nozikbadanlar koklatshonlar¹ chekib,
Dag² ko'nglinda o'shal ranj-u malolingni ko'rub.

O'zga bog'larga bino qo'ymay, nigoro, qil xitrom,
Shoxi sinsun sarvni ra'no niholingni ko'rub.

Xomush o'lturmay gapur, jonoki, bo'lsun
Kung-u-lol,
To'ltuvi shirintakallum³ qil-u qolingni⁴ ko'rub.

Oy malohatda yetolmay yuz xijolatlar bilan
Ho'ldi kam-kam kimki bu husni kamolingni ko'rub.

Ne alabkim, yuz o'gursa men kabi zuhd ahil⁵ ham,
To' abad mehtrobdan abro'hilolingni⁶ ko'rub.

Nuzm ko'zgusig'a sayqal berdi vashfing-la Muqim,
To'bus shoyad xotiri taskin misolingni ko'rub.

¹ Koklatshon – zulfi parshton, sochi yozilgan.

² Dag¹ (Dag²) – yana, tag'in, hamda.

³ Shirintakallum – ovozi yoqimli, shirinsoz.

⁴ Qil-u qol (Qol-u qil) – so'zlash, gap-so'z, muhojasa.

⁵ Zuhd ahli – zohidlar, taqvodorlar.

⁶ Abro'hilol – qoshi bilol, qayrilma qosh.

SHITOB AYLAB

Shitob aylab kelib bir kecha shaydo

Ko'zimning yoshini hajringda daryo qilding-u ketding,

qilding-u ketding.

Uzib tobora-bora oshnoliq rishtasin oxir,

Bu kun begonalar sorig'a parvo qilding-u ketding.

Gunohim ne edikim, bir yo'li ahvolimi so'rmay,

Boshing'a sho'rishi mahsharni paydo qilding-u ketding.

Xadang'i novaki mujgonlaring birla solib raxna,

Davosiz zaxmlarni² ko'nglima jo qilding-u ketding.

Raqibi ro'siyahlar³ bazmida to subh har oqshom,

Qolib zulmatda man, san sham'dek yo qilding-u ketding.

Ochib mundog' mato'i husn qadrin bilmaganlarga,

Darig'okim, saxiysan – nasya savdo qilding-u ketding.

Necha muddat erur hajr o'tig'a yoqib Muqimiyuni,

Bu yanglig' xasta zor-u besarupo⁴ qilding-u ketding.

¹ *Xalang* – 1) kamon o'qi; 2) nayza; 3) kipurk.

² *Zaxm* – 1) yara, jarohat; 2) ozoq, xafalik.

³ *Ro'siyah* – yuzi qora.

⁴ *Besarupo* – bosh yalang, oyoq yalang, telba, bechora.

NIHON KELDING

Xo'p bo'ldiki, mardumdin kelganda nihon kelding,

bu murda tanim ichra monandai jon kelding.

Jonok, o'shal ketding – emdi yana kelgay deb,

Yo'q erdi ko'ngillarda bir zarra gumon, kelding.

Isbiq o'tig'a bag'rinni behuda kabob aylab,

Kim birla ichib boda¹, mastona qayon kelding?

Azilydur agar ko'kka tashlasa kulohini²,

Joylga gadoyingning san shohi jahon kelding.

Yuz va'da qilib kelmay ushshoq³ harimig'a⁴,

Qolganda raqiblarga chun obi ravon kelding.

Bir shom-u sahar paymon qildingu Muqimiyga,

Na shonlari kelding, na vaqti azon kelding.

¹ *Boda* – may, mast qiluvchi ichimlik.

² *Kuloh* – bosh kiyim.

³ *Ushshoq* – oshiqliklar.

⁴ *Harim* – harami; xos manzil, ziyoratgoh.

AYLAB KELING

Kelsangiz kulbam aro ko'zni xumor aylab keling,
Shum raqiblar ko'zidin, ey jonim,

or aylab keling.

Hasratingda ko'zlarimdin seldek yoshim oqar,
Magsadimni g'unchasin ochib, bahor aylab keling.

Qatra-qatra qon to'karmen yo'llaringda termulub,
Sanga oshiqni, kim aydi, intizor aylab keling.

Gulshan ichra lof urar shamsbod qaddini ko'rub,
Qomatingiz ko'rsatib, bir sharmisor

aylab keling.

Uchrasa ag'yor agar qilmay nazar, bismil qilib,¹
Qonlaridin ko'chalarni lolazor aylab keling.

Manga zohid² ta'n etmush erdi, ey oromi jon,
Oni ham borib meningdek beqaror aylab keling.

Hech guldin bu Muqimiy tobmadi bo'yi huzur,
Kulbami, ohu ko'zum, mushki to'ror³ aylab keling.

¹ Bismil qilmog' - o'ldirmog',

² Zohid - uzlat va taqyoni kasb qilib olib, dunyo hazzatidan yuz o'g'irgan kishi.

³ Mushki to'ror - toza va xushbo'y mushk.

O'RGULSIN QULING

Ol yuzingdin parda, diydoringdin

Hur yanglig' fe'l-u atvoringdin o'rgulsun quling!¹

Hoshlaringdin o'rgulub yuz shavq ila parvonalar,
Huzumlarda sham'i ruxsoringdin o'rgulsun quling!

Ko'zlaring ovorasi umre g'azoli Chin' bo'lub,
Nofa² zulf andarinboringdin³ o'rgulsun quling!

Bo'lbuli sho'rida⁴ bebol-u parman⁵ ayrilib,
O'rilib o'lturki, gulzoringdin o'rgulsun quling!

Ol yurtish - kabki dari bo'lsun xitroming sadqasi,
Nushrakallum to'tig'uftoringdin o'rgulsun quling!

Lahrlaringni rashkidin la'li Badaxshondur⁶

Tushlaringnu durri shahvoringdin⁷ o'rgulsun quling!^{xijil,}

Zori dli noahlarg'a qilmog'il fosh, ey Muqim,
Hulhuvaslar sirr-u asroringdin o'rgulsun quling!

¹ G'azoli Chin' - Xitoy ohusi.

² Nofa - kindik. Bu yerda ohuning mushkli kindigi. Chunki mushk ohulardan bir turining kindigida hosil bo'ladi. Mushk beradigan ohular Xitoy, Xo'tan va Hindistonda bo'ladi.

³ Andarinbor - anbar sochuvchi, xushbo'y hid taratuvchi.

⁴ Shor'ida - bechora, ezilgan.

⁵ Bebol-u par - par-u qanotsiz.

⁶ La'li Badaxshon - la'ling eng a'lo navi bo'lib, Badaxshon tog'larida hosil bo'ladi.

⁷ Durri shahzor - shohona; qimmatbaho dur.

KOKILING

Rishtai jonlarnu yokim ikki haydar¹ kokiling,
Har taraf qo'zg'atmakim, qo'zg'aldi mahshar

kokiling.

Shul ekan – holi parishon birlakim ulfat tutar,
Ayladi devonalar, qildi qalandar kokiling.

Yo'qki bir ko'ngil, anga mazmuni sobit bo'lmasa,
Yo magar ishq ahli qonig'a daftar kokiling.

Dam-badam nozik miyoningdin² quchib,

Aylamish iqlimi husningni musaxxar³ kokiling,
sohirmukim³.

Ham g'irihlarga⁴ chekib shona, parishon aylayub,
Qadri sindurma ko'p ham mushki anbar

kokiling.

Ohkim, bo'lg'aymu bir oqshom bo'lib masti visol,
Solisa bo'ynig'a kishi, bo'lsa muyassar kokiling.

Nogahon, jono, Muqimiyg'a falak gar bersa dast⁵,
Tor-torig'a toqardi la'l-u gavhar kokiling.

¹ *Haydar* – ikki chakkadan qo'yilgan kokil.

² *Miyon* – bel.

³ *Sohir* – sehrgar.

⁴ *Musaxxar* – taslim, tobe, qaran bo'lish.

⁵ *Girih* – 1) tugun, chig'ir; 2) qiyinchilik, mushkullik.

⁶ *Dast bermog* – bu yerda: imkon bermog, muyassar etmog.

EY PARI

Ey pari, ruxsor ochib, devona qilmay qo'ymading,
Xaliq arosida yana afsona qilmay qo'ymading.

Bohirdursen magar – zulfingni sunbul aylayub,
Lahrlaring la'l-u tishing durdona qilmay qo'ymading.

Boqiy-o, davringda davron masti jom-u komiyob,
Mavbatimni bir qurug' paymona¹ qilmay qo'ymading.

Iluzmlarda shan'i ruxsoringni yuz alvon yoqib,
Lahiq ahlin kuydurub, parvona qilmay qo'ymading.

Tiyri mujgonlar otib har dam kamon abro' bilan,
Dillartimni to buzub, vayrona qilmay qo'ymading.

Ko'zlarimcha o'zgalarga yuz ming aylab iltifot,
Ko'nglimni ma'yus etib, g'amxona qilmay

qo'ymading.

Har gul ayyomi, Muqimiy, ofarin, beixtiyor
Mishi bulbul nolai mastona qilmay qo'ymading.

¹ *Paymona* – qadab, may pilyolasi.

NAZOKAT BOG'IDA

Ey, nazokat bog'ida ra'nolig'ingdin o'rgulay,
Surma qo'yimay ko'zlari shahlolig'ingdin o'rgulay.

Chok-chok aylab giribon, gul degay beixtiyor,
Chehrai oling ko'rib, humrolig'ingdin o'rgulay.

Yuz tarafdin dod-u faryod etsa ham oshiqdari,
Hech boqmas sho'xi beparvolig'ingdin o'rgulay.

Xandalar, shirin tabassumlar bilan har yon boqib,
Alg'araz¹ bir qamchi bazmorolig'ingdin o'rgulay.

Oh, o'ldum ham desangkim, zaitra bovar
Sangdil, qattiq ko'ngul, xorolig'ingdin o'rgulay.

Nogahon ko'rsang Muqiniyni tag'ofullar² qilib,
Doimo begonadek oshnolig'ingdin o'rgulay.

¹ Alg'araz – xullasi kalom, qisqasi.
² Tag'oful – beparvo, e'tiborsiz.

QAYDA BORAY?

Muridda ra'nosan o'zing, men mubtalo qayda
boray?

Ham subbatorosan¹ o'zing, men mubtalo
qayda boray?

Olitta rafior aylasang, shirin guftor aylasang,
Mundog'ki xushyor aylasang, men mubtalo
qayda boray?

La'lli labing qand-u asal, qildi tamannosi kasal,
Kom² olmaganda, filmasal³, men mubtalo
qayda boray?

Holling'a rahme qilmasang, sog'inganinni
bilmasang,
Onir nazarga ilmasang, men mubtalo qayda
boray?

Xulqi xush ila donishing⁴, kuydirdi gul-gul
yonishing,
Shaydoyilar qildi ishing, men mubtalo
qayda boray?

¹ Subbatoro – subbatga oro beruvchi, xushsubbat, shirins'o'z.
² Kom – 1) og'iz, tungiay; 2) mu'rod, maqsad, orzu, tilak.
³ Filmasal – masalan, go'yo, farazan.
⁴ Donish – bilim, ma'rifat.

Anduhlar har dam fuzun, ko'ngulda yo'q sabr-u
Shumbaxt-u tole' vojgun², men mubtalo sukut¹,
qayda boray?

Noming Muqim jo aylamay, nazmini insho
Vasfingni ifsho³ aylamay, men mubtalo aylamay,
qayda boray?

TASADDUQING KETAY

Ey yori g'angusor¹, tasadduqing ketay,
ko'p qilma intizor, tasadduqing ketay.

Avvalda ko'rsatib o'zing, emdi sabab nedur,
Qilding ko'rang'a zor, tasadduqing ketay.

Kushlor erurman oy yuzingga, qochma, kel beri,
Qilma meni figor², tasadduqing ketay.

Hajringda yig'ladim chunonkim, qon yoshim bilan
Dast o'ldi lolazor, tasadduqing ketay.

Ko'nglin olursan o'zgalara iltifot etib,
Qildingni bizdin or, tasadduqing ketay?

Bo'ldum yuzingni bir ko'rib, ey mahliqo, sani
Ishqingda begaror, tasadduqing ketay.

Qilsang-chi vasi marhamidin dardima davo,
Ey ko'zlari xummor, tasadduqing ketay.

Ishqingda to qachong'acha yig'latasan mani,
Chun abri navbahor, tasadduqing ketay.

Ko'pdur jahonda dilbar-u dildor, dilrabo,
Qilmasman e'tibor, tasadduqing ketay.

¹ G'angusor – g'amli ketkazuvchi, ko'nglini ochuvchi,
Husov'i, mehribon.

² Figor (Afgor) – majruh, yarador.

³ Muqimiy, Furgat

¹ Sukut – tinchlik, osoyishtalik, harakatsizlik.

² Vojgun – teskari, chapqa, aks.

³ Ifsho – ochish, oshkor qilish, fosh etish.

Husneki sandadur, agar olamni istasam,
Yo'q senchga gul'uzor¹, tasadduqing ketay.

To jon tanimda boricha men sendin o'zgani
Qilmasan ixtiyor, tasadduqing ketay.

Bilgil bu e'tiqodimu navmi² etib meni,
Ag'yora bo'lma yor, tasadduqing ketay.

Rahm et bu xasta holima, zulm-u sitam bila
Ko'p qilma xor-zor, tasadduqing ketay.

Hajringda, ey pari, ishim oh-u fig'on erur,
Har layl-u har nahor³, tasadduqing ketay.

Ey kosh, bo'lsa erdi mani baxt-u davlatim,
Qilsam senga nisor⁴, tasadduqing ketay.

Lekin duoyi joning etarman bajon-u dil,
To jon tanimda bor, tasadduqing ketay.

Hayfki, kambag'alman-u sarf etgudek sangga
Ilgimda yo'q mador, tasadduqing ketay.

Armon yurakda qolmas edi, teksta dastima⁵,
Ko'ksungdagi anor, tasadduqing ketay.

¹ Gul'uzor – gul yuzli, go'zal.

² Navmid – umidsiz, ma'yus.

³ Layl-u nahor – kecha-yu kunduz.

⁴ Nisor – 1) sochish; 2) fido.

⁵ Dast – qo'l.

AFSONA QILIB KETDI

Jonon ko'runib, bizni devona qilib ketdi,
Xaliq ichra bayakbora¹ afsona qilib ketdi.

Jurimim² na edi – ko'zdin tashlab meni yakbora,
Ovorai bu mulki Farg'ona qilib ketdi.

Ko'ib bo'ldiki, zohidga mastona nigoh aylab,
Aql-u hushi vaz'idin begona qilib ketdi.

Qildi yuzini sham'in mahfilida yoqib ravshan,
Iloqida yomon, lekin, parvona qilib ketdi.

Ma'yus ko'ngillarning dard-u alamin so'rmay,
Ma'nonalik kulbanni vayrona qilib ketdi.

Bir umr raqiblarni xursandligini ko'zlab,
Dunyoni Muqimiyga g'amxona qilib ketdi.

¹ Bayakbora – bir bora, birato'la.

² Jurim – ayb, gunoh.

O'LMAGAN JONIM MANI

Yo'qlamaydur bu tag'ofilpesha sultonim mani,
Chiqmasum ko'ikka har dam oh-u

afg'onim mani,

Vojgun tole', sitangar charxi dun', bemehr yor,
Shuncha mehnatlarni² tortib, o'lmagan jonim mani.

Tushmagay Xizr-u Masihoga ishim bori digar³,
Bir tabassum qilsa ul sho'xi suxandonim⁴ mani.

Lola ermas dashtlarda ochilan fasi bahor,
Ko'zdan oqqan ul parini hajrda qonim mani.

Yor o'tar yo'lina dafn et – o'lsam hijroni bila,
Desa: «Bu qabri faloni» – yo'qtur armonim mani.

Isiq dardini ilojig'a, hakimo, chekma ranj,
Yo'q bisotingda sani dori-yu darmonim mani.

So'rmagay mirzosi – qulkin notavondur,

Yo'qlamaydur ul tafog'ilpesha sultonim mani.
ey Muqim,

¹ Dun – pastkash, razil, xor.

² Mehnat – 1) qiyinchilik, mushaqqat; 2) balo, musibat; 3) dard, g'am.

³ Digar – boshqa, o'zga.

⁴ Suxandon – so'zga usta, so'zamol.

JAVLON QIL

Hayri bog' e'lib, jono, har tarafga javlon qil,
Harv lof urar – shoxin sindirub, musulmon qil.

Yurmasun ting'lig'da dam urub har oyina,
O'rningga har mabshar bir boqishda hayron qil.

Bog' siyosati sansiz g'am bilan, jigar xunrez¹,
Bomning nasimidin g'unchalarni xandon qil.

Qaytib o'zga oylardin sanga bog'ladi ko'ngul,
Endi tozadin san ham manga ahd-u paymon qil.

Bog' orhib takallumga² bargi gul kabi labdin,
Burr-u la'l narxini xok birla yakson qil.

Nasla, notavon, ojiz qullaring so'rab, yo'xlab,
Ko'zlariga gardingni surmai Sulaymon³ qil.

Uchrasa agar zohid, qoshlarini mehrobin
Ko'rsatib, burun qilg'on zuhidin pushaymon qil.

Yue u ko'zlarim topsun mahliqolar husnidin,
Har desang, Muqimiy, san azmi Chust-u

Koson qil.

¹ Xunrez – qon to'kuvchi; zolim.

² Takallum – so'z, nutq.

³ Sulaymon – shon-sha'vatli podshoh va payg'ambar.

SOG'INDIM

Firoqingda qolib, ey sho'xi dildoringni sog'indim,
Xayoli jilvagar tovuqrattoringni sog'indim.

Musalami¹ shevai mahubligi² har to'g'ridin ammo,
Tamomidin, xususan, fe'l-u atvoringni sog'indim.

So'rab kelganlaring goh-goh chiqmas hech xayolimdin,
Shitob etkan shoshib ketmaka kirdoringni³

sog'indim.

Iki jodu ko'zing yodi xarob aylab dil-u dinim,
Halovatbaxshi jon la'li shakarboringni⁴

sog'indim.

Jafoni loqal tark etma, mayling, qilmasang
Chekib ko'p, xo'y⁴ etibman – javr-u ozoringni

ham lutf,
sog'indim.

O'tar muddat nasime hech qilmas xush

dimog'larni,

Yomon gesuyi anbar mushki totoringni sog'indim.

Muqimiy, bulbuli sho'ridaman – uchsam

qano'im yo'q

Ko'rar kun bormukin olamda gulzoringni
sog'indim.

¹ *Musalami* – bu yerda: tobe bo'lgan, taslim bo'lgan.

² *Kirdor* – ish, amal.

³ *Shakarbor* – shakar yog'diruvchi, shirinsoz.

⁴ *Xo'y* – odat, fe'l, tabiat, xarakter.

AYLADIM

Ohi, unrim bir sanam ishqida barbod ayladim,
Ibromadi – chandonki yig'lab, dod-u faryod
ayladim.

Hur necha mehr-u vafo izhor qildim – bilmadi,
Ul faromush ayladi, men qanchakim yod ayladim.

Shonai zulfig'a nisbat istayub bu bog' aro,
Ibromar jismimi oxir naxli¹ shamshod ayladim.

Muddate ta'mir, zabti hol etay deb ko'zlarim,
To xarob o'ldim desamkim, dilni obod ayladim.

Kimga ulfat tutdim, andin manga yetti ming jafu,
Tuzi shul birlan dedimkim, ko'nglumi shod
ayladim.

Bo'rma, ey bedard, qar-u bog'-u mulkimi meni,
Uzoq ne xush gar taalluqlardin² ozod ayladim.

Oh-u faryodim, Muqimiy, yo malolat³ yetkurib,
Ko'nglumi ibromdin⁴ tobora po'lod ayladim.

¹ *Naxl* – daraxt, ko'chat, nuhol.

² *Taalluq* (*Taalluqot*) – dunyo va nafsga bog'liqlik.

³ *Malolat* – malollik, aziyat, g'am-g'ussa.

⁴ *Ibrom* – qitash, zo'rlash, jonga tegish.

EY YORI JONIM

Oshiq bo'libman, ey yori jonim,
Vaslingni izlab, yo'qdur majolim.

Bir yo'qlamaysan kuygan qulingni,
Ko'zlari jallod, nozik niholim.

Rahm ayta manga, ey bag'ri qattiq,
Diydam to'la qon, ey sho'xi zolim.

Labtashnalarga ayta nazzora,
Qaddi chu shamsbod, qoshi hilolim¹.

Olding ko'ngulni bir-ikki so'zlab,
Devona bo'ldim, to'ti maqolim².

Har dam kuyarman yoding'a tushsang,
Bir ko'rmaguncha yo'qdur majolim.

Necha zamondur, ko'zdin nihondur,
Oshiq Muqimiy, ey xasta jonim.

¹ *Hilol* – uch kunlik oy; qayrilma qosh.
² *To'ti maqol* – shirinsaz, yoqimli so'zlovchi.

SHO'X GO'ZAL

Sho'xe, o'tlig' orazi chun g'unchai xandon ekan
Ham sur'i mavzun qomati, kokilchasi rayhon ekan.

Tablin nigori sho'xi-shang, olifta, bebok-u satang,
Mavdonloz-u' necha rang, tund-u tajang
jonon ekan.

Oy chehrasi, Zuhro² jabin³, ovozi ta'sirlik, hazin,
Tuvus javlon nozanin, bulbul sifat xushxon ekan.

Shirin asaldin so'zlari, issig' ajab yulduzlari,
Chingga o'xshar ko'zlari, mardumlari doston ekan.

Ko'li labini ustida, ul nuqtadek lab ostida,
Mundog' yarashmas rostida, qudrat bilan
tushgon ekan.

Bo'la qil, Muqimiy, muxtasar⁴, o'yunda lochin
Kullashli, rangin jilvagar, mo'jizki
Farzinxon ekan.

¹ *Savdonloz* – devonatlabat, telba.

² *Zuhra* – Venera sayyorasi: uni falak cholg'uvchisi deydlar
hamda go'zallik, musiqa-yu raqs va shodlig-u xursandchilik
timsoli hisoblaydlar.

³ *Jabin* – 1) manglay, peshona; 2) husn, jamol.

⁴ *Muxtasar* – qisqa, lo'nda.

ROZI DIL AYTAY DESAM

Rozi dil aytay desam, xilvat qilolmay dog'men,
Bir kecha yolg'iz topib, suhbat qilolmay dog'men.

Javr-u bedod-u sitam behad, chekib dard-u alam,
Ko'rmakingni birgina niyat qilolmay dog'men.

Ko'cha-ko'yda uchrasang, ming istihola xalqdin,
Tiz bukib, ta'zim etib, izzat qilolmay dog'men.

Xasta ko'nglum, so'zlaring marham, zamone
Bir o'zingga yondoshib, ulfat qilolmay dog'men.^{ohkim,}

Ohkim, no'sh aylabon vasing mayidin jur'aye',
Hosil aylab komi dil, ishrat qilolmay dog'men.

O'turubsen chini abro'² birla, titrab vahmdin,
Bir o'pay derman, vale jur'at qilolmay dog'men.

Necha dermankim, Muqimiy g'urbat aylay ixtiyor,
Bir vatandin dil uzub, hijrat³ qilolmay dog'men.

¹ Jur'a - qulzum, tomchi, qatra.

² Chini abro' - bu yerda: qosh chalmirish.

³ Hijrat - o'z tug'ilib o'sgan joyini tashlab, boshqa bir joyga ko'chish.

KO'NGLUM OLIB

Ity part, ko'nglum olib, qon o'ldig'in bilmasmusan?
Dard berding - menga dardmon o'ldig'in
bilmasmusan?

Harma ustina qo'yib, ko'zni qiyomat aylading,
Harmasiz ham ofati jon o'ldig'in bilmasmusan?

Hog'dakim ruxsor ocharsan, gul xijil bechoralar,
Rushkdin choki giribon o'ldig'in bilmasmusan?

Hog'lar zulfing havosin belima zunnorlar,
Yo'qsa tarsoning musulmon o'ldig'in
bilmasmusan?

Ka'bat ko'yiningda davlatxoh¹ o'lan manzurlar
Akseri hoji pushaymon o'ldig'in bilmasmusan?

Ay² ham eltar qanoat birla, ey dil maqsada,
Mo'r³ nazdiki Sulaymon o'ldig'in bilmasmusan?

Yo'lda chekmak Muqimiy chand⁴ ranji intizor,
Hog'xalarning va'da yolg'on o'ldig'in bilmasmusan?

¹ Davlatxoh - xayrixoh.

² Ay - o'jizlik, zaiflik.

³ Mo'r - chumoli.

⁴ Chand - necha.

VASL ORZUSI

Nigoro, zor o'libmen kom olurg'a gul'uzoringdin,
Qachon vashling ko'raman, oh, o'ldim
intizoringdin.

Agar lutf etmasang la'ling mayidin jur'aye, lekin
Yomon davringda men maxmurlardin¹,

Bo'lib iqbol-u davlat yor, sanga nogah ajab ernas,
Kirib husning riyoz² ichra tersam gul
bahoringdin.

Borurg'a axtarib ming istihola xalqdin, ammo
Ko'ngulda bo'lmasan derman nari bir dam
kanoringdin³.

Ne bo'lg'aykim, xush etsang – topsa jonlar
lahzaye rohat,
Parishon aylasang kokillaring mushki
otoringdin.

Kishi armori bormu iskayan sebi zanaxdoning⁴
Muyassar bo'lsa ham ko'ksingdagi shirin
anoringdin.

Muqimiy ko'ngli qat-qat dog', jono, ayrilib sendin,
Tamoshu qil, yunub ko'z o'tma sayri
lolazoringdin.

¹ Maxmur – mast, xumot.

² Badxumot – nihoyatda mushloq, o'ta mayparasht.

³ Riyoz – bog'lar.

⁴ Kanora (Kamor) – bu yerda: qutub, og'ush.

⁵ Sebi zanaxdon – iyak, bag'haqa.

AHD

Ahd qildim – emdi sandin o'zgani yor etmayin,
Har guli ra'noga mundog' o'zni ko'p xor
etmayin.

Har-bora mayli ag'yor aylading-ketding, netay,
Kushk o'tig'a o'rtaib, ko'zlarni xunbor etmayin.

Dardsizlar bilmas erdilar – xush erdim, ohkim,
Bo'lmas erkan ishq sirrin elga izhor etmayin.

Erta-kech vashingga shod aylardin ortuq demading,
Intizor aylab, yo'linda muncha ham zor etmayin.

Lahrlaringdin zohir¹ et, jono, tabassum oshkor,
La'l birtan orzuyi durri shahvor etmayin.

Hach tarso qolmas erdi ko'rsalar mushkin soching,
Dindin qaytib, demonkim, yodi zunnor etmayin.

Kurram etsang ne bo'lurkim, soqiyo,
bir jom ila,
Bu sifat maxmur subhimi shabi tor² etmayin.

Ky parti, qaydog' sohirsanki, olib hushimi,
Qo'yning ko'rsam qachon tasviri devor etmayin.

Mazmuni mag'zig'a vasfini Muqimiy toj etib,
Haylayin har dam o'qib, nomingni takror etmayin.

¹ Zohir – 1) ko'rilib turgan, ochiq-oshkor, ayon; 2) tashqi
korinish, biror narsaning sirl, tash.

² Shabi tor – qorong'i tun.

BO'LSUN OMON

Garchi bir kelmaydi dildorim so'rab, bo'lsun omoni
Ko'z teshildi yo'llarida ham qarab, bo'lsun omoni
Anbarin kokillaridin rashk garchand aylaram,
Ortilur nozik belig'a beadab, bo'lsun omoni!

Qo'l tutib o'tkay ko'zimcha g'ayr ila gar
subh-u shom,
Surma tortib ko'zga, zulfini tarab, bo'lsun omoni!

Jomi vasilidin raqibi ro'siyahlar¹ konyob,
Qilisa ham oshiqqlarini tashnalarab, bo'lsun omoni!

O'zgaga yuz iltifot-u marhamatlar lozaqal –
Kim, meni so'rmas ham az ro'yi g'azab²,
bo'lsun omoni!

Xolimu maygun³ labida maskan etmish,
yo magar,
Chashmai Xizr⁴ uzra hind-u yo arab,
bo'lsun omoni!

Hajrida naylay, Muqimiy, shukr qilmay chora yo'q,
Oh-u hasrat birla kechikayman ajab bo'lsun omoni!

¹ Ro'siyah – yuzi qora.

² Az ro'yi g'azab – qahr tufayli.

³ Maygun – may rangli, qizil.

⁴ Chashmai Xizr – Xizr alayhissalam zulmat qur'dan topqan
va suvidan ichib abadiy hayotga noil bo'lgan obi hayot chashmasi.

O'RGULSUN

Ermon tovuslari, yurg'ilki, raftoringdin
o'rgulsun!
Ho-hilda ham murassa'¹ toji dastoringdin²
o'rgulsun!

Xiron aylab bu surat birlakim firdavs bog'ida,
Ko'rubon hur-u g'ilmon³ fe'l-u atvoringdin
o'rgulsun!

Jafoni manga qil har qancha bo'lsa,
diydam ustig'a,
bu yurgan bulhavaslari jabr-u ozoringdin
o'rgulsun!

O'zningni ko'rding-u oshiqqa qilding
bo'yla istig'no,
Metay, sindurmayin oyina diydoringdin o'rgulsun!

He'lib tund o'tturishdin ne chiqar – shirin
takallum qil,
Chokib xiljat so'zig'a, to'ti guftoringdin o'rgulsun!

Muqimiy, qo'y tamosho el aro bozori shabllarda,
Yag'oni birla qilg'on kor-u kirdoringdin⁴ o'rgulsun!

¹ Murassa' – qimmatbaho toshlar bilan bezalgan.

² Jastor – salla.

³ G'ilmon – jannatdagi xizmatkor bola.

⁴ Kor-u kirdor – ish va amal.

KIM DESUN?

Ul tag'ofulpeslag'a holi xarobim kim desun?
Hajrida mundog' meni ko'rgan azobim kim desun?

Kunduzi bir yerda bir dam olmay orom-u qator,
Lahzaye yo'q kechalar ko'zlarda xobim,
kim desun?

O'z ko'mochig'a, masalkim, tortadur kul
Bas, kuyub ishqida chekkan iztirobim kim desun?
har kishi,

Kuymagan bo'lsa birov mehr-u muhabbat o'tig'a,
Sham'dek to subh o'rtaib, tabb-u tobim,
kim desun?

Hamnishindur¹lar² ulug'larga xushomadgo'ylar,
Yo'lida jononimi xayr-u savobim kim desun?

Gar qilich boshing'a ham kelsa degayman rostin,
So'zki haq bo'lsa, savoling'a javobim kim desun?

Do'stlar, so'rsang g'izosidin³ Muqimiy, erta-kech,
Qon sharob ichsam, jigarlardur kabobim,
kim desun?

¹ *Tabb-u tob* – 1) yonish va erish; 2) azob va tasvish.

² *Hamnishin* – birga o'tiruvchi, do'st, ulfat.

³ *G'izo* – oziq-ovqat, yegulik, taom.

ARZIMNI YETKUR

Horib arzimni yetkur, ertaroq ul mahliqo kelsun,
Kellib, hijron o'tig'a kuydurub, qilmay ado kelsun.

Chelkarga furgatini emdi bir zatra majolim yo'q,
Ajoy shul vaqt kelsa toza, lekin avliyo kelsun.

Ibu yurgan norasolar bazmida xush bo'lmagay
Ajoy har lahza qon yuttursa ham aqli raso kelsun.
ko'nglum,

Qo'ng'a o'zga manzil istamay ta'yin qil,
Mahmangohi¹ ko'zlar manzaridur², belbo kelsun.
ey qosid,

U'uborim yerda qoldi – bir xitrom aylab
O'lturg'a zarrani xurshid³ birlan oshno, kelsun.
boshim uzra,

Judolq dardl ham ag'yor ta'ni, oh o'ldirdi,
Yonug' dunyoni ko'p ham aylamay zindonsaro
kelsun.

Muqimiy iltimosin shulki, sho'xi gul'uzorimdin,
Qandimig'a⁴ agarchi siym-u zar⁵ kam,
jon fido kelsun.

¹ *Mahmangoh* – joy, manzil, oshyon, makon.

² *Manzar* – 1) ko'rinish, shakl; 2) chehra, surat.

³ *Xurshid* – quyosh, oltin.

⁴ *Qandimig'a* – qadimlar.

⁵ *Siym-u zar* – oltin-u kumush.

AYRILMASUN

Hech kim mendek, ilohi, yoridin ayrilmasun,
Mehribon, munis o'shal dildoridin ayrilmasun.

Xonumonlarni berib barbod, yetmay vasilig'a,
Bo'lubon ma'yus yo'q-u boridin ayrilmasun.

Hajr osibi¹ xazonida bo'lib sho'ridahol²,
Andalibe³ men kabi gulzoridin ayrilmasun.

Qosido, ko'nglum qushi band erdi, ayg'il zinhor,
Ishqilibkim, zulfi anbarboridin⁴ ayrilmasun.

Do'stlar, ko'rsatmasun hargiz judolik dardini,
Dushmaning ham bo'lsa, o'z g'amxoridin
ayrilmasun.

Bandaye, yo Rab, Muqimiydek bo'lib xor-u kascod
Sud-u savdodin qolib, bozoridin ayrilmasun.

¹ *Osi*b – ziyon, zarar, kulfat.

² *Sho'ridahol* – parishonxohir, oshuftrahol, beqaror.

³ *Andalib* – bulbul.

⁴ *Anbarbor* – anbar sochuvchi, mutarr hid tarqatuvchi.

NAYLASUN

Vaslioga yetkan kishilar gulistonni naylasun,
Qimmatig turganda to'biyi jinonni¹ naylasun.

Dilhoro, mushtoqi diydori malohatparvaring
Makla² anvori xurshidi jahonni naylasun.

Har kishini sen kabikim bo'lsa dildori agar,
Yonmayay hargiz – bo'lak nomehribonni
naylasun.

Jinon³ muylonlaring, jono, shahidlik istagan,
Qushlaring oldida tig'i Isfahonni naylasun.

Har bo'istig'no bilan qilgan xironing ko'rsa kim,
Gulmayin maqamlaringga hadya jonni,
naylasun.

Huon shohlar tag'oful qilsa doim ayb emas,
Kam qul mendek g'ulomi notavonni naylasun.

Fantori zulfiga jonlar qushi band-u asir,
Har V, Muqimiy, o'rgulay, o'zga jahonni naylasun.

¹ *To'biyi jinon* – janнатdagi mevali va sersoya daraxt.

² *Makla* – g'azal yoki qasidaning birtinchi bayti.

³ *Jinon* – jon oluvchi, qattol, berahm.

DILBARO

Dilbaro, hajringda dilafgordurman san uchun,
Ya'ni ko'rmakka jamoling zordurman san uchun,

Tong o'tib, qaysi tarafdin chiqsa deb chun o'tib,
Soyai ko'z yo'llaringda xordurman san uchun.

Oxirida ko'cha bo'ylab ne malomatlar chekib,
Sangori ta'ni ag'yordurman san uchun.

Kechalar kimlar bilan bazm etdi, deb aylab xayoli,
Uyqu kelmay to sahar bedordurman san uchun.

Intizoringda ochib har mo' buminin¹ diydalar,
Sog'imib mushoqi bir diydordurman san uchun.

Subhi vasiling yod etib, jono, firoqing shomida,
Qon bo'llib ko'nglum shafagosordurman san uchun.

Demakim savdo-sotiq aylar Muqimiyini, magar,
Kunda chiqqan ko'cha-yu bozordurman san uchun.

¹ Bun – tag, ost.

MUBTALO

Hasr bo'lmishmen yana bir dilrabog'a mubtalo,
Bir balodin sof bo'lmay, bir balog'a mubtalo.

Lola bog'ri dog' qat-qat qon ochilgay har bahor,
Man kabi bo'lg'on magar gulgunqabog'a mubtalo.

Tog toqatlar yurarga ko'z tutib imdod¹ uchun,
He ajab, bo'lsam agar mujgon asog'a mubtalo.

Avlasun afrodalar² sorig'a ham gohe nazar,
Heumar bog'larda sarv o'lg'ach havog'a mubtalo.

Intiq notoram³ to'tini duchor etnangki, man
He shakarguftorlig' shirinadog'a mubtalo.

Mani naytangi ko'p oshiqilarni saydig'a⁴ vale,
Jah man bir ko'z uchi birlan imog'a mubtalo.

Heum qilmay, ey ko'ngul, bo'lding na deb
He sifat bebboki purjavr-u⁵ jafog'a mubtalo.

Heumhukim mavzun-u noziklig' bilan bo'lsun, agar
Zavri had⁶ boqqan kishi ranj-u anog'a⁷ mubtalo.

¹ Intiq – yordam, madad.

² Afroda – zulf, notaxon, bechora.

³ Notoram – yoqlinsiz.

⁴ Sayd – ov, shkor.

⁵ Purjavr (Purjafro) – javri ko'p, sitangar, berahm.

⁶ Had – yomon, yarimas.

⁷ Anog'a (1) qiyinchilik, mashbaqqat, azob; 2) hasad, ig'vo.

Ashkimi qong'a badal qildim bu bois birlakim,
Sho'xlar moyil ruunatga¹ xinog'a mubtalo.

Xonagohdin², naylayin, kelmay qochib mayxonag'in,
Shayxlarkim, bo'lsalar usbu riyoqa mubtalo.

Afzun o'ldi, do'stlar, tobora-bora hayratim,
Bir boshim savdoyi yuz ming muddaog'a mubtalo.

Nazmimi ko'rsang bilursan dog'i hijronim mani,
Bo'lmisham, naylay Muqimiy, mahliqog'a mubtalo.

¹ Ruunat – o'ziga zeb berish.

² Xonagoh – so'fiylar yig'iladigan, zikr tushadigan joy.

AYLAMAS BIR ILTIFOT

Bir denas bo'ling nachuk deb, dilrabolik
shunchalar,
Bo'lmagay o'ldim, desam ham, purjafolik
shunchalar.

Hamma luf-u marhamat begonalarga subh-u shom,
Bir umr manga tag'oful – oshnolik shunchalar.

Bachha faryod ayladimkim, aylamas bir iltifot,
Aylamak ko'yida oxir benavolik shunchalar.

Ayillar ko'rgan tabiblar nabzimi afsus ila,
Bo'lg'and yuz dard birlan kahrabolik shunchalar.

Zor ustig'a yog'ib bo'lgay malomat toshlari,
Bir kishi hayrida tortar ashkbo'lik¹ shunchalar.

Muski sahboyi g'ururi husnidur, naylay, Muqim,
Bo'lg'ga ham solmas qulog'in, bevafo'lik shunchalar.

¹ Ashkbo'lik – ko'z yoshlilik, giryonlik.

QAYDADUR?

Qadimgi oldida sanavbarda nazokat qaydadur?
Gulda ruxsoringni borida tarovat qaydadur?

Rashkdin armon xiromingni qilur kabki dari,
So'zlasang to'ti kalomida latofat qaydadur?

Bog'larda ochilur ersa saningdek gul'uzor,
Sochlari rayhon-u sunbul, sarvi qomat qaydadur?

Aylasang sayr-u tamoshlo rastalarda nogahon,
Bo'lmagay bozor bozore, qiyomat qaydadur?

Naqshgar¹ Moniyg'a² kil³ angushti hayrat⁴ tathingn,
Cheksa tasvirning xayol aylab bag'oyat qaydadur?

Xurram aylab saxlasun osibi davrondin mudom,
Haq vujuding navnholini⁵ salomat qaydadur?

Aylagay devona zohid ta'na egsum qaddini,
Qoshlaring mehrob⁶g'a mundog' ibodat qaydadur?

Nazmimi mag'zida vasing dur'lari har yerdadur,
Manda ishqingda, Muqimiy, istiqomat qaydadur?

¹ Naqshgar – naqqosh, musavvir.

² Moniy – monaviya ta'limoti asoschisi Moniy ibn Falah (212–276). Sharqda u naqqosh va musavvir sifatida mashhur.

³ Kil³ – qamish qalam.

⁴ Angushti hayrat – hayrat barmog'i.

⁵ Navnhol – yangi o'tqazilgan yoki unib chiqqan ko'chal, yosh daraxt; majozan: yosh yigit yoki qiz.

RA'NOLIG'ING

Uzun gulzoridin har vajhdin ra'nolig'ing
bordur, bordur,

Uzun lutf-u nazokatda chamanorlig'ing bordur,

Kalamning jonfizojekim¹, takallum aylasang shirin,
Jahon to'tilarining oldida go'yolig'ing bordur.

U gulshan gullari birian ochishsang

nogahon ruxsor,
Fitnat avjida har bobdin humrolig'ing bordur.

Hamuqqa² yetsa ham noz-u tag'oful ishlaring jonlar,
Hijroto, saxt oshiqqlarga beparvolig'ing bordur.

Kahoyiq ichtrakim qo'zg'aldi mundog' fitnalar bois,
O'ringni ham bir oz, lekin ko'ngul

orolig'ing bordur.

Ayur za'fimon³ rangindin qiyos etsang

bo'lur baskim,
Hayon darkor emas, aql-u xirad donolig'ing
bordur.

He-huk ko'nglun Muqimiy kuymasin rashk

o'tig'a oxir,
Qulib oshmolaring, begonag'a oshmolig'ing bordur.

¹ Jonfizo – jonbaxsh.

² Hamuqqa – jon chiqar oldidagi so'nggi nafas.

³ Za'fimon – zaiflik, holisizlik, quvvatsizlik, xosirlik.

RAYHONLARING BORDUR

Ajoyib jilva birlan, dilbaro, javlonlaring bordur,
Xitromingga aning-chun oshiqi hayronlaring bordur.

Bogib mardumi bismil aylanakka tig' emas boqib,
Kamonabro' otarg'a novaki mujgonlaring bordur.

Hamisha gul yuzing shayqida chun bulbul
navo qildim,
Demassan menga mundog' nola-yu afg'onlaring
bordur.

Labingdin kombaxshishlar² magarkim va'da
aylarsan,

Nihoniy shum raqibga abd ila paymonlaring
bordur.

Xush o'lmas xotirim bog'larni sayri birla
bo'lsang ham,

Ruxing – gul, zulfardir sunbul-u rayhonlaring
bordur.

Ochib ruxsoriini, bir necha ko'rmay borasan
vaslin,

Bu to'g'ridin, netoyin, ey ko'ngul, armonlaring
bordur.

Navo birlan Muqimiy she'ri ravshanroq
eshitkanga,

Qilib yod, o'qusa bazmingda ham xushxonlaring
bordur.

¹ Novak – o'q, tig'; kiplik.

² Kombaxshish – maqsadni hosil etish, murodaxsh.

O'XSHAYDUR

Ko'ngul fikri labi la'li bilan qon
o'ldi o'xshaydur,

Hamang qon, balki chun la'li Badaxshon
o'ldi o'xshaydur.

Bo'yulgan lola-yu gul dasht-u sabrolarda qonig'a,
shahidi novaki ul tiri mujgon o'ldi o'xshaydur.

Yo'lida termularmen subhdin to shom ham –
kelmas,

Huqun ag'yor ila sham'i shabiston¹
o'ldi o'xshaydur.

Oro xolimi qosh ostida ko'rganlar dedilarkim:
bu mehrob ichra hinduye musulmon
o'ldi o'xshaydur.

Labidin va'da aylab bo'saye qil deb, ado qilmas,
Majnor ushbu karonatdin pushaymon
o'ldi o'xshaydur.

Ko'zing suvlar sepib, farroshlar mujgon
bilan mardum,

Koyvili ko'nglimi uyiga mehmon o'ldi o'xshaydur.
Kutur azim aylabon Xo'qand sori xush qoling,

Muqimiy tortig'i sayri Namangon o'ldi o'xshaydur.
ahbob,

¹ Sham'i shabiston – tunni yorituvchi chiroq; majozan: go'zal
mushohada.

RASHKIM KELUR

Hajr ila tinmay ko'zindin ko'rmasan
ashkim kelur,
G'ayr ila ko'rsam mabodo xud-baxud¹
rashkim kelur.

O'zga so'z sig'was xayoling'a va lekin
subh-u shom
Aylashib ulfatchilik har yerda gaplashkim kelur.

Bo'lmasun deb oshkoro rozi dillar xalq aro,
Aylabon ramz-u ishorat maxfiy imlashkim kelur.

Navbahor ayyomi chiqsa bog'larni sayr etib,
Nozlar birlan xitrom etkach, qo'l ushlashkim kelur.

Muddaosiz boshda savdolar biturman shunchakim,
Ko'chada san birla har soatda uchrashkim kelur.

Atz qil, qosid, Muqimiy xastadin, ko'rsang agar,
Maqdamig'a sadqa jonim ul partivashkim kelur.

KUYDURUR

To'q vaslig'a yonurmen, goh hijron kuydurur,
Bo'yla kuydurmakni mundog' nomusulmon
kuydurur.

Shom'dek to bazmida o'rta, judolig' kunjida
intizor aylab, xilofi ahd-u paymon kuydurur.

Poytaxt erdi xayolig'a ko'ngullar, ohkim,
Chayni zolim shoh qilib mulkini vayron kuydurur.

Ko'ymayimukim, olib o'tdin bu yon begonani,
Chelmo bo'lgan sari mundog' qadrdon kuydurur.

Tashlabon ko'zdin, qo'yub ma'yus-u zori benavo,
O'qibolarga aylabon yuz lutf-u ehson kuydurur.

Terimolmay orazig'a bir zamon ag'yorsiz,
Bu sabab bir umr hasrat birla armon kuydurur.

Tashqi ko'pdur vale, insof etinglar, do'stlar,
Kun hamisha man Muqimiydek ango jon
kuydurur.

¹ Xud-baxud - o'z-o'zidan.

BAHOR AYYOMI

Bahor ayyomidur chun abri giryon bo'lmasan
 Ki, man ham g'unchadek choki giribon bo'lmam
 Qudumig'a nisor aylarga kelgach yor kulbang'a,
 Fido jonini aylab, hech qutbon bo'lmasan bo'lmam
 Parilar husnig'a qilsam nazar man etmay,
 Netay oyina yanglig' mahvi² hayton ey nosib¹,
 Qazo vaz'i nishonkim qildi ko'ksun, lojaran³ enoli
 Shahidi xanjari har tiri mujgon bo'lmasan bo'lmam
 Qo'ying ozodlig'ni – xo' qilibman mutalolig'ga,
 Asiri domi bir zulfi parishon bo'lmasan bo'lmam
 Qoshi mehrobini ko'rganda tarso bu latofada,
 Demasmu jonidin qaytib, musulmon bo'lmasan bo'lmam
 Mukaddartrog' ko'ngullar istiqomatdin qo'zib savdo,
 Muqimiy ozimi⁴ taxti Sulaymon bo'lmasan bo'lmam

¹ Nosib – nasihatgo'y.

² Mahv – yo'qotish; yo'qotish.

³ Lojaran – albatta, shubhasiz.

⁴ Mukaddar – bu yerda: g'amin, mahzun.

⁵ Ozim – azm qiluvchi.

XUSHLAMAS

Endi yuzing ko'rgan kishi sayri guliston xushlamas,
 Labim, maygun lablaringg'a obi hayvon¹ xushlamas.
 Haq-u ruxsor-u bu zulf-u xol-u xatkim
 Korsa har kim bog'da sunbul birla rayhon sendadur,
 Kunki maygun lablaringdin topsa, jono, lazze,
 Oltining achchig' naboti, obidandon² xushlamas.
 Ho'yla javlon aylasang har kun nazardin, ey pari,
 Ho'lmog'ay odam nachuk sarvi xironomon xushlamas.
 Heh yuzingni, toki hayronlar qolib bo'lsa, ne tong,
 Ko'chibon Laylosidin Majnun biyobon xushlamas.
 Ishitib jonbaxsh-u ruhatzo kaloming qaysi kun,
 Ho'ldi ko'nglim hech to'tiyi suxandon xushlamas.
 Husho, xush tutma dersen qoshi yolarini, Muqim,
 Ho' sifat mehrobni qandoq musulmon xushlamas?

¹ Obi hayvon – obi hayot.

² Obidandon – shakar qiyomatidan tayyorlangan shirinlik turi, obidandon.

BIR MENMU?

Asiri chashming¹ ohuyi biyobon o'ldi, bir menmu?
Ko'rib oyina ham husningga hayron o'ldi,

bir menmu?

Rux ochding pardadin ul subhidamkim,

Qolib xijlatda gul choki giribon o'ldi,
sayri bog' aylab,

bir menmu?

Kuyar jismim na tanho ishqing o'tindaki, sahroda
Tushub o't, lolalar ham jumla so'zon² o'ldi,

bir menmu?

Na yolg'iz men xarobi halqai zulf-u xat-u oling
Labingga banda ham la'li Badaxshon o'ldi,

bir menmu?

Ko'yingda telba-yu devonadek yurganda ayb ermas,
Sochingdin sunbul-u rayhon parishon o'ldi,

bir menmu?

Ko'rib ramzi tabassum, bu erur deb husni Yusufar
Giriftori o'shal chohi zanaxon³ o'ldi, bir menmu?

Visoling, lazzatidin mazzalar topgan

Kelib oylar, Muqimiy, Yangiqo'rg'on o'ldi, bir menmu?
hariflar⁴ ham,

¹ Chashm - ko'z.

² So'zon - kuygan, yolg'iz.

³ Chohi zanaxon - iyak chiqurchasi.

⁴ Harif - 1) do'st, yor, hamsubat; 2) raqib, g'anim.

KEL ERTAROQ

Yillaro, ta'xir¹ qilmasdin bir on, kel ertaroq,
Muntazir bo'lmakka yo'q jism ichra jon,

kel ertaroq.

Ular bu oqshom to sahar san birla taskin

labiq o'lga kuydi mag'zi ustuxon, kel ertaroq.
topmasam,

ayvunlar algor hijroning bilan, boz ustig'a,
kangari noz birla qilmay imthon, kel ertaroq.

Hajjat ermas o'zga shamshir istamak qatlim

Uchun,
Uyq otarg'a ki priying abro'kamon, kel ertaroq.

Kecha yu kunduz visoling orzusinda umr o'tib,
Kelti u alvorningni sog'indim yomon, kel ertaroq.

Uyqular nomechribonlig' birla tashlab ketdilar,
Hushing haqqi, sen bo'lubon mehrbon,

kel ertaroq.

Kashub hasrat Muqimiydin, nigoro, bu kecha,
Harom¹ subhat birla to vaqti azon kel ertaroq.

¹ Harom - kuyingga surish, paysalga solish.

² Harom - ishq, qaynoq, qizg'in, jo'shqin.

O'YNAVILIK, KULAYLIK

Ey yaxshilar, kelaylik, bir joyga yig'ilaylik,
O'ynaylik, kulaylik, omon bo'laylik.

Bu umr ekan baqosiz, dunyoyi dun vafosiz,
O'ynaylik, kulaylik, omon bo'laylik.

Xush kechgan dam g'animat, ko'p chekma
O'ynaylik, kulaylik, omon bo'laylik.

G'amdin qurib majolim, yo'q endi zarra holim,
O'ynaylik, kulaylik, omon bo'laylik.

Xalloq! bandaparvar, qo'y, qilma vahmi mahshur,
O'ynaylik, kulaylik, omon bo'laylik.

Jo'sh ursa bahri rahmat², jurning tamomi tuhmat,
O'ynaylik, kulaylik, omon bo'laylik.

Gulbog'larda xurram, borib tur endi biz ham,
O'ynaylik, kulaylik, omon bo'laylik.

Ol pardani yuzingdin, yur, o'rgulay ko'zingdin,
O'ynaylik, kulaylik, omon bo'laylik.

¹ Xalloq – Xoliq, Xudo.

² Bahri rahmat – rahmat dengizi.

Ey sho'x, ushlab qo'l, kelsang-chi toki
bir yo'l,
O'ynaylik, kulaylik, omon bo'laylik.

Avlab g'amlingda giryon, tutting demayki, ey jon,
O'ynaylik, kulaylik, omon bo'laylik.

Vag'lab Muqimiy, tokay topmas murodi naylay,
O'ynaylik, kulaylik, omon bo'laylik.

PARVO QILMADING

To o'zingni mahfiloro¹ qilmading,
Oshiqiarni zor-u shaydo qilmading,
Dillaringni sangi xoro qilmading,
O'ldim, dedim, hargiz parvo qilmading.

Avvalida, jonon, yuzing ko'rsatib,
Abro² kamon, mujgonlaring o'q etib,
Masiboga jonbaxshlik o'rgatib,
Jurmim nadur, nazar aslo qilmading.

Tushib sansiz boshlaringa mojaro,
Bentboyat g'amga bo'ldim mubtalo,
Aylab karam navbatindin, soqiyo,
Maxmur edim, masti sabho² qilmading.

Qoshlaringga qurbon qoshi qarolar,
Kalomingga hayron to'tiadolar³,
Xushtoringga nohaq aylab jafolar,
Hargiz andishai fardo qilmading.

Qomatlaring sarvi bog'i nazokat,
Lablaringdin mavj urgay latofat,
Ey Yusufi taxti Misri malohat,
Ya'qubingni⁴ diydabinyo⁵ qilmading.

Oqshomlari bazm aylashib to sahar,
Shum raqiblar murodig'a yetdilar,
Muqimiyg'a, ammo, aylab va'dalar,
Vodari⁶g'o, hech bir vafo qilmading.

¹ Mahfiloro – majlisga oro beruvchi.

² Sabho – oliy navli qizil may.

³ To'tiado – yoqimli, shirinsoz.

⁴ Ya'qub – parg'ambar; Yusufning otasi.

⁵ Diyadabinyo – ko'zi ochiq.

TOBON AYLADING¹

Yuzni oydek nogah tobon aylading,
Chun oyina mahv-u hayron aylading,
Oshiqilarga ro'zi² hijron aylading,
Ag'yoringa vashling arzon aylading.

Va'da yuz yo'l – birga vafo qilmading,
Xush bo'lmadi ko'nglimg, jafu qilmading,
Dardim bilib turib davo qilmading,
Qilmas ismi hech musulmon aylading.

Lola kabi yashnab chiqsang mastona,
Ko'rgan odam nachuk bo'lmas devona,
Xalq ichida qilib mundog' afsona,
Ovorai purbesomon³ aylading.

Dilrabolar xaylida, ey tojdor,
Qoni sendek endi sarvi gul'uzor,
Shumshir aylab qoshlaringni obdor⁴,
Qatlim unga muncha butron⁵ aylading.

Ey chehrasi gamardin⁶ ham munavvar,
Labbing la'l-u tishing safoda gavhar,

¹ Bu qo'shiq «Abdurrahmonbegi» kuyi va «Yuzni oydek» nomi bilan ham yiqo' etiladi.

² Ro'zi – kuni.

³ Purbesomon – o'ta nochor, moloj, parishon, sarosima.

⁴ Obdor – o'tkir, keskir.

⁵ Butron – kechir.

⁶ Gamard – oy.

Solib boshga netib g'avg'oyi mahshar,
Pari yanglig' o'zni pinhon aylading...

Xo'blarning, ey sarvari sariri¹,
Husn taxti uzra odil amiri,
Men benavo qolib mahrum axiri,
Bo'laklarga lutf-u ehson aylading.

Oh-u nolam yetti yetti sanoga,
Bogmay o'tting hargiz men mutbaloqa,
Faryod etdim, Muqim, o'xshab gadoga,
Bir demading: kimsan, afg'on aylading?

O'ZGANCHA¹

Bog'da magar, jono, raftor aylading,
Pari kabi fe'l-u atvor aylading,
Burqa² ochib, arzi ruxsor aylading,
O'unchalarni diydaxunbor³ aylading.

Arzim eshit, ey dilbari yagona,
Desam hasratlarim sig'mas bayona,
Hajr o'qig'a ko'ksim qilib nishona,
Ne jurm etdim — javr bisyor aylading?

Devonamen — so'rma kor-u borimini,
Kavshan etgil kelib shabi torimini⁴,
Kashk o'tig'a o'rta b jismi zorimini,
Kavomudi, mayli ag'yor aylading?

Avlab tazallumlar⁵ oshiqqa pesha,
Tug'gini ham gohi qilg'il andisha,
Kuchliq birla qo'l ushlashib hamisha,
Tiriklikni menga dushvor aylading.

Bogmay, ey oy yuzing parvonalariga,
Y'a ni mendek ko'ngli vayronalariga,

¹ *Sarir* — taxt.

¹ Bu qo'shiq «Aylading» nomi bilan ham ijro etiladi.
² *Burqa* — parda.
³ *Diydaxunbor* — ko'zi qonli.
⁴ *Shabi tor* — qorong'i, kecha.
⁵ *Tazallum* — ahliyoat, adolat istash.

Yozib kokullarni begonalarga,
Dimog'larin mushki totor aylading.

Oshiq'larga lutf-u karam oz aylab,
Xonaqolar eshiklarin boz aylab,
Zuhd ahli¹g'a bir jilvai noz aylab,
Toat-taqvolarin bekor aylading.

Ditrabolar xaylin, ey benaziri,
Malohatlar avjin badri muniri¹,
Uzib mundog' oshnoli²ni axiri,
Mugimiydin saxt inkor aylading.

FARG'ONACHA JONON – I¹

Ul kun, jono, yuzni tobon aylading,
Ahr ichinda oyni pinhon aylading,
Qomatimgni sarvi bo'ston aylading,
Qumrlarni zor-u nolon aylading.

Ey zolimni bedodgar², sitangar,
Qilmas tokaygacha faryodim asar,
Hemoringdin olmay kelib bir xabar,
Qilmas ishini hech musulmon, aylading.

Yo'q o'zingdek, lekin, jallodi qotil,
Tashlab chiqib nozik bellarga kokil,
Hoqmay o'tib oshnalarga tag'oful,
Begonaga lutf-u ehson aylading.

Ag'yor ila yurib shom-u sabolar,
Kashk o'tig'a qilding bag'rim adolar,
Bejarima aylab javr-u jafolar,
Nazarlarda mundog' javlon aylading.

Masohimdur³ hijroningda zahr-u g'am,
O'tugchadur boz ustig'a bu alam:
Haqlblardin na ko'rdingkim har oqshom,
Yashling harimig'a mehmon aylading.

¹ Bu qit'aning «Ko'chabog'i – I», «Oromjon» kuydari va «Ul kun jono» nomi bilan ham ifro etiladi.

² Bedodgar – zolim qiluvchi, zolim, sitangar.

³ Masoh – turkchilik, yashash.

Ruxsoringdin lola qat-qat dog' ichra,
Kabk' shaydo xiromingga tog' ichra,
Jilva birlan tovuslarni bog' ichra,
Raftoringga mahv-u hayron aylading.

Ishqing bilan ishim oh-u fig'onlar,
Hasratingda rangim bo'ldi somonlar,
Muqimiyga avval qilib paymonlar,
Oxir va'dalarni yalg'on aylading.

ABDURAHMONBEGI

To o'zingni bazm aro jo aylading,
Benhoyat zor-u shaydo aylading,
Qomatigini sarvi ra'no aylading,
Qumrlarni otashnavo aylading.

Ey dilbari jahon ichra yagona,
Ko'rmas endi sandek jonon zamona,
Aylab ketib har ishga bir bahona,
Yurak-bag'rim ezib, ado aylading.

Fatonatli¹, ey yaxshilar sarvari,
Bashartusun, yokim malak, yo pari,
Jaflo qilsang – ko'p oshiqing daftari,
Ne gunohin mang'a tanho aylading.

Lablaringdin la'l rangi sharmanda,
Tishlaringga gavhar daryoda banda,
Kam bo'lurdi gulchehralar Xo'qanda,
Qaysi bog'da nash'-u namo aylading.

Dog'l rasbki ruxsoringdin lolalar,
Tovus ay'lar ishqing bilan nolalar.
Xijolatdan oy yuzida holalar²,
Bu malohat qaydin paydo aylading.

¹ Kabk – kaklik.

¹ Fatonatli – ziyoralik, xushfahmlik.
² Holalar – oy va quyosh atrofidagi gurdish.

Avalida chekib anduhi hijron,
Visolingdin topkan vaqtida darmon,
Qilib, oh, sochlaring har yon parishon,
Vobastai¹ chandin² savdo aylading.

Vasling edi, Muqimiyo, murodim,
Tag'ofuldin eshitmading faryodim,
Yuz o'ldurib boz ustig'a jallodim,
Qoshlaringdin dor barpo aylading.

EY CHEHRASI TOBONIM¹

Ey chehrasi tobonim,
Oshiqdari hayronim,
Yo'q toqati hijronim,
Vasl ila davo aylang.

Ey zulfi parishonim,
Abdi hama yolg'onim,
Sindi, qani paymonim,
Bir mehr-u vafo aylang.

Ey sho'xi diloronim,
Yetisa sanga payg'omim²,
Kulbanga kelib shomim
Purnur-u³ ziyo aylang.

Ey bulbuli sho'rida,
Tokay dili afsurda⁴,
Bo'lmay dame osuda,
Gul vaqti navo aylang.

Bu husn g'animatdur,
Chun bod basur'atdur⁵,

¹ Vobasta – bog'liq.
² Chandin – nechta, qancha.

Bu qo'shiq «Yolg'iz» nomi bilan ham ijro etiladi.
¹ Payg'om – sabbat, darak.
² Purnur – ravshan, munavvar.
³ Afsurda – ezilgan, so'lg'in.
⁴ Basur'at – tez, shiddatli.

Hangomi¹ muruvvatdur,
Xo' b luf-u saxo aylan.

Oxir meni bemora,
Qil marhami nazzora,
Kim aytdiki, xushtora
Yuz javr-u jaf o aylan?

Gar qilsa Muqimiy xun²,
Ruxsoralari gulgun³
Insofga kelur bir kun,
Haqiqiga duo aylan.

BIR KELSUN¹

Dilda vashling erdi umre tamanno²,
Xayolingni qilur vaqti tamoshu,
Neogah oyinag'a boqib, nigoro,
Muhvi hayronlaring yodimga tushdi.

Fasli bahor o'lub, gullar ochilib,
Yerga sabza³ baxmal kabi yopilib,
Mashomimga⁴ sunbul bo'yi xush kelib,
Zulfi rayhonlaring yodimga tushdi.

Qo'llaringdin to no'sh etim paymona,
Gohu xudmen, gohu bexud devona,
Har qachonkim, ko'ksim qildim nishona,
Tiyri mijgonlaring yodimga tushdi.

Hayr ayladim chiqib dasht-u sahrolar,
Ishqlaringa ortib sho'ri savdolar,
Mismil uchrab ko'zga lola, ra'nolar,
Tug'l barronlaring yodimga tushdi.

Ey, yaxshilar xaylin nozikmiyon⁵,
Charchand erdim yomonlarning yomoni,

¹ Hangom - vaqt.
² Xun - qon.
³ Gulgun - gul rangli, qizil.

bu qo'shiq «Yodimga tushdi» nomi bilan ham jiro etiladi.
¹ Tamanno - istak, xohish, orzu.
² Sabza - ishq, xohish, orzu.
³ Mashom - mayna, gilyoh, yashillik.
⁴ Mashom - dinog.
⁵ Nozikmiyon - xipchabel.

Bazmlarda qilgan eldin nihoni,
Lutf-u ehsonlaring yodingga tushdi.

Ne xush ayyom ekan o'shal zamonlar,
Bo'lur erdim har dam, jono, qurbonlar,
Oxir mundog' bo'lib zor-u sarsonlar,
Har so' javlonlaring yodingga tushdi.

Ey istig'no firdavsining¹ nasimi,
Yod etmadig qadrdon deb qadimiy,
Umid etdim har yerdakim, Muqimiy,
Ahd-u paymonlaring yodingga tushdi.

TANOVAR – II¹

Imdi sandek, jono, jonon qaydadur,
Ko'rib gul yuzingni bog'da bandadur,
Boqlay ishqing toki jonim tandadur,
O'zim har joydaman, ko'nglum sandadur.

Mehting o'ti nogah tushdi jonlarga,
Parvoyim yo'q zarra xonumonlarga²,
Lola yanglig' to'lib bag'rim qonlarga,
O'zim har joydaman, ko'nglum sandadur.

Utiya-yu kech fikr-u zikrim xayoling,
He so'rmading, nalar kechi ahvoling?
Esalarimga tushib shirin maqoling³,
O'zim har joydaman, ko'nglum sandadur.

Vogtl ermas kishi sening aslingdin,
Yokim desam pari sening naslingdin,
Vodlarig'o, judo bo'ldum vaslingdin,
O'zim har joydaman, ko'nglum sandadur.

Yo'q san kabi malohatlik yagona,
Ko'rganmukan misolingni zamona,
Ho'lib xalq ichida mundog' afsona,
O'zim har joydaman, ko'nglum sandadur.

¹ Firdavs – jannat.

¹ bu qo'shiq «Farg'onacha jonon – II», «Nisori», «Azim

jonon» nomli bulan ham ifro etiladi.

² xonumon – uy-joy.

³ Maqol – bu yerda: so'z, nutq.

Yuzlaringdin xijil mohi tobonlar,
 Raftoringga shaydo jumla yoronlar,
 Qolib har dam o'z ishingga hayronlar,
 O'zim har joydaman, ko'nglum sandalar.
 Sultonisan, barcha xo'blar nadingim¹,
 Doim erdim, duogo'yimg, qadimg,
 Bovujudi so'rmay o'tting Muqimimg,
 O'zim har joydaman, ko'nglum sandalar.

ORAZ

Tokim, jono, jilva bunyod aylading,
 Oshloqligini o'zing ijod aylading,
 Ishlaringni javr-u bedod aylading,
 Ko'zlaringni mundog' jallod aylading.

Qilmay ketding hargiz vasingga vosil,
 Mudnaolar natar bir bo'lsa hosil,
 Oshinlarga aylab noz-u tag'oful,
 Begonalar ko'nglin obod aylading.

Bo'lbul qilur gul yuzingga navolar,
 Bo'zlaringga bo'lur to'ti adolar,
 Qumri sayrab nechun bo'lmas shaydolar,
 Qumaringni sarvi ozod aylading.

Uchband o'tib so'rmasang ham zamonlar,
 Maylay, bo'lsang har yerda, bo'l omonlar,
 Hic demading, lekin qildim fig'onlar:
 «Barding nadur, muncha faryod aylading?»

Boim nihon bo'lub, olding kanora¹,
 Yo'llaringda yig'lab turdim dubora²,
 Rubin aylamay, qilmay o'tding nazzora³,
 Maqur dilni qattiq po'lod aylading.

¹ *Nadim* — 1) xizmatkor, mahram; 2) yaqin do'st, hamroh.

¹ *Kanora* — bu yerda: 1) ehtilashib, uzoqlashib; 2) go'sha,
² *Yubora* — ikki marta; qayta-qayta.
³ *Nazzora* — qarash, nigoz tashlash.

Xalq ichida base¹ bo'ldim afsona,
 Chug'z yanglig¹, so'rma, joyim vayrona,
 Gahi xudman, gahi bexud² devona,
 Har na qilding, san partizod aylading,
 O'zgalarni har dam masti jom aylab,
 Muqimiyi(ng) ro'zgorini³ shom aylab,
 Ko'ngul qushin bir boqishda rom aylab,
 Chashming mardumlarin⁴ sayyod aylading.

NA BO'LDI?

Bir so'rming, ey dirabo, na bo'ldi?
 Qilgan o'shal ah-d-u-vafo na bo'ldi?
 Ko'zlaring ham, nooshno, na bo'ldi?
 Keling demay ul mukalo, na bo'ldi?
 Ertayo kech ishim, fikrim xayoling,
 O'zgalarni komidadur visoling,
 Bir ko'rarga zoridurman jamoling,
 Miqob ochmas bodi sabo¹, na bo'ldi?

Yerd ko'kka shom-u-sahar fig'onim,
 Aiz ayladim necha dardi nihonim,
 Hergiz eshitmading, magar gumonim,
 Qilmas asar qilgan duo, na bo'ldi?

Avlay desam hasratlaring yo'q mahram,
 Yolg'iz, bekas², na yorim bor, na handam,
 Diyvoringga netar to'yganda bir dam,
 Ishtimalig'din o'ldim judo, na bo'ldi?

Ko'rib nogah to'lgan oydek ruxsoring,
 Jon naqdini qila olmay nisoring,
 Muqimiyman – ishqing bilan bemoring,
 Bu boqmading bahri Xudo³, na bo'ldi?

¹ Base – ko'p, beshoyra, aksari.

² Xud-u bexud – goh o'zida bo'lish, goh o'zini unutish, goh mast-u goh hushyor.

³ Ro'zgor – 1) dunyo; 2) hayot, turmush.

⁴ Mardum – bu yerda: ko'z qorachig'i.

¹ Bodi sabo – tong, yel.

² Bekas – yolg'iz, g'arib, kimsasiz.

³ Bahri Xudo – Xudo haqi, Xudo yo'lliga.

HAYRON O'LMUSHAM

To asiri halqai ul zulfi rayhon o'lmusham,
Ro'zgorim tiyra-yu zor-u parishon o'lmusham,
Soyadek aftodalig'da notavon jon o'lmusham,
Turfa diydoring tamannosida hayron o'lmusham.
Bezibon mandin bo'lakni yor qilding oqibat,
Sangsori ta'nai ag'yor qilding oqibat,
Abd-u paymonlar, esiz, bekor qilding oqibat,
Deb eding yuz yo'l, qani bir kecha mehmon
o'lmusham

Va'dalar qilasmudingkim, man sango deb oshmo,
Oxirida aylading begonadin ham ko'p jafu,
Ko'rmadim qolib malomat, ta'nalarga bir valfo,
Qil davokim, dardi bedarmoni hijron o'lmusham
Ey buti beboki zolim, sangdil, bedodgar,¹
O'tlu ohim aylamas tokayg'acha sanga asar,
Ne bo'lur qilsang nigohingdin meni ham baharav,²
Hasratig'da dog' ko'nglim, g'unchadek qon o'lmusham
Raddi xulq aylab, tiriklay oshnolig' o'ldurur,³
Vojgun tole' bilan baxti qarolig' o'ldurur,⁴
Ham yana ustig'a, ey mahvash, judolig' o'ldurur,⁵
Sansiz oxir tobakay mahbusi zindon o'lmusham.
Sabzadin yerda zumurrad farsp² o'lub fashi bahor,
Bog'lar sahnida xori xushkdin³ gul oshkor,
Ochilur ko'ngli Muqimiyi qachon, ey mah'uzor⁴,
Kunji g'am ichra misoli abri g'ityon o'lmusham

¹ Bedodgar - zulm qiluvchi, zolim, sitangur.

² Farsp - to'shak, g'ila, palos.

³ Xori xushk - quruq tikam.

⁴ Mah'uzor - oy yuzli, go'zal.

ARZIM ESHIT

Arzim eshit, ayo sarvi ravonim,
Hafz o'tig'a kuyub o'trandi jonim,
Nogah oyinag'a boqtinki, xonim,
Mahvi hayroningiz yodimga tushiti.

Hog'da ko'rib har yon ochilgan gullar,
Farsp mahmal¹ yerda sabza sunbullar,
Shubul ist xush aylabon ko'ngullar,
Zulfi rayhoningiz yodimga tushiti.

Hilangizdin no'sh aylayub paymona,
Tohu xudman, gohu bexud devona,
Har qachonkim, ko'ksim qildim nishona,
Tut mujgoningiz yodimga tushiti.

Ey sarvari mahbublar, ra'nolar,
Ho'ldi afzun boshda sho'r-u savdolar,
Hemol xayol aylab guli humrolar,
Tig'i parroningiz² yodimga tushiti.

Tutrog'idur mazallatlar³ maskanim,
Motavonlig' pesham⁴, ojizlig' fanim,
Qand aylasa qaysi yerda dushmanim,
Mang'a oshnolig'ing yodimga tushiti.

¹ Farsp mahmal - bu yerda: shunchaki ko'kalamzor.

² Tig'i parron - o'q, uchuvchi o'q.

³ Mazallat - xorlik, bechoralik.

⁴ Pesham - kasb, hunar, odat.

G'afolat bosib, oxir sarg'aydi, rangim,
Yo'q, darig'o, zarra nomus-u nangim,¹
Xijolatdan suvga tushdim qachonkim,
Hozir paydoli'ing yodinga tushdi.

Ishq o'tig'a, kuydim, yondim, tutashdim,
Vasling istab-istab, yo'ldin adashdim,
Kasratgakin², Muqimiyo, ko'z ochtim,
Yo Rab, tanholig'ing yodinga tushdi.

AJAB SHIOR AYLADING

Jono, ul kun azmi diyor aylading,
Kelmay ketib ko'p intizor aylading,
Dudi ohim turfa sharor¹ aylading,
Bevafoqlik ajab shior aylading.

Yo'llaringda, ayo shirinsamoyil²,
Turib erdim raqib birlan mugobil,
Manga aylab o'tub noz-u tag'oful,
Lauf-u karam anga izhor aylading.

Qulding safar ro'za ichra azm aylab,
Kelurman deb hayitg'acha jazm aylab,
Oqshomlari kimlar bilan bazm aylab,
Kunduzlari sayri bozor aylading.

Kelganingda, ayo mohi tobonim,
Qolmas erdi dillaringda armonim,
Oxir munda'g' eshitmasang fig'onim,
Avalida nega xushor aylading.

Iy nozanin, oshiqqlaring soni yo'x,
Lekin sangamandek qadrdoni yo'x,
Ibi ko'rarg'a mushloqingman joni yo'x,
Oylinani mahvi diydor aylading.

¹ Nang - or, uyat, nomus.
² Kasrat - ko'plik, mo'lik.

¹ Sharor - uchiqin.
² Shirinsamoyil - kelishgan, zebo.

Erta-yu kech esdan chiqmas xayoling,
Jilva aylab nazarlarda jamoling
Mast ekanmen bodasida visoling,
Tashlab ketib, endi hushyor aylading.

Vo darig'o, qilmay abdingga vafo,
Judolig'ni ko'rding rahm etmay favo,
Hasratlarda, alqissakim, dilbaro,
Muqimiyi diyda xunbor aylading.

QULDI SHAYDO KO'ZLARING

Qo'yma, jono, surma, shahlo ko'zlaring,
Ohlarni qildi shaydo ko'zlaring,
Mardum ichra soldi g'avgo ko'zlaring,
Mardumlari, magar, tarso ko'zlaring.

Iy partvash, gulpirahan¹, sumanbar,
Mazokarda qadding sarv-u sanovbar,
Hakun boqmay oshiq'larga barobar,
Gulmas andishai fardo² ko'zlaring.

Mulohatlik yo'q san kabi dilrabo,
Don to'karga zolimlari beparvo,
Hir ko'rarga barcha sanga muhtalo,
Har qaysisi tanho-tanho ko'zlaring.

Vaafing sug'mas bitkan bilan daftara,
O'sahar kokillaring toji afara³,
Faxri husning kifriklaring panjara,
Ishand-u yoki Doro ko'zlaring.

Hasand o'lsun, yo Rab, sani iqboling,
Ofatlardan tegru bo'lsun panohing,
Hosang agar mast aylagay nigohing,
Mug'onlaring jon-u sabbo — ko'zlaring.

Vaafing istab zahar ichdim yutub g'am,
Muqimiydin vahshi sifat qilib ram⁴,
Har xilg'larda o'z asringda bo'lur kam,
Har qachonkim qilsa da'vo ko'zlaring.

¹ Gulpirahan — guldor ko'ylakli.

² Fardo — o'ta.

³ Afara — toj.

⁴ Ram — hortlak, qo'rg'ash.

YODINGGA TUSHTI

Ey amiri husni taxti tajammul,
Xijolatda ruxsoringdan qizil gul,
Bog'lar ichra ko'rib rayhon-u sunbul,
Zulfi xushbo'laring yodingga tushdi.

Ko'zga uyqu kelmay oqshom kanora,
Sanar erdim to subhidam sitora¹,
Aylab nigoh yangi oyga nazzora,
Tig'i abro'laring yodingga tushdi.

Hasratingda o'zdin bo'lib ramida,
Subhi fikring mundaq qilib damida,
Kavsar suyi ajoyibdur famida,
Xoli hindularing yodingga tushdi.

Lutf aylasang ayni vaqti kamoling,
Necha aylab yod, etmadning visoling,
Bir so'rmadning, qalaysan, deb ahvoling,
Chashmi jodularing yodingga tushdi.

Insof etib kelgin aylab tarahum,
Netar, kelsang bo'lib shirintakallum,
O'zgalarga etib jabr-u tazallum,
Xulqi xushxo'laring yodingga tushdi.

Yo'llaringda istab bo'ldim gadolar,
Qattiq diling, ta'sir etmas duiolar,

Itellarlarda zannoridur tarsolar,
Chini gesularing yodingga tushdi.

Muqimiy-u yod aylamak duoda,
Husning, yo Rab, munda bo'lg'ay ziyoda,
Ko'zlarindin qonlar to'kib sahroda,
Xoyli ohularing yodingga tushdi.

¹ Sitora – yulduz.

CHAMAN YALLA¹

(Navoiy g'azaliga muxammas)

Nigorekim, gapurmas durri tamkinim²

usholgay deb

Bogolmasman yuziga bohayolikdin³ uyolgay deb

Nishon ko'ksun hamisha tiyri mijgoni

qadolgay deb

Kezarman ko'yida yillar nazar holimga

solgay deb

Agar o'ldursa qonim rangi tuprog'ida qolgay deb

Judolig' kunjida har dam tushib bir

turfa ahvoli

Emas anjumlar⁴, ohim shu'lasidin ko'kda

javvoh⁵

Bahor ayyomi qat-qat dog' mendan qarz

ohir hola

Ko'ngulga yuz tuman nish ursa hijron,

aylamam nola

Visoli no'shiddin ul zaxmlar shoyad tuzolgay deb

¹ Bu qo'shiq «Suvora» yo'lda ham ijro etiladi.

² *Tamkin* – vijor, e'tibor.

³ *Bohayo* – hayoli, iboli.

⁴ *Anjum* – yulduzlar.

⁵ *Javvoh* – javlon qiluvchi.

Ko'zim yoshi na tanho so'yi tuprog'iga og'ushta,
Tahal Chin nofasi ham bo'yi tuprog'iga og'ushta,
Javvohim xush dimog'im mo'yi tuprog'iga

og'ushta,

Shahim¹ qoni bo'ldi ko'yi tuprog'iga og'ushta,
Hug'u toki bu balchiq bilan bir uy yasolgay deb.

Fig'ohim, o'tkarib g'afiatda umrum o'ynadim,

kuldim,

Huboldi oqibat qomat, nadomat halqasin qurdim,

Bu kun oh emdi bir vayronada qayg'ulug'²

o'turdim,

Ko'ngulni ishqida g'amlar bilan mehnatga

topshurdim.

Ko'rib rahmi kelbon notavon ko'nglimni

olgay deb.

Ushshim baxt-u fursat, ey mug'anniy,

chal digargun³,

Korak «Ushshoq», «Gulyor» aylasang o'tlug'⁴

chekbon un,

Shoqimiy ham bu mahfilida nihoyat xastadi,

mahzun,

Harbiy bema'volig' birla doim may ichar har tun,

harbiy muzni davron mutribi bazmida

cholg'ay deb.

¹ *Shah* – ko'z yoshi.

² *Shoqimiy* – boshqacha, o'zgacha.

UFORI ABDURAHMONBEGI¹

Boshlarga ishqing tushub, savdo bo'lurmu

muncha ham

El aro pinhon sirim ifsho bo'lurmu muncha ham

ham

G'am yukidin, oh, qaddim yo bo'lurmu muncha

ham

Ey chamanda qomating ra'no bo'lurmu muncha

ham

Oллоh-Oллоh, ko'z degan shahlo bo'lurmu

ham

Sayri gulshan qilding ul subheki, mastona chiqib,

ham

Sabzalar bosh chekdi ta'zimgga to nargis turtib,

ham

Pardasiz kirgan chog'ing savsan safiga ot aytib,

ham

Gul yago chok etdi xijlatdin, dedi nogah ko'rib,

ham

Tavbakim, oraz degan humro bo'lurmu muncha

ham

Lazzatin shirin so'zing to'ti shakardin ko'rmoq,

ham

La'li nobing² mavjini gul bargi tardin³ ko'rmoq,

ham

Oy yuzing nurin falak shams-u qamardin⁴ ko'rmoq,

ham

O'fati jon hech kishi sandek bashardin ko'rmoq,

ham

Husan mulkida kishi tanho bo'lurmu muncha ham

¹ Bu qo'shiq «Ilg'or» kuyi va «Muncha ham» nomi bilan ham ifro etiladi.

² *Nob* – 1) toza, tiniq; 2) tarovalli, porloq.

³ *Tar* – toza, yangi.

⁴ *Shams-u qamar* – quyosh va oy.

Behayo gullar bog'ingda turmasun, ey bog'bon,
ishlab behuda sunbul kulmasun, ey bog'bon,
qashqar shamsod mag'rur o'limasun,

ey bog'bon,

behavollikni sarving urmasun, ey bog'bon,

behavollikni abkomida' da'vo bo'lurmu

muncha ham.

behavollik dardi – benoringni ko'rmasan hanz,

behavollik nola, yodingga keturmasan hanz,

behavollik shahar senga osondur, biturmasan

hanuz,

behavollik bog'rim loladek to'ldi-yu, so'rmasan

hanuz,

behavollik avji istig'no bo'lurmu muncha

ham?

behavollik lazim aylasang ag'yor ila layl-u nahor,

behavollik o'tig'a o'tanib ham bo'limasuni dil figor,

behavollik yurmay g'amingda darbadar

majnunshior,

behavollik bo'ladin olib, hajringda qilding beqaror,

behavollik ko'nglinga ishqing jo bo'lurmu muncha

ham.

behavollik mundog' tag'oful holi zorimni bilib,

behavollik jannatdun munavvar kulbani ko'zga ilib,

behavollik hasrat eshitasang to sahar,

oqshom kelib,

Albano – hokimlar, yo'l-yo'riqlar, qonunlar.

Behavollik – Farqat

Yo'qmu rahming kelmading, ko'zlar teshildi

Degan odam sho'xi beparvo bo'lurmu muncha ^{termillo}

Abd-u paymonlar usharding qadrdonim, deb ^{ham?}
Munisim ham, hamdamim ham, rozdonim¹,

Ulfatim ham g'anguدوزim², mehribonim, deb ^{deb ashi}
Avalida va'da aylab, do'sti jonim, deb ^{deb ashi}
Sendan, ey, dushman ishi barpo bo'lurmu ^{muncha ham}

Dahrda sargashtai osi(y) Muqimiy umrlar,
Ya'ni rasvolarni rasvosi Muqimiy umrlar,
Ey, pariro'larni³ a'losi, Muqimiy umrlar,
Bo'lmasa vashling tamannosi, Muqimiy umrlar,
Ko'chalarda zor-u ham shaydo bo'lurmu muncha ^{ham}

¹ Rozdon – sirni biluvchi.

² G'anguدوز – hamdard, sirdosh.

³ Pariro' – pari yuzli, go'zal.

SOYAYEDURMEN¹

Bo'layedinmenki, boqmas ofrobim kim desun?
Hajjahora keddi qadrim, intixobim² kim desun?
Bu o'qutmaydur bitib bergan kitobim kim desun?
Bu to'qulupeshaga boli xarobim kim desun?
Hajrada mundog' meni ko'rgan azobim kim ^{desun?}

Tabiatdin kechib, begonalarga yor yor,
Bu olamlarga chidolmay, ko'zda yoshim

Hach dushman bo'lmasun ko'yida mendek ^{shashqator,}

Qanduzi bir yerda bir dam olmay orom-u qaror, ^{xor-u zor,}
Fahayo yo'q kechalari ko'zlarda xobim³ kim ^{desun?}

Bu mo'uchimkim, bo'lmasa boshida mushkul

Qanduzi xor bu bog'din uzar gul har kishi, ^{har kishi,}
Fahoni chopqay o'ziga, rasmdur shul, har kishi, ^{har kishi,}
Bu ko'mo'uchig'a, masalkim, tortadur kul

Han kuyib ishqida chekkan iztirobim kim desun? ^{har kishi,}

¹ Bu qo'shiq «Kim desun?» nomi, «Bayot – III», «Qalandar –
III» kuyib ishqida chekkan iztirobim kim desun?

² Intixob – tanlangan, saylangan.

³ Xob – uyqu.

Turfa bir maxmuren la'li labi yoqutig'a,
O'xshatur odam gapursa, xushakallum to'liq'a,
Zarra maylim yo'q bu dunyoning hisob-u cho'liq'a,
Kuyimagan bo'lsa biroq mehr-u muhabbat o'liq'a,
Sham'dek to subh o'rta tabb-u tobin¹ kim

Topnadin vasliga yo'l aylab xayol-u o'ylar,
Paykarin² g'andin zaif o'ldi, chunonchi, mo'ylar³,
O'zgalarga xulq xush, ammo menga badxo'ylar⁴,
Hamishindurlar ulug'larga xushomadgo'ylar,
Yo'lida jononini xayr-u savobim kim desun?

Qayda bo'lg'ay telba, rasvoda yaqo-yu ostin,
Ne bilur Majnun degan subh ila shom-u

Naylayin, o'ylab tirliklikning kami-yu ko'stin,
Gar qilich boshimga ham kelsa degayman rostin,
So'zki haq bo'lsa, savolinga javobim, kim desun?

Demakim, forig' duosidin Muqimiy erta-kech,
Midhat-u⁵ zikr-u sanosidin Muqimiy erta-kech,
Ko'z tutar davlat asosidin Muqimiy erta-kech,
Do'stlar so'rimga g'izosidin Muqimiy erta-kech,
Qon sharob ichsam, jigarlardur kabobim kim desun?

¹ *Tabb-u tob* – barorat va istima.

² *Paykar* – jussa.

³ *Mo'y* – soch.

⁴ *Badxo'y* – fe'lli yomon.

⁵ *Chosht* – choshtigoh, peshingacha bo'lgan vaqt.

⁶ *Midhat* – madh, maqov, ta rif.

AYRILMASUN

bu chamanida g'unchaye afgoridin ayrilmasun,
har har mahfil, duo qil, toridin ayrilmasun,
har har farso hamki, ul zunnoridin ayrilmasun,
har kim mudek, ilohi, yoridin ayrilmasun,
har kim, munis o'shal didoridin ayrilmasun.

har har noahlar² ahliga yetmay birgina,
turfa hayronlikda men aslig'a yetmay birgina,
har har yotim parti naslig'a yetmay birgina,
har har barbod urub, vaslig'a yetmay birgina,
har har mu'yus, yo'q-u boridin ayrilmasun.

har har ostda bukildi, bo'ldi qaddim chun hilol,
har har xalq qilturlar soya yanglig' poymol,
har har sham'i jamoli qildi fonusi xayol,
har har osh xazonida o'tib sho'ridaho³,
har har men kabi gulzoridin ayrilmasun.

har har borbo⁴ pand erdi, ayg'il zinhor,
har har zahri mordin⁵, qand erdi, ayg'il zinhor,
har har bir umr payvand erdi, ayg'il zinhor,
har har ko'nglum qushi band erdi, ayg'il zinhor,
har har, zulfi anbarboridin ayrilmasun.

¹ *Kunjo'* – murad-u maqsadga yetish yo'llari izlovchi.

² *Noah* – nokas, tuban.

³ *Sho'ridaho* – parsixonxoh, oshufahol, begaror.

⁴ *Borbo* – bu yerdan doim, hamisha.

⁵ *Mordin* – ilon.

Kinga aytib, kinga yig'lay mubtaloliq dardini
 Olami qahatchilikda benavoliq dardini,
 Oh, sargardon kezib, berahamolig dardini,
 Do'stlar, ko'rsatmasun hargiz judolig' dardini,
 Dushmaning ham bo'lsa, o'z g'amxoridin

ayrilmasun

Yetmadi dodim, falakni dastidin faryod-u doli!
 Ro'zgorin shomi ravshan qilmadi subhi murot,
 Oshno, yor-u birodarlarda yo'q mehr-u vidoi!¹
 Bandaye, yo Rab, Muqimiydek bo'lub xor-u
 Sud-u savdodin qolib, bozoridin ayrilmasun.

GALDIR – I

(Ib), dardim, ovrora bo'ldum, yor bilmaydur
 hanuz,
 (Ib) elarman kinga ahvoliimi, so'rmaydur hanuz,
 (Ib) oltin barq urib har dam falakning sahnida,
 (Ib) korbir bir dam mening qoshimda turmaydur
 hanuz.
 (Ib) kush o'tkazib bir necha yaxshilar bilan,
 (Ib) yomonni yo magar ko'ziga ilmaydur hanuz¹.

¹ *Vidod* – do'stlik, muhabbat.

¹ Bu shoir shoir asarlarining mavjud nashrlarida yo'q. Uni
 (Ib) shoir sadiq muzikantiy kitobining I jildidan oldik (*Qarang*:
 (Ib) shoir sadiq muzikantiy, I jild. – Toshkent, O'zbekiston Davlat
 (Ib) shoir sadiq muzikantiy nashriyoti, 1955. 153-bet).

GIRYA - I

Qo'shilsin bul muxammas bazmi ichra savti

Qo'ying, yo'l bermangiz ulfatlar ichra bo'las

O'zim ham yozmisham arzi dlim yoringa

Sabo, tezdin salomimni yeturg'il ko'yi dildin,
Parishon xotirimdin arzayi qil nozanin yora.

Unutmishman o'zim ham shohlik nom-u

Junundek darbadarman - hech kishi bilmas

Muhabbat ko'chasida tashladim tig'-u sinomimni,
Bayon et, ishtiyog'i vasil chun qilgan fig'otimni,
Etar shoyad kelib bul Ko'hkan² holiga nazaron.

Tabassumlar bilan ul mahvashim shirin

Jahon ahvolidin bilimog uchun gar qiyi-u

Meni hamdard qatori gullaridin ehtimol etan,
Nigorim lab ochib, sandan agar aslim savol etan,
Degil, chin shohdir bu ishq sahrosida ovora³.

¹ *Simon* - nayza, nayza uchi; majozan: kishik.

² *Ko'hkan* - tog', qazuvchi; Farhodning laqabi.

³ Bu qo'shiq «O'zbek xalq muzikasi» kitobining I jildidan olinadi (51-bet).

UL PART

Meni ishq o'ti bila qiyinagan
Ul parti kabi ko'zi qoradur.

Bu chaman aro na sanobar-u
Ne suman bilan gul-u loladur.

Kelib avvall yuzini ochib,
Olibon ko'ngul, ketibon qochib,
Dugonasisga qoshini olib,
Gapirurga menga uyoladur.

Kecha yo'qki, tonggacha yig'lamay,
Hosib o'tadur nazar aylamay,
Bu ko'ngul navosini ovlamay,
Uni bamsol yulib oladur.

Na dahr ekan zahri morsiz,
Ochilur na gullari xorsiz,
Qolibon o'zim mani yorsiz
Tunim ishq-fig'on ila moladur.

O'tar umr hajrida g'am yutib,
Hamma vaqt g'ayr ila qo'l tutib,
Qolaman qarab, o'tadur ketib,
Meni bo'yila o'tlara soladur².

Bu qo'shiq «Savorn» va «Bayot - II» kuydari bilan ham

1. Bu qo'shiq «O'zbek xalq muzikasi» kitobining I jildidan olinadi (44-bet).

MUBORAK – I (II)

(Amiriy g'azaliga muxammas)

Qo'ymog' chamanga, jono, mastona po' muborak,
Shamshod sarv qadding qilma dato² muborak,
Gul rashk etib yuzingga mahzunamo muborak,
Husning kamola yetdi, ey mahliqo, muborak,
Oyinadek jamoling topdi safo, muborak.

Ummid shishasig'a rahm etmayin tosh urding,
G'am lashkarin yuborib, ey zulmxo³ shoshurding,
Oshnoga bermay unvon, begonaga oshurding,
Xo'b bo'ldi, orazingni oynadin yoshurding,
Ey sho'xi mohal'al, sharn-u hayo muborak.

Ul kunki, ey parro', gulshanga tushdi jilvoni,
Tovus ko'rib xironing o'zidin ayladi nang⁴,
Bois o'shal urib oh, bog'larda yursa dillanig,
To yuzga g'ozas⁵ cheking, qoninni to'kdi
Noz ilgida, nigoro, bo'lsin xino muborak.

Ushshoq qullaringdin to bora-bora keching,
Ag'yorlarga doim lutf-u karamlar eting,

¹ Po – oyoq.

² Dato – egik.

³ Zulmxo' – zulmini odat qilgan, sitangar.

⁴ Nang – or-nomus.

⁵ G'ozas – upa-elik.

bu kash kelmusham deb, qilding-u va'da, ketding,
Tuo qayda mast erding, kim birla boda iching,
Tui jayhadek¹ ochilgan bandi qabo² muborak.

hoasham ila tun-kun bazm aylading-gu yotding,
Mafin jorima o'tmay tiyri jafolar otding,
Tashitil hayf bilmay, arzon qulingni sotding,
Hamd menga paymon paymonasin³ ushording,
Lahdinq raqiblarga ahd-u vafo muborak.

Hamd tajammul⁴ ila bir shohi husn mulki,
Hos otig'a minib kai, boshida kesh⁵ bo'rk,
Hamavor, naylay, bo'lmay el ichra kulki?
El sho'x diltarabning bo'ldim asiri zulfi,
Hoshing'a tushdi savdo, qilsun Xudo muborak.

Bo'lib ichunda sendek gulchehra, diltabo kam,
Ahl muhabbat ichra diltaxta men kabi ham,
Hoshtaringda ko'zdin bir lahza kam emas nam,
Ez saashlarni(ng) shohi bo'lma raqiba hamdam,
Yashigda ne munosib, ul shumi nomuborak.

Ulin mulki taxtin(ng) chin xoqoni sen,
vafo qil,
Fahdini lutf-u donish rayhoni sen, vafo qil,

¹ Tui – yopq.

² Qabo – uzun uski libos.

³ Paymon paymonasi – abd qadabl.

⁴ Hamd – zab-ziyat, hashamat, dabdaba.

⁵ Kesh – qunduz, mo'yna.

Har dardmand-u bemor darmoni sen, vafo qil,
 To masnadi¹ malohat sultoni sen, vafo qil,
 Shahdin karam munosib, guldin duo muborak
 Aql ila oldi hushim bir mohi mahfiloro,
 Bo'ldi Muqim, yo Rab, ishqida zor-u shayho,
 Hayron-u lol edi kim vasfig'a bo'lsa go'yo,
 Ul sarv qad xayolin qildi Amir insho,
 Fikri salim² birla, tab'i raso muborak.

GULISTONIM MENING

Boq' aro har bir qizil gul toza qonindur
 mening,
 Foygida bulbullar fig'oni dostonimdir mening.
 Gulshar subroga raqiblar, qo'ymay shahrimda
 meni,
 Hozir sig'mas bo'lsa sig'mas o'lmagan jonim
 mening.
 Men atior o'lsam, shahar ichra qo'ying,
 ey do'stlar,
 Bu kuni bo'lgay bu qabriston gulistonim
 mening.
 Bo'stlar, bu sham'i husningni yogar subhat aro,
 foyimgay so'ngira, Muqimiy, sham'i shabistonim
 mening.

¹ Masnad – 1) o'rin, taxt; 2) daraja, martaba; 3) o'lim;
 dargoh; 4) suvanchliq.
² Salim (Salima) – sog'lom.

YOR ILA

Yor ila ne xush zamoni ro'zgorim bor edi,
Podsholik davlatidin hamki orim bor edi.

Goh bemorini yo'qlab kelsa, aylab jon fido,
Gavhari ashke qudumig'a nisorim bor edi.

Hech bir so'rmasmudi, nokom davronlar o'tan,
Qullari ichra, basharti, e'tiborim bor edi.

Ochilur ko'ngul qachon qolganda ko'z yoshim
Aylasam to sabzi tarabri bahorim bor edi.

Qaysi jomibdin¹ kelur deb, termulib har so'z,
Yo'llarida chor² chashmi intizorim bor edi.

Xo'blardin chekmish erkannan jafu-yu javhar,
Qayda bilsam, oshnoliq ixtiyorim bor edi?

Bag'ri qattiq bo'lmas ersa demagay hargiz
O'tsa oylar ham, Muqiniy dilligorim bor edi?

QILMASUN

Yor agur lutl aylamas, jabr-u jafu ham qilmasuni!
Eshnos ersa munga, g'ayrig'a vato ham qilmasuni!

Boshli zulfu kabi oshufta aylab har nafas,
Kuchli¹dek ro'zgorimni qaro ham qilmasuni!

Esa oshittmas bo'lsa bog'larda fig'on-u nolasin,
Tut yuelu ko'rsatmasun, bulbul navo ham qilmasuni!

Harqin ishqida kun-kundin fuzunroq bilmasa,
Bu muvotimonni o'zig'a mubtalo ham qilmasuni!

Yar hamogdin xira bo'ldi ko'z, demish faryodkim,
Kosma toskan izlarimni, to'tiyo ham qilmasuni!

Eshnosam nozik belidin bir yo'l oxir
Eshnatimni g'am yuki birla duto ham qilmasuni!

Esa kafi poyig'a qo'yimg'a munosib ko'rmasa,
Yig'ilib ko'z yoshimni rangi xino ham qilmasuni!

Yakka bir oqshom kelib, vaslini gar ko'rsatmasa,
Bog'u ro'yimni bu yanglig' kahrabo ham qilmasuni!

Eshnos ko'ngul so'rab gohi Muqim, ag'yorsiz,
Bog'u avval ishq o'tin dillarg'a jo ham qilmasuni!

¹ Jomib — tomon, taraf.
² Chor — to'rt.

NETAR?

Ming salom etgan kishiga bir salom etsang netar?
Izzating tutgani sen ham ehtitrom etsang netar?

O'lturursan oshiga boqmay, gapirmay,

So'zlaring to'ei kabi shirinkalom etsang netar?
tund bo'lib,

G'ayra yor-u hamzabon¹ bo'lmak necha az

Men bilan ham oshnolig'ni mudom etsang netar?
ro'yi huf

Sodiqo, davringda mendin tashnaroq

Aylamay maxmur mundog' masti jon etsang
yo'q talxom?

G'unchalar ochilmasun botib xijolat qoniga,

Bir tabassum birla korini tamom etsang netar?

Kabk ila tovus raftorig'a mag'rur o'lmasun,

Hurvash, yuz nozlar birlan xitrom etsang netar?

Nomai xuni jigar³ birlan yozar umre Muqim,

Sen ham emdi bir javob ay'lab, payom⁴ etsang netar?

¹ Hamzabon – subhadosh, sirdosh, tili bir.

² Talxom – achchiq nasibali, alamzada, qayg'uli.

³ Xuni jigar – jigar qoni.

⁴ Payom – xabar, darak.

QILMA KO'P

Qashni shamshtirini bosh kesmakka burro

Yosh toshingga muncha ham qonlarni daryo
qilma ko'p,

qilma ko'p.

Kab yuzingni bir keilib bu kulbai ehzonda¹ ham,
ti oye hozmida har oqshom sham'dek yoqilma ko'p.

Boz ila javlon qilib, har dam nazarlardin o'tib,
fira toza dog'lab bag'rimni, shaydo qilma ko'p.

Yor ko'ylig'a kecha rozimni izhor etgali,
fosh o'ltur, ey itlari, borganda g'avgo
qilma ko'p.

Harom jon halqai zulfiga yillardur asir,
falgah vobustai yuz sho'r-u savdo qilma ko'p.

Harbi ajlat chekarsan ko'rubon nozuk belin,
hog'da, ey sarvi sibi, qaddingga da'vo
qilma ko'p.

Harom insofa kelisa, ne ajab, so'rsa Muqim,
harqill beinehra zori-yu tavallo qilma ko'p.

Kulbai shon – G'am kulbaei. Bu tushuncha Ya'qub pay-
fosh harqil bilan bog'liq bo'lib, sevimli jigarbandi Yusufdan
falgah, u yo'l bo'yida «Bayt ul-abzon» («Bayt ul-hizan») –
an oye degan kulba tiklab, kecha-kunduz unda toat-ibodat
qilma ko'p edi. Mumtoz adabiyotda so'agsiz dar-u g'anda,
fira toza dog'lab bag'rimni, shaydo qilma ko'p.

Harom insofa kelisa, ne ajab, so'rsa Muqim,
harqill beinehra zori-yu tavallo qilma ko'p.

Kulbai shon – G'am kulbaei. Bu tushuncha Ya'qub pay-
fosh harqil bilan bog'liq bo'lib, sevimli jigarbandi Yusufdan
falgah, u yo'l bo'yida «Bayt ul-abzon» («Bayt ul-hizan») –
an oye degan kulba tiklab, kecha-kunduz unda toat-ibodat
qilma ko'p edi. Mumtoz adabiyotda so'agsiz dar-u g'anda,
fira toza dog'lab bag'rimni, shaydo qilma ko'p.

KO'RDIM YUZINGNI

Jono, buldurkim rozi nihonim,
Yetmaklik erdi sanga gumonim,
Nogah ramaqqa yetkanda jonim,
Ko'rdim yuzingni, alhamdullilloh!

Chun lola ko'ksim dog' erdi qut-qut,
Hamdam topolmay ayturg'a hasrat,
O'ldim deganda bo'ldi karonat,
Ko'rdim yuzingni, alhamdullilloh!

Past-u balandi olamda yillar,
Sargashda erdi zikringda tillar,
Vaslingni istab, qon erdi dillar,
Ko'rdim yuzingni, alhamdullilloh!

Bog'larda sansiz, ey sarvqomat,
Qumridek etdim oh-u nadomat,
Garchand eldin chektim malomat,
Ko'rdim yuzingni, alhamdullilloh!

Tokim nazardin ketting nigorim,
Yo'q erdi bir dam sabr-u qarorim,
Yig'lab kechardi layl-u nahorim,
Ko'rdim yuzingni, alhamdullilloh!

Har yerda joyim vayrona qilding,
Mardum ichinda afsona qilding,
Ishqingda garchi devona qilding,
Ko'rdim yuzingni, alhamdullilloh!

Umrre fitoqing tortib bag'oyat,
Sog'ingun erdim ko'p benihoyat,
Lindi ko'ribkim toq o'lsa toqat,
Ko'rdim yuzingni, alhamdullilloh!

Dardi judolig' birlan Muqimiy,
Anduh-u g'amlar erdi nadimi,
Ochib niqobin kelgach nasimi,
Ko'rdim yuzingni, alhamdullilloh!

¹ Alhamdullilloh – Oltobga shukur.

OSHNOLARDIN BIRI¹

Ey tabib, aylanna, dardim bedavolardin biri,
Rangi zardim ko'r-u ko'rma – kahtabolardin biri,
Ro'zgorim tiytra, men baxti qarolardin biri,
Ohkim, holimni so'rmas oshnolardin biri,
Oshnolar, balki xesh-u aqربولardin² biri.

Nafsi shayton bo'yinima boshlar solib,

Oxiratdin yo'q g'amim, fikrim hamisha mol-u pul,
Oqibat bo'ldim yemak-ichmak bila nafsimg'a qul,
Orzular tuxumdin ya's-u⁴ nadomat qildi gul,
Bo'lmadi, afsus, hosil muddaolardin biri.

Ketilar hasrat bilan mardum yig'ib dunyo,

Hirs-u g'afiat pardasi bosib, bo'lib a'mo³, dardig'
Dahrdin bir olihimmat bo'lmadi paydo, dardig'
Joh-u⁶ qudrat birla xok o'ldi g'aniylar⁷,
vo dardig'

Xayr-u ehsonin ko'ralmay beavolardin biri.

Hech istab topmadim handam qilurga shahr-i roq,
Kimga yondoshimki, qo'yub mehr, qildi oltoq.

¹ Bu qo'shiq «Bayot – III» kuyi bilan ham ijro etilishi.

² Xesh-u aqربول – qarindosh-urug'.

³ G'ul – zanjir.

⁴ Ya's – umidsizlik, g'amg'inlik.

⁵ A'mo – ko'r, basir.

⁶ Joh – amali, martaba.

⁷ G'aniy – badavlat, boy.

Ham ahlin bir-bir etdim imtilhon-u imtiyoz,
Mabrukim yo'q, nazarda, mutribo,

Hayvon etmas ko'nglumi zavq-u safolardin biri,
ul dilnavoz,

hush oqardi, tish tushub, quvvat belimdin

ketti, hayf,
Kashin yo'qdar, mato'indur gunoh, yuk bitti, hayf,
Ayashin zo'ye' yigitlik, ko'si rixlati yetti, hayf,
Kusarar¹ vodiyda sargardon abas² umr o'tti, hayf,
Vig'lamaymu yo'lg'a solmas rahnamolardin biri?

Bo' muhabbat shu'laye ur dilg'akim, tinmay

quyay,
Imonlik ashtimdin libosimni qizil guldek bo'yay,
Ko'li hadlarga pushaymonlar qilib, yuzni yulay,
Hidari lutf etki, yo Rab, ko'z yoshim

birla yuvay,
G'ahmag'uncha nomada jurm-u xatolardin biri.

Shonliq jonlar kuyub, jism o'rtanur monandi xas,
Yektidek darding'a ko'rmay boramen faryodras⁴,
Koyu muv nolanda, manzillar yiroqdur chun jaras⁵,
Tilq yo'lida Muqimiy kim, dema, ey bulhavas⁶,
Shayqida bir sarvqad, qumri navolardin biri.

¹ Ko'si rixlat – ajal qo'ng'itrog'i.

² Kusarar – xatariga to'la, xavfli, dahshatli.

³ Abas – hehuda.

⁴ Faryodras – kishining dardiga yetuvchi, yordam va himoya

beruvchi.

⁵ Jaras – qo'ng'itrog'.

⁶ Bulhavas – havasga berilgan, yengiltak, beqaror.

GIRYA – II

(Navoiy g'azaliya muxammas)

To o'tinading, tag'oful ila noz qilmading,
Qo'ydingmu xalq ichra sarandoz¹ qilmading,
Maktub uchun davot-u² qalam soz qilmading,
Qog'oz uza qalamni fusunsos³ qilmading,
Bir ruq'a⁴ birla bizni sarafroz qilmading.

Mendek qulungni otig'a bir noma yozmadning,
Miskin ko'ngul zakotig'a bir noma yozmadning,
Matlablarim barotig'a⁵ bir noma yozmadning,
Jonsiz tanim hayotig'a bir noma yozmadning,
Kilking uchini mo'jizapardoz qilmading.

Had yo'q demakda shahdi mazoring⁶

bayonida

Yo jodu ko'z-u qosh-u qaboging bayonida,
Til lol derga boshin ayovqing bayonida,
Vasling kunida shomi firoqing bayonida,
Kofur⁷ birla mushkni hamroz qilmading.

¹ Sarandoz – boshli quyl, g'angin, xafa.

² Darot – siyohdon.

³ Fusunsos – nayrangboz, afsungar.

⁴ Ruq'a – xat, maktub.

⁵ Barot – yorliq, qog'oz, gunohning kechirilgan hujjat.

⁶ Mazor – ta'm bilish a'zolari.

⁷ Kofur – oq xushbo'y modda.

bu ofitob tole'i bargashtai¹ zarrani,
Ibard-u bato o'qig'a si'pargashtai² zarrani,
Kujlat araqdari bila targashtai³ zarrani,
Bir mehr nomasi ila sargashtai zarrani –
Kundek jahonda mujibi⁴ e'zoz qilmading.

Benisiz boshing'a tushdi nihoyatda mojaro,
Majrohb siynalarg'a yaro ustig'a yaro,
Laddim, hujum ayladi andub-u g'am aro,
To ro'zgorim aylamading duddek qaro –
Bir nomining savodini⁵ og'oz⁶ qilmading.

(1) sar'inoz bo'lsa sitamkor har necha,
Tobora sen Muqim talabgor har necha,
Nah ayta javr aylasa dildor har necha,
Mahnat Navoiyyo sengakim, yor har necha –
Folimin ko'p etti, mehr-u vafu oz qilmading.

¹ bargashtai – qaytgan.

² si'pargashtai – qalqon bo'lgan.

³ targashtai – bo'li bo'lgan.

⁴ mujibi – to'liq, sabab.

⁵ savod – qora.

⁶ og'oz – toshlanish.

FARG'ONACHA SHAHNOZ

(Muqimiy g'azaliga Hayratiy muxammasi)

Sham'i husnunga, nigoro, o'rtanib parvonaman,
Ikki olam ko'u boridin kechib begonaman,
Chun samandar¹ otashi ishqing bilan so'zomanan,
Aql-u hush uchi boshimdin, ey pari, devonaman,
Bir ilojin qil, el ichra bo'lmayin atsonaman.

Kimki Eron-u Badaxshondin kelur, izzat topur,
Aql agar allomadur, bogmas yuziga, or etar,
Aylagil, ey Hayrato, virgiz² zabon layl-u nahur,
Mulki Hind-u Marvdin kelsam topardim e'tilur,
Shul erur aydim, Muqimiy, mardumi Farg'onaman.

SURATING

Chonkin o'lsa ko'rmog'im, ey sarvi ra'no,
surating,
Ayloson chashnim aro mardum kabi jo surating.
Boshlaringiz, ne ajab, zohid ko'rub beixtiyor
begonam mehrobga borida qat'o' surating.

Balo hunyodini bir boqish bilan barbod urub,
takkim, soldi ko'ngul mulkiga yag'mo² surating.

Yopqula kelsang vujud, bu malohatda ko'rub,
Yonma Yusufdin, netong, erdi Zulayxo surating.

Baharo, bog' ichra qil yuz nozlar birlan xirrom,
ghinnam da'vo ko'rub tovus aslo surating.

Bo'yo'lar birla oqshom bazmda qildim qiyos,
Bog'alar yulduz kabi, xurshidi tanho surating.

Bo'yonim, husni xol-u xatlaringdin bo'ldi gap,
Bog'bona boshlarga o'tturdin g'avg'o surating.

Bog'bon topdam sihat bemorlig'lardin, Muqim,
Bir hortib dermanki, ko'rsam, inshoollo³,
surating.

¹ Samandar – atsonaga ko'ra, olov ichida tug'ilib, olov ichida
yashaydigan, rangi ham olovrang jonivor.

² Virgiz – 1) zikr, duo; 2) odat, vazifa.

¹ Yag'mo – qat'iy.
² Yag'mo – talon-toroj.
³ Inshoollo – Xudo xohlasa.

YOLG'UZ

Banogah uchradi ot o'ynatib bir diltabo yolg'uz,
Rikobig'a¹ surib ko'z, qo'l ochib qildim

duo yolg'uz

Dedimkin: «Nozanilar xaylida insof qilganda,
O'zingdur xushakallum, to'tiyi shirnado

yolg'uz

Tabassum birla pinhona dedi: «Oshiqdaring to'la
Vale sen ham asir-u muhtalolig'da judo yolg'uz

Dedim: «Jono chekardim dardi hijroningni

mudlatim

Harimi vaslinga mahramlig' erdi muddao yolg'uz

Dedi: «Xilvatda tanho ko'rmagingdin

ne g'araz bordur?

Dedimkin: «O'zu shuldurki, jon qilsam

fido yolg'uz

Urub bir qanchi aydi: «Oshma haddingdink,

shohdaring

Ko'rolmas hech bir yerda necha sandek gulo

yolg'uz

Muqimiyini panohi ismatingda asrag'il, yo Rah,
Xatartlik dasht aro gumgashat² berahnamo³

yolg'uz

¹ Rikob – uzangl.

² Gumgashat – yo'qolgan, adashtgan.

³ Berahnamo – rahnamosiz, rahbarsiz.

EY NOZANIN

Ey nozanin ishqing bilan devonaman,
Oqshomlari uyqum kelmay to'lg'onaman.

Parlardek ochib yuzing, nihon bo'lding,
Xud-baxud rashkim kelib qizg'onaman.

Ufflaring, o'rtloqlaring, oshnolaring,
Shum raqiblar yo'l ko'rsatib begonaman.

Muqimiyga ochib yuzing, nihon bo'lding,
Tol'im yo'q, ajab sho'rtlik peshonaman¹.

¹ Muqimiy asarlarining mavjud nusxalarida
«O'zbek xalq muzikasi» kitobining I jildidan oldik
Toshkent, 1955, 167-bet).

JONIM AYLANSIN¹

Ul parivash qadrim bilmas to kamola

Ko'ngli qatitq, dardim bilmas u ham oshiq
yetmaguncha bo'lmaguncha

Hozir yoshdur, vafo qilmas, o'ldim desam

Ming oh ursam bir qayrilmas, to boshiga
bir qayrilmas tushmaguncha

Jon o'ynatur qaro ko'zi, mafun etar shirin so'zi
Qamashtirur ko'zim yuzi mayda sochi to'silganicha

Uchib ketdi ixtiyorim, jon bulbuli tor qafasida,
Ketmas ishq! Mugimiydek tandan bu jon
chiqmaguncha!

¹ Bu qo'shiq «Ul parivash» nomi bilan ham yiro e'lon qilindi.
² Bu qo'shiq «O'zbek xalq muzikasi» kitobining 1 jildida o'ldi. (Qareng, - Toshkent, 1955. 190-bet)

MUJGONING

(Amiriy g'azaliya muxammas)

Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi

Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,
Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,
Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,
Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,

Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,
Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,
Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,
Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,

Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,
Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,
Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,
Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,

Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,
Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,
Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,
Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,

Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,
Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,
Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,
Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,

Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,
Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,
Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,
Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,

Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,
Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,
Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,
Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,

Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,
Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,
Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,
Maqar jallod chashmingni hidoyat qildi mujgoning,

Ko'rib mavhi jamoling bo'lmasa xo'bon

So'zingdin lol bo'lmay to'tilar har yon

qutulmaymiz

Iki xunxor jodu ko'zlarindin jon qutulmaymiz
Bu kofirlarni qatliga dalolat qildi mujsoning

Ayo ey xo'blarni sarvari, sho'xi chaman oro,
Borurman deb visolingga yetolmayman bo kun,

fahto

O'shal kun bir qarodig jonibi man telba shayx,
Mani o'ldurgudek erdi ko'zing mardamlari jo'yo,
Chekib har yon sinon saf-saf himoyat qildi

mujsoning

Qoshing shamsiridin har bogqaningda muboi

sitan erdi

Bo'lib suv sabr-u toqat chashmai chashminda

nam erdi

Nigoro, notavon jonimg'a, bu ozor kam erdi,

Ko'zing qilgan jafolardin ko'ngilda yuz alam erdi

Mannga ushbu alamlarni ziyodat qildi mujsoning

Muqimiy xonavayron manzilini sang'a aylutga

Qorong'u shomdin ham mahfilini sang'a aylutga

Mashaqqatda yechilmas mushkilini sang'a

aylutga

Borur erdim Amir arzi dilimi sang'a aylutga
Muruvvat birla qatling'a ishorat qildi

mujsoning

KESANG-CHII

Ko'zingda jahon bo'ldi tang-u tor, kesang-chi!
Qahmay bo bato muncha meni zor, kesang-chi!
Kam uyqucha darding bila bedor, kesang-chi!
Ko'ngilda men, ey ko'zlari xunmor, kesang-chi!
Men bo'lsa fido bosh mana tayyor, kesang-chi!

Bo'rona koram ko'p, menga kam bo'lmog'i

xo'bmuz

Koraga yana javr-u sitam bo'lmog'i xo'bmuz

Koradig a qoshing tig'i dudam bo'lmog'i xo'bmuz

Koraga yuragim maskani g'am bo'lmog'i xo'bmuz

Yurab qahoyin dardim izhor, kesang-chi?

Koradim, ey kulba! ehzonga ziyolar,

Koradim edim qilmaganing javr-u jafolar,

Koradim, qilib kelma edi bag'ri adolar,

Koradim o'ldi, qani, o'rtadagi abd-u vafolar?

Koradim, so'rg'ali bemor, kesang-chi!

Bo'lsin, ey yo'qtur o'shal hech naziri,

Koradim hama xo'boni jahon, sensen amiri,

Bo'lsin bu qaroshing tikmish edi ko'ksima tiri,

Koradim men emasmen, hama zulfingning asiri,

Koradim berib beliga zunvor, kesang-chi!

Koradim - ikki tig'li.
Koradim - kimakkor.

Xunoba¹ yutub, ko'rmay esim ketdi, o'lay deb,
Kelmas seni yodinggaki, bir hol so'ray deb,
Za'fim yiqilish, aylasam andisha turay deb,
Nargis nigoron bog'da jamolingni ko'ray deb,
Yuzdan ko'tarib parda bayakbor, kesang-chi!
Ey kosh ko'rib tutmas edim avvali nomini,
Chiqmas nazarindin tun-u kun endi xironimi,
Jono, menga ham kelsa netar goh payomini,
O'ldim sog'inib totli, nazokatli kaloming,
To'tini qilib surati devor, kesang-chi!

Nazxatda yuzi oshiqin, ey xuldi natim²,
Jon naqdi nisorim, yo'q agarchi zar-u sinim,
Zulfini xayolida duogo'yl samimiy,
Ta'viz³ uchun a'zami ismingni, Muqimiy,
Chekti g'azala toqqali tummor, kesang-chi!

¹ Xunoba – qonli ko'z, yoshi.

² Xuldi natim – jannat uc'mati.

³ Ta'viz – tumor.

KERAK

(Navoiy g'azaliga muxammas)

Yasho, ul oygah nogoh yetsa payg'omim kerak,
Keldi esatidin yoritisa bu qaro shomim kerak,
Masal qilib g'amli ko'nglumni tutib jomim kerak,
Kuchim tohra yo'qtur oronim, diloromim kerak,
Ker-u gulni naylayin, sarvi gulandomim kerak.

Yasho shuk vavronalarda bo'lmadim obod men,
Bu qorindur pariston, kimga aylay dod men,
Sohibulloh o'zgarilarg qaydidin ozod men,
Yuz partlar qush kabi ram qilsalar ham shod men,
Ker-u yuz ul sho'xi paripaykar mening romim
kerak.

Yasho, davarimga maxmuram, karam qil
bir ayog',
Karam sayri ehamandin menga zindon yaxshiroq,
Shom asfot¹, emas bir-birga xalqi ittifoq,
Kuchim nokomilg'din ahilda yo'q juz nifoq,
Yuz ibtido kofiri bebok-u xudkomim² kerak.

Yuz ahlon qiladi ko'ngillarni o'shal abro'kanon,
Yuz qatna ko'zlarindin keldi yosh o'rning'a qon,
Yuz haroyi bog' boshida, ne dimog'i bo'ston,

¹ Yuz qatna –
Yuz qatna –
Yuz qatna –

Gul bila savsan kerakmasdur menga, ey bog'bon
Zulfi sunbul atrlik, ruxsori gulfonim kerak.

Umrlar kezdim qo'zib savdolarim dasht-u qum,
Tiyni xunrezi firoqig'a qilib ko'ksim hudaf,
Poybo'sig'a² dame shoyadki topsam deb ahvat,
Ey xarobot ahli³, rasvo ko'nglim etmish bu tavaf,
Kelinisham topib so'rog', ul rindi badnomim kerak.

Intiyoz etgay chunonkim talx-u shirin zoilga⁴,
Lol ekan hayratda tahqiqig'a ahli notiq⁵,
Subhagardonliq⁶, Muqimiy, ilkini aylab chuga,
Ey Navoiy, xonagohda topnadim juz tafriga⁷,
Xum kabi mayxonaning kunjida oronim kerak.

¹ *Huduf* – nihon.

² *Poybo's* – oyoqni o'pish.

³ *Xarobot ahli* – rindlar. *Xarobot* – mayxona.

⁴ *Zoilga* – ta'in, ma'za.

⁵ *Notiq* – so'zlovchi.

⁶ *Subhagardonliq* – tashah o'g'irish.

⁷ *Tafriga* – g'avg'o, to'polon.

FURQAT

YOR VA DIYOR TARANNUMI

Anʼanaviy uslubdagi hassos oshiqona sheʼriyat va zamonaviy mavzudagi maʼrifiy manaviylik bilan oʻzbek mumtoz adabiyotida oʻziga xos oʻrin tutgan Zokirjon Mullo Xolmuhommed oʻgʻli Furqat 1859-yili Qoʻqon shoirining Xoʻjand dahasidagi birinchi Besharq maktabida kosib-hunarmand oilasida tugʻilgan. Shoirning otasi Xolmuhommed ham oʻz davrining toʻrt ilmlardan xabardor fozil kishilaridan boʻlib, shu biyotga alohida muhabbati bor edi. U oʻgʻlini 8 yoshida Muhammad Olim maktabidagi oʻqishga beradi. Zokirjon mahalla maktabida oʻqish bilan birga, otasi yordamida mustaqil mutolaa bilan ham qizgʻin mashgʻul boʻladi. Abulqosim Firdavsiy, Nizomiy Ganjaviy, Saʼdiy Sheroziy, Anor Xusrav Dehlaviy, Fariddin Attor, Hofiz Sheroziy, Alisher Navoiy, Fuzuliy, Mirzo Beidi kabi Sharq mumtoz soʻz sanʼati zabardast namoyandalarining asarlarini sevirib mutolaa qiladi. Chirnonchi, 8 yoshidayoq Fariddin Attorning mahbur «Maniq ut-tayr» dostonini olti oy davomida xatm qilganini aytadi. Yoki Navoiy asaridan oʻqishga shunchalik berilganki, bir kecha tushunib hatto ulugʻ shoirning oʻzi kirib, uni sheʼriyatida

tanitib qildi va ijod yoʻliga kirishi uchun «oq sohas» beradi. Oʻzining eʼtirof etishicha, u 9 yoshidayoq sheʼr yozishga kirishib,

*Mening maktabaro buldur marodom,
Kattimdek chiqsa imlo-yu sarodom, —*

qasidlari uchun muallimning olqishiga sazovor boʻlgan.

1873-yili Mohlaroyim madrasasida oʻqishni davom ettiradi. Lekin, 1875-yili Qoʻqon xonligida boʻlgan qonli siyosiy voqealar tufayli madrasa yopiladi, yana mustaqil mutolaaga beriladi.

1876-yili Qoʻqon xonligi tugatilib, Fargʻona shahri tashkil etiladi va Yangi Margʻilon uning markazi boʻladi.

Yoshligi yoniga kirib, bir necha yil tiriklik muammolari bilan shugʻullanishga majbur boʻlgan Furqat togʻasi Rahmatulloning qistovi bilan 1878-yili unga yordamlashish uchun Yangi Margʻilonga boradi. Keyin oʻzi ham chogʻroq bir yil oʻqib, choy va boshqa mayda-chuydalar bilan shugʻullana boshlaydi. Margʻilonda oʻtkazgan yillari keng hayotiy qurashning shakllanishi, adabiy-estetik tushunchalarining muayyanlashuvida muhim oʻrin tutadi. U aynan Yangi Margʻilonda Furqat tanishib bilan shuhrat qozona boshladi. Furqat 1882-yilda yana Qoʻqonga qaytadi. Bu yerda «Majnun», Zavqiy, Muhayyor, Muhiy, Nodim kabi shoirlar bilan tanishib, ijodiy suhbatlar qu-

Furqat Tanilgan asarlar. Iki jild. II jild. — Toshkent, 1991. 149 bet.

radi, adabiy davralarda ishtirok etadi. Bu muloqotlar uning zamonasining peshqadam shoirilaridan biri o'laroq shakllanishiga muhim ta'sir ko'rsatadi. Furqat she'rlariga ijtimoiy g'oyalar kirib kela boshladi, ijodida atrofdagi kechayotgan hodisalar ga poetik munosabat shakllana boshladi. Furqat bu davrda juda sernahsul ijod qilib, ko'plab g'azallar, muxammalar, musaddaslar yaratilgan qolmay. «Hammomi xayol» she'riy risolasi yaratildi, «Chor darvesh» qissasini forschadan o'g'atib, bir fozil do'stining iltimosiga ko'ra «No'hib manzar» kitobini she'riy tarjima qildi. She'rlarini yig'ib, ilk to'planini tartib beradi. Uning yangi Qo'qon xonligi tarixiga oid bir asar yozganligi ma'lum. Afsuski, ularning birtorasi hozirgacha topilgan emas. Shoir she'rlari turli bayonlar to'plamlar, qo'lyozmalar, «Turkiston viloyatining gazetasi» va boshqalardan yig'ib to'plangan.

1886–1887-yillarda Furqat yana Yangi Havo g'itonga boradi. Do'st-u qadrdonlari ko'ngiliga kichik bir do'kon ochgan bo'lsa-da, asosan ijtimoiy ish bilan shug'ullanadi, ko'p vaqtni shoirlik shoirilar davrasida o'tkazadi. Xo'jayon Rojliy, Muhammad Umar Umidiy-Havoii, Mulli Toshmurot Royiq kabi ijodkorlar bilan tanishib, adabiy sohbatlar quradi. U ijtimoiy hayotdagi o'zgarishlar fan-texnika yangiliklari, yevropacha hayot tarzi, «Toshkent viloyatining gazetasi» bilan ham ilk bor shu yerda tanishadi.

Furqat Xo'jand orgali Toshkentga kelib, 1891-yillarda avval Ko'kaldosh madrasasidagi ta-

limda 9 oy yashab, keyin Mahmudxo'ja ismli madrasa muhlisi uyiga ko'chib o'tadi. Toshkentda o'tirgan yillari Furqat uchun nihoyatda samarali keladi o'ziga ruslar orgali kirib kelgan zamon mahallalari – telefon, telegraf, gazeta, vstavka, radio energiyasi kabi fan-texnika yutuqlari bilan tanishib, muzey, ko'rgazmalarda bo'ldi, teatrga kiritib kuzatib qatnashadi. Bularning barchasi shoir madrasasiga kuchli ta'sir ko'rsatib, qalbiga ilhom to'qiladi. Furqat 1891-yilning 14-mayida Toshkentga borib, u yerdan chet elga chiqib ketishni o'ziga qaratib Marv – Ashxobod – Boku – Boshkent orgali Istanbulga, u yerdan esa Bulg'oriya va Yumoniystonga o'tadi – 1892-yilning martida Toshkentdan O'rtiq dengiz orgali Arabistonga – Misrga, Jidda, Madina shaharlariga boradi. Haj hajjati mahallida «Hajjoma» asarini yaratadi.

Furqat Hijoza shoir Tajalliy bilan uchrashadi. Hijoza, Dehli va Kashmir orgali 1893-yili Toshkent Viloyatiga olib boradi.

Furqatning an'anaviy yonalishdagi she'rlari hammasi va jo'shqinligi, sho'x va o'ynog'ligi, muayyan va jannatdoriyligi bilan o'ziga xoslik kasb qiladi. Shoir goh an'anaviy timsol-u tashbihlarni ishlatib, ularning yangi qiralarini ochsa, goh baharlar va o'qorl tashbihlar topib, o'quvchini hayratga soladi. U an'anaviy she'riyatga yurtimizning tabiat manzaralari tasvirini olib kirdi, katta qusmonchi va tashvishlari, sevgi-muhabbat, ayrilish jallish va fazilatlarini o'ziga xos betakror tashbihlar, ravon uslub va sodda tilda tarannum

etdi. Bir qator she'rlarida esa hayotdagi noqulqliklarni tanqid qildi, shaxs erkinligi masalalarida ko'tardi. She'rlarida ijtimoiy ruh va zamonaviylik keng o'rin egalladi. Davr adabiyotining qitrog'oyaviy va badiiy jihatdan yetuk namunalarini yaratdi.

Furqat she'rlari hayotbaxsh g'oyalarga, tabiiy ohanglarga yo'g'rilganligi bilan alohida ajralib turadi. Ba'zi muxammas va musaddaslarida, mungli, alamli, tushkun kayfiyatlarni aytganida, shoir ijodi, bir butun olganda, ummiflash hislar, oshufta tuyg'ular, nuri kechinmalar bilan sug'orilgan. Bu she'rlar o'quvchini yashashga, hayotdan lazzat olishga, tiriklik atalgan buyuk ne'matning qadriga yetishga, ilmu-hunar o'rganib, kamolot kash etishga, xalq og'irligi yengil qilishga, o'zidan yaxshi nom qoldirishga undaydi. Furqatning o'zi «Shoir ahvoli va she'ri mubolag'asi xususida» she'rida yozgandek, qit'ing ahli:

*Na xush ko'rsa olanda, ta'rif etar,
Ayi yaxshi so'z birla ta'rif etar.*

Bundan ma'lum bo'ladiki, Furqatning ijodiy prinsipi hayotdagi ezuqliklarni, go'zalliklarni qit'iga qit'iga olish bo'lgan.

Furqat o'zbek muntaz adabiyotida o'ziga alohida nosib o'ringa ega bo'lgan zabardast so'z ustasi, shoir, korlardan hisoblanadi. O'zbek adabiy (III), adabiyoti, madaniyati, san'ati, publistikasi tarixi

qit'ing uning ijodi va faoliyatisiz tasavvur qit'ing bo'lmaydi. «Bahor ayyomida», «Umr xush bo'lsa», «Kashmirida», «Lahza-lahza», «Davo ishtisi», «Hormusim», «Shakar to'kildi», «Gul», «Jilbul», «Adashganman», «Af'gon-u zorimdin», «Fasl naybahor o'ldi», «Bahor ayyomida», «Bo'lurmu?», «Asar yo'q», «Nolai qit'ing boq» kabi o'nlab g'azallari, «Bu nechuk shoir», «Istir ko'ngul», «Adashganman», «Biri» qit'inglari, «Sayding qo'yaber, sayyod», «Uch qit'ing» musaddaslari o'zbek muntaz adabiyotining oltin xazinasidan joy olgan. Bugina emas, kashmir yuqinligi, zavqbxash va jarangdorligi, qit'ing va o'ynoqligi, ravon va musiqiylik jihatidan shoirning bir necha o'nlab she'rlari – g'azal, qit'ing va musaddaslari qo'shiqqa aylanib, qit'ing davomida hojizlar tomonidan sevil ijro etib kelinadi va ular milliy qo'shiqchilikimizning oltin fondidan joy olgan. Furqatning xalq orasidagi qit'inglik mashhurlikni shundan ham bilasiz.

Kitobda hozirga qit'ing shoirining ana shunday muxammas, musaddaslari qozongan hassos qo'shiqlari kiritildi.

Ergash OCHILOV

NIGORI DILNAVOZIM

Nigori dilnavozim, dog'i hijron

Firoqning o'tig'a bag'rinni so'zon

Qadimgi jilvapiro' qilding ersa huri

Hamani qumridek hasratda nolon

Asiri ishq bo'lg'onlar hamamiz yig'lashib qoldik,
Muningdek hasrat-u g'am ichra nolon

Tabassum aylading guldek, takallum ayladon

Misoli g'unchadek bag'rim to'la qon
aylading-ketding

Safar qilding shahanshohim shukuh-u

Quling Furgatni bu g'urbatda nolon
aylading-ketding

¹ *Jilvapiro* – zab bersh, bezatish.

UFORI OROMIJON

Ufori oshobi' chamanim, gul biri, ra'no biri,
Ufori ishqida meni majnun biri, shaydo biri.

Ufori o'lsa ul yondin biring ishvasi,
Hos bu yondin g'amzasin oshub etar barpo biri.

Ufori qo'yimay ko'ngul mulki aro obodlik,
Hos uforat qilib kelsa, qilar yag'mo biri.

Uforat bir xo'bro'3 olamda, illo, bu ikkov,
Hos hos ichra erur mumtoz-u mustasno biri.

Uforat erdi ikkisi izzati tizinga bosh qo'yib,
Hos hos ichra biri-yu, o'zda yo'q aslo biri.

Uforat, afusukim, nogoh turib xurshid-u moh,
Hos o'g' burjin birisi, ko'y biri, ma'vo biri.

¹ *Uforat* = 1) if'avg'o, to'polon, fitna; 2) qo'rqinch, hayajon.
² *Uforat* = if'avg'o soluvchi, to'polon ko'taruvchi.
³ *Uforat* = chiroqli yuzli, go'zal, zabo.

ASSALOM

Assalom, ey lolaruxsor, senga payg'omim mening
 Dog'lar bag'rinda-yu hijrondadir komim mening
 Yuzda zulfing soyasi qilmish quyoshimni qoni,
 Bu yiroq ellarda kezgan kunlarim shonim mening
 Shuncha ozganman – ramaqda jon, o'lar
 Aytiliqda o'tsa maylimu bu ayyomim¹ mening
 El gumon aylarki, shoir lola rang ichigay sharb
 Yo'q, labing yodida to'lmish, qon ila jonim
 Ul zamonki, sensiz qildim safarni ixtiyor,
 Dil omonat senda qoldi, qup-qurtuq, nonim
 Nega bulbuldek fig'on-u qumridek uh tortinayti
 Sendin ayru Furgat, ey sarvi gulandomim mening

¹ Ayyom – kunlar, vaqt, davr, zamon.

FARG'ONA BEBOKCHASI¹

Malum, hamdard yo'q, dard oshkor aylay desam,
 Yang'ali shurhi g'amimni g'angusor aylay desam.
 Yashabotim eldin bukim, vahshidin o'lg'ayman
 Kuchliqdek g'ar maqomim ko'hsor² aylay desam.
 Farg'onim buki, el qo'ymas g'arib ahvolima,
 Farg'on o'ldi kechalar sham'i mazor aylay
 desam...
 Farg'on torki diyor aylab edim, abboblar,
 Bu diyor u yor yo'q, azmi diyor aylay desam...
 Farg'on zulfining saydosidin devonamen,
 Farg'on bir yerda imkon yo'q, qaror aylay desam.
 Farg'on kerba nolamdan elg'a shunchalar berdini
 Farg'on yo'q ixtiyorim, ixtiyor aylay desam.
 Farg'on dalg'imni, Furgat, loladek ifsho qilur,
 Farg'on qat'ra qon yoshim jo'shi bahor aylay desam.

¹ Bu qo'shiq «Charg'oli» – IV* kuyi bilan ham ijro etiladi.
² Ko'hsor – to'g'illik joylar.

KOKILING

Gul yuzung davrida, jono, sunbuli tar kokiling
Bosh-ayog'ingga tushib, bo'lmish barebar

Yo Humodin' zeb uchun olg'on qaro par kokiling

Shohlari Anqomidur² boshingdagi har kokiling
Aylanay, jonim tasaddug, ushlayin zar kokiling

To'lg'onib chiqding kecha g'ajjak toqib parhez ilim
Lol qilding ba'zi elni aylab adolar soz ilim,
To'tidek qilding takallumlar mayin ovoz ilim,
Yuz qizortib bodadin, aqlinni olding noz ilim,
Har zamon keltur dimog'ingga muattar kokiling

Tutmag'il hargiz qulog'ing muddaiy gar qilma javab
Ayni xo'blig' chog'idir, maydon aro sakrat

Doimo aylab duoyi jonlaring men mustamand¹,
Uniring, ey bo'lsun fuzun, iqbol ham andin isloah
Doimo dushmanlaring o'ldursun ajdar kokiling

¹ *Humo* – kimning boshiga soyni tushsa, o'sha kishi bosh bo'lad, deb e'tiqod qilinadigan afsonaviy davlat qush.

² *Ango* – Qof tog'ida yashaydigan afsonaviy qushning nomi majozan: toplanas, nodir, yagona.

³ *Samand* – (1) rangi sarq, yo'l-quyug'i qora ot; (2) shirgah ot, tulpor, arg'umoch.

⁴ *Mustamand* – (1) xasla, notarvon; (2) muhojir, hojratmand.

har oltunda har taraf boqib, uzoring¹ tebratib,
har qilding silkinib, oltun tunoring² tebratib,
har toqib haydar³ kokillar tobdoring³ tebratib,
har qatib o'ynab bog'rim ezding olma-noiring⁴

tebratib, har yonungga tashlab, sudra anbar kokiling.

Harai Hovon erur menga sari ko'ying sening,
har qatib yaxshiroqdir qaddi diljo'ying sening,
har qatib Farqat aro, menkim rizojo'ying⁵ sening,
har qatib kantarin ravshan duogo'ying sening,
har qatib etmasun ko'nglumni lashkar kokiling.

¹ *uzor* – yul, elchira.

² *har qatib* – har qatib chakandan qo'yilgan kokil.

³ *har qatib* – har qatib o'rtilgan, butragan.

⁴ *har qatib* – har qatib o'rtilgan, butragan.

⁵ *har qatib* – har qatib o'rtilgan, butragan.

BAHOR AYYOMIDA¹

Bahor ayyomida gulgasht etarga bir chaman²

Qilurg'a sharhi hol ahli muhabbat ikki³

tau bo'lsa

Xazon ayyomida ul tavba qilgan bo'lsa ham

Yetib mayxoralikning⁴ mavsumi,

paymonshikan⁵ bo'lsa

Bulut qatrafishon-u⁶ ruhafzo sabzalar xanlon,
Arig'larning labida sabzakori⁷ bir chaman bo'lsa

Havo ham mo'tadil, havzi musaffo,

Oqar suv g'alt urib, sebarga⁸ uzra

mayjan⁹ bo'lsa

¹ Bu qo'shiq *Dugohi Husayn - II* nomi bilan ham qo'shiqladi.

² Mayxora - mayxo'r, may ichuvchi.

³ Paymonshikan - ahidni buzuvchi, va'dasizlik qiyosiga.

⁴ Qatrafishon - qatra sochuvchi; bu yerda: yong'ir yomg'iruvchi.

⁵ Sabzakor - mayxoz, o'tloq.

⁶ Sebarga - uch yuproqli ko'kat.

⁷ Matizjan - mayj uruvchi, to'qiluvchi.

bo'lsa bo'lsa birlan shishai bayzo-u² oltun jom
ilohat muhlisida soqiy bir nigori

bu uzoq omdalb-u sarvning boshida qumrilar
firoq qad hasratindin oh-u faryod aylagan bo'lsa.

Bu bo'lsa-yu kavсар, jannat-u rizvoni ne qilsun
bahor ayyomida hosil bu yanglig' anjuman bo'lsa!

bu u shodlikni dahr bog'ida nechuk ko'rgay?
Furqatning maskani bayt

ul-hazan bo'lsa.

¹ Bayt - ko'racha, may idishi.

² Bayt - oq, ravshan; pok, sof.

³ Bayt - kumush tanli, oqibdan.

SO'LIM

Umr xush o'lmas bahor ayyomi sabro bo'lmas,
Lolazor ichra bisoti aysb barpo bo'lmas.

Hosil o'lmas boda-vu jom ila mynolih¹ murtol²
Jilvagar to soqiyi gulchehra ando bo'lmas.

Bazm ahli bo'lsalar mayxoralar anda zarf³
Dardi yo'q ag'yor o'shal majlisda aslo bo'lmas.

Dahr gulzorida xushdir yaxshi ta'mri bari,
Gar xazonidin gardi hodiis anda paydo bo'lmas.

Obi hayvon birla umri jovidoni ne qiliav⁴
Bir xati Xizr-u labi la'li Mashho bo'lmas.

Xok bo'lsun ul tanekim, ishq o'tida kuymas,
Zeri po⁴ bo'lsun sarekim, anda savdo bo'lmas.

Furqat aylar orzu bu anjumanni har bahor,
Odam ermas har kishida bu tamanno bo'lmas.

¹ Migno - may qadahl.

² Zarf - xushla'b, nozikhim, dono.

³ Bu yerda ma'shuganing nafis xati va jonbaxsh labi kuzil
tutilmogda.

⁴ Zeri po - oyoq osti.

CHORGOH - II

Yado aylab yitroqdin oshkor ohista-ohista,
Bu idqin ayladig, jono, hazor ohista-ohista.

Bu rasadi marhamatlar aylamishsan nomada izhor
Mehrobat rasmi qilg'il deb shior ohista-ohista.

Jodai birla kishi magsudig'a yetgan emas, ore,
Bu bor voqti bilang har nav' kor ohista-ohista.

Shabab toqut qilyaykim, bora-bora zo'r etib ishqing,
Ko'nguldu oldi sabr ila qaror ohista-ohista.

Borin takin ko'ngulg'a: vasilga bir kun
Yetarman deb, yetarman deb.

U jono o'ngutay hayringga, yor, ohista-ohista.
Boridin o'lmayin to xotiringni jam' qil, jono,

Borin bo'linmadi xat birlan biror ohista-ohista.
Shabab mayish aylay, ey ko'ngul oromikim, sensiz

Bu bor boror jahon ko'zing'a tor ohista-ohista.
U shol kun bir ko'rib qolganda qilgan

Shol aylab kelur ko'ksim figor ohista-ohista.
Novaki g'amzang

Bo'linmadi bo'linmadi qilmasang shodab¹ Furqatni,
Kuch aylar and hajr-u xumor ohista-ohista.

¹ Shodab - shol, xurram.

LOLA

Bengzar¹ nechun ruxingga saho yuzida lola,
Qol'g'on qazo cho'lida bir qon yuq² piyola.
To'biga etti tashbih, jono, qadingni vosif³,
Bilmay bu bog' sarvin bengzatti eski tola.
Chiqti falakka – nevcun sanga yetishmas,

Hajringdakim, chekarmen har kun fig'on-u hola.
O'ldim, desam, g'amingdin, olmay o'za, olmasin
Mahzi tag'ofil aylab, bir o'zgag'a havola.
Yod ul zamonki, erdim vaslingda shod-u mola.

Ayyomi hajri ammo kelmas edi xayola.
Bilgach o'zina lozim o'lmog⁴ni poymoling.

Kirding – chamanda gullar tushdi yera uyola.

Tushganmu madrasag'a og'zu beling hadisi
Har hujradin chiqodur ovoz qilu qola.
Rahm aylagil, nigorim, minba'd toqatim yo'q.

Tushtim bu hola darding ko'nglung'a solmasda

Onjaq³ nahif⁴ o'ldim man xasta Furgatig¹da
Tutg'il alim, karam et, yetkur dame vishola.

¹ Bengzamoq – o'xshamoq, o'xshatmoq.

² Vosif – vasf qiluvchi.

³ Onjaq – shunday, shunchalik.

⁴ Nahif – 1) ortiq, ozg'in; 2) xasta, behol.

YOR ISTAB

Bo'ngul dardig'a topmay boraman hargiz

Ami umri kitomi, hasrato, bo'lg'ay ado istab,
davo istab,

Bo'ha bosh urdim oxir shayxlarning ostoni'ga,
hasrat bolimg'a, shoyad, aylagaylar deb duo istab.

Bo'ha yurdim adoshib to'g'ri yo'ldin besar-u

Yashlagimni, yo'lg'a solsa, deb bir somon¹,
rahnamo istab.

Bo'ha yerga surib yuz, yaxshilar yo'lida o'tirdim,
tug'ib dardimdin jon ko'zig'a to'tiyo istab.

Bo'ha solib ayog'iga niyoz aylab o'zim soldim,
hasrat ul savmandin² quvg'oli turdi aso istab.

Bo'ha jahon qildim sirri pinhonimni bilmasdin,
tug'ib on³ hama begonalarni oshno istab.

Bo'ha dardman chiqib sahrog'a emdi vahshilar

Bo'ha dardimdin topnadim hargiz vafo istab,
birla,

¹ Somon – baxtsiz.

² Savmand – butxona.

Balodin, noslho, qo'rqutnog'ing ermas naslholin
Hamisha ishq eli yurmasnu bu yo'lda balo

Balo utgan meningdek bormukin bir

Jahonda hojatig'a topmagan hargiz favo bala

Bu g'amlar sharha-sharha aylagan ko'nglun

Qilurg'a topmasam naylay anis-u g'amzudo¹

KELINCHAK

Sharmadin ko'zlar qaro, qo'llar xinsonin

It osonin yuzlarda tob-u², o'smadin qoshlar tarang.

Bo'lamay ko'ylik uzra arg'uvoniy kamzihur³,
Bo'lamay og'ushidin peshonani ahvoli tang.

Bul anah panjalar oltun uzukdin zebnok⁴,
Bul bilarzokdin muzayyan, nuqradin

og'izda chang⁵.

Sharh usqon halqalar siymin banogo'shida⁶ band,
Borinor zulf tunda subhi sodiqdek⁷ arang.

It anah birla o'turur, gab jilvalar birla yurur,
Fosha bir nozofarin⁸ purishva⁹ tannozi satang.

Bul u hush iltar agar tursa paridek silkinib,
Fahmizad lehra ham mundog' bo'lurmu

sho'x-shang?

¹ G'amzudo – qayg'uni ketkazuvchi, g'andan qutqayuvchi

Bo'lamay – fuzuliydan tazmin qilingan.
1. Tob – bu yerda: nur, tovlanish, jilo.
2. Kelinchak – kamzol, mincha.
3. Kamzihur – ziyodal.
4. Zebnok – bu yerda: chingovuz.
5. Chang – shu yerda: qulqul solinchog'i.
6. Banogo'shida – bu yerda: tong, tong otish payti.
7. Sodiqdek – 1) shodlik keltiruvchi; 2) sernoz, sekkarashma.
8. Purishva – nozli, shivagat, erka mahbuba.

Yo'q qutulmoqlig' menga ul ofati jon dastidin
Qasdima qoshlar kamon, payvasta mujgonlar

Ul parivash ishqidinki, telbadurmen, goh sog'
Chunki bordur oramizda goh sulh-u gohi jang

Javrlarkim, Furgat, ul sho'xi jafajo'¹ ayladi,
Muncha bedod-u sitam qilmas musulmong'a

SURATING

bu keling¹ erdi, ey sho'xi diloru, surating,
Aqlini toj etti qilg'uncha tamoshu surating.

Yetti bir ko'rgach ani sabr-u qarorin shevasi,
Aynadi toqat nechuk chekkanda tarso, surating?

Yohi Gulbandom erursan, boz kelding dar vujud¹,
Aynadi Bahromdek² bizlarni shaydo surating.

Buzgunchu suratni chekkanda naqqoshi azal³,
Bu shu shuklida yozmish qaddi zebo surating.

Bozchi paylingul chekolmas erdi Chin suratgari,
Tug'ul oir'ot⁴ ila rus ahli qaydo surating?

Bu jafafalar bila borsa kalisog'a⁵ agar
Bu yolg'aynu bosh-ayog'iga chali po⁶, surating?

Yurakim, tasviri la'ling murlalarg'a jon berur,
Koy erit, jono, ajab bo'lsa Maslho surating.

¹ bu kelding dar vujud – qayta tug'ilidig.

² bu yozib «Bahrom va Gulbandom» nomli xalq dostoni qah-
ramonlari haqida qilingan.

³ Yozgunchu azal – Xudo.

⁴ Yetti ot – oyin, ko'zgu.

⁵ Kallas – nastroniyalar ibodatxonasi, cherkov.

⁶ Chali po – but, xoch.

¹ Jafajo' – jafu qiluvchi, sitangar.

Kecha-kunduz jur'at aylab moh-u mehr¹ oyladi
 Bo'lmadi ko'rmoq ila mustag'ni² aslo suradi
 Furgatiy qosh-u ko'zing ayni tasavvur ayladi
 Soldi g'orat ko'ngliga, jonig'a yag'mo suradi

QASHQARCHAI USHSHOQ¹

Yon saffing furgatidin, ey diloromim mening,
 Yonimning² birla kechgay subh ila shonim
 mening.

Yon erur osoyishim xoling g'amidin kechalat,
 Yonim, talx² o'lsa bu taryokdin³ komim
 mening?

Yon paytal fidosi jon o'shal qosidnikim,
 Yonim bo'lsa janobingga bu payg'omim
 mening.

Yonim jonim, ramaqda jon, o'lar holatdaman,
 Yonim hajringda kechsun bo'yla ayyomim
 mening?

Yonim azim-u safar, qoldim agarchi telmurub,
 Yonim ketdi barobar sabr-u oromim mening.

Yonim aylarki: no'shim bodai gulrang erur,
 Yonim labing yotida to'lmish qon ila jonim
 mening.

Yonim bulbuldek fig'on-u qumridek chekmay navo,
 Yonim ayru, Furgat, ey sarvi gulandomim
 mening.

¹ Moh-u mehr – oy-u quyosh.
² Mustag'ni (y) – ehtiyojsiz, baddavlat.

¹ Yon qashiq «Ufotl mo'g'ulchal dimgoh», «Taronal nusri
 1711» ta kuyilari bilan ham ijro etiladi.
² Talx – sechib, zahar.
³ Yonim – zaharini daf qiladigan dori.

JONIM MENING¹

Keldi hajr anduhi birlan og'zima jonim

Bir tarahbun aylamas ul sho'xi jononim

G'unchadek la'li firoqida bahori ishqida

Qildi ul gul xun dillimi xori mijgonim

Ul pari majnunlig'ing'a bovar etmas garhibim

Tifi² toshidin usholur jismi uryonim³ mening

O'ldurub tashlang ani ko'yig'a, ey abbohlar,

Itlari tirnog'ig'a bo'lsun xino qonim mening

Ul sitangar ishqida, naylay, yazo chok aylamiz

Bo'lsa oluda⁴ balo loyig'a domonim mening

Roziman - o'lsam mazorim sori bir aylab g'ozim

Desakim: ushbu shahidi tiyri mijgonim mening

Qo'ymadi ko'zga ayog'in notavon ko'nglim

Ko'z bila ko'nglumda, Furgat, qoldi armonim

¹ Bu qo'shiq «Dodlimga yet» nomi bilan ham yiqi etiladi

² Tifi - bo'la.

³ Uryon - yalang'och.

⁴ Oluda - omuxta, aralashgan.

AYLANSUN QULING

Kelgi kush yo'q sen kabi jonona,

Bo' pari ko'rsa bo'lur devona, aylansun quling!

Yo ulaksen, yo pari, yoinki g'ilmoni bihisht,

U shomasen husn aro insona, aylansun quling!

Bahon qil holing'akim, bormen musofir

Hammasindur chug'zdek vayrona, aylansun quling!

U boshkim, bir ko'rib, ishqingga bo'ldim oshno,

U bo' dam men aqldin begona, aylansun quling!

U oshloqlikni senga urmasun har bulhavas,

Ham kabi jon bermasa mardona, aylansun quling!

U bila omus bo'lib payvasta anduh-u g'amning,

U shohadek to'ldi bag'irlar qona, aylansun quling!

U boshkim, bir tig' ila, ey gul, labingning

U shohadek to'ldi bag'irlar qona, aylansun quling!

Nega gul solmas o'zin yo'lingga poyandoz olib
Sayri bog' etsang yurib mastona, aylansun qo'ling

Xilvatimni bir kecha sham'i ruxing birla yonib
Jon qushini aylayin parvona, aylansun qo'ling

O'tdi umrim, ohkim, topmay vujudingdin so'z
Hech kishi mendak emas hayrona, aylansun qo'ling

Nomi xo'bing harfidin, Furgat,
Rishtai nazmig'a chun durdona, aylansun qo'ling

QASHQARCHAI MUSTAZODI NAVO

Asbabin kattek, qilding oshkor, ey sarvinoz,
Kerdim u chiqti ko'ngullardin g'ubor,

ey sarvinoz.

Bo'limma o'qlarki otding g'amzadin, paykonlaring!
Echmukim, jonimg'a qolsun yodgor, ey sarvinoz.

Hechning harizki, mensiz kechi ahvolding
Tug'i hayroningdin erdim dilfigor, ey sarvinoz.

Har q' mushkingingdin ochib har taraf marg'ulalar³,
Kishning bazi parishonro'zgor⁴, ey sarvinoz.

Har q' oshing⁵ hasratidin g'uncha yanglig' qon
Dil yuring yodida chektim xorxor⁶, ey sarvinoz.

Har qon o'zda, hushima kelganda kelsang
Parishonmen nolai beixtiyor, ey sarvinoz.

¹ Farkun - 1) kamon o'qining uchidagi uchi temir; 2) ti-
kimon o'tir uch; 3) ma'shuganing kiptigi.

² Marg'ula - jingalak soch.

³ Parishonro'zgor - oshqirahol, besaranjom, ovora, baxtsiz.

⁴ Har q' osh - qizil rangli toza, tiniq may; majozan:

qizilning labi.

⁵ Xorxor - tirnash, yaralash.

¹ Zignatfizo - ziyat beruvchi.

Lof utarmish gul tarovat bobida gulshan an,
Bir borib yuz ochki, bo'lsun sharmzor,

Xo'blardin muruvvat garchi g'ayri rasn erib,
Men xayoli xom etib, ummidvor, ey sarvinor

Ayg'il oxir bir ko'rib, mahzun ko'ngulni

Tobakay tortay yo'lingda intizor, ey sarvinor

Naznimi silkig'a¹ chektim, Furgat², ziyoni ulh
Harfi noming misli durri shohvor, ey sarvinor

QASHQARCHAI NIMCHO'PONI¹

Yashar to'kay firoqing otashida jonimiz,
Jonimga rahm qil bo'lsang agar jononimiz.

Bu kabi to'vuspaykar² nega keltirsun xitrom,
Kimga qo'ymas ko'zga ilmay kulbai vayronimiz.

Bo'lsa bo'lsang, gul yuzing yodida ul yerdur bizi -
Bog'imiz, bo'stonimiz ham ravzai rizvonimiz³.

Boqib qilding jafu-yu javrlar, ey sho'xkim,
Bo'lsa bo' erdi - chekarga qolmadi imkonimiz.

Bo'lsan kechalar gardun qulog'i bo'ldi kar,
Tadko, yetmas senga bir nola-yu afg'onimiz.

Bu a'lan be'odiddin et dodimizga, adl qil,
Buni tondursun malohat mulkida sultonimiz.

Bu amon ko'z boshingga sursak agar bir vajhi bor
Bog'im ertar, kokulingga shonadur⁴ mujgonimiz.

Bo'motin ahlingda, paymoningni sindurding axir,
Bu soti avvalda, Furgat, ahd ila paymonimiz.

Bu qo'shiq «Qashqarchai mo'g'ulchal segoh» kuyi bilan
Bog'im ertar.

Qashqarchai - to'vus suratlil, kelisgan, go'zal.

Bog'im - bog'i.

¹ Silk - shoda.

NA BO'LDI, NIGORO!

Na bo'ldi, nigoro, biza aslo qaramaysiz?
Guldek ochilib, g'unchai humro, qaramaysiz!

Yo o'zga kishilar siza so'z o'rgatadurmi,
Yo'qsa nega hech so'z demayin, yo qaramaysiz?

Har kun o'tasiz to'fifi boshu qo'yub ehti,
Olifla bo'lub, muncha tamanno, qaramaysiz?

Ko'rganda meni muncha shitoib aylab o'tasiz,
Bormu magar ul yona tamoshu, qaramaysiz?

Har shom-u sahar timayin afg'on chekaturmi,
Bulbul qulingizga, guli zebo, qaramaysiz!

Furqat qulingiz misli gado yo'lda yotadur,
Bir lutf-u karam qilg'oli, shoho, qaramaysiz!

YUZ OCHIB

Yuz ochib, qilsang agar sayri guliston, aylanay,
Etmi poyundoz etar gul birla rayhon, aylanay.

Yuz u choson aylagil yo'qlab duogo' qullaring,
Hoson iqhlinda sen davlatli sulton, aylanay.

Yuz urub vashling'a, emdi shodkom' etsang netar?
Ettsang jon-u dillini dog'i hijron, aylanay.

Yuz bintodur ko'zing - qilg'onda xanjarbozlik,
Hech bari topmas omon gar bo'lsa ming jon, aylanay.

Yuz ehlida kulbama yuzlansang, ey gul, beniqob,
Hech barmaymu muzmahil? ul mohi tobon, aylanay.

Yuz bintodur tor-toridin sabo ilki sahar
Ko'ngilim avroqlin? ko'b qildi parishon, aylanay.

Yuz bintodur qilibdur g'unchadek bag'rinni qon,
Yuz bintodur bo'ldi ko'z monandi ummon, aylanay.

Yuz bintodur maqdamning tuprog'idin to'ldirmading,
Yuz bintodur ko'nglida qoldi muncha armon, aylanay.

Yuz bintodur - shod, xursand.
Yuz bintodur - yo'q bo'lib ketuvchi, o'zini yo'qotuvchi.
Yuz bintodur - vashqlar, sahifalar.

AYLANAY

Oshiq cho'x' aylading zulm ila bedol, aylamay
 Javr etarga olding o'xshar xatti irshod¹, aylamay
 Bora-bora bemuruvvatliklar aylab oshkor,
 Bir yo'li berding vafo rasmini barbod, aylamay
 Sendin o'rgansun bugun Layli-yu Shirin nozil,
 Ishqi mendin yana Majnun-u Farhod, aylamay
 Donai xoling sochib, dom etti zulfig toril,
 Murg'i² dilni tutkali ul husni sayyod aylamay
 Bir qo'lida xanjar-u bir qo'lda tig'i obdor,
 Ko'zlaring qatlim uchun monandi jallod, aylamay
 Bu kamol-u bu malohat g'ayr indodi eman,
 G'ozaga muhtoj emas husni xudodod³, aylamay
 Gul yuzingdin, g'uncha og'zingdin chamanla
 Qomating sharmandasi sarv ila shamshod, aylamay
 Har kecha bazmingda ayru tashqarida chun zohir⁴
 Qilimisham tong otkuncha afg'on-u faryod, aylamay
 Umlardur etmayin vasingg'a, Furgat, qon yulhi
 Hasratingda bo'lmisham, mag'mum-u⁵ nohsol,
 aylamay

¹ Cho'x' - ko'p.
² Xatti irshod - liozat xatl.
³ Murg' - qush.
⁴ Xudodod - Xudo bergan.
⁵ Zubob - pashsha, chivin.
⁶ Mag'mum - g'amgin.

QASHQARCHAI SAVTI USHSHOQ

Jon kabi, ey sho'x, bir jon ofati jonon qani?
 Ishtirida oshubi dahr-u fitnai davron qani?
 Isomon og'zing kabi bir g'unchami
 Gulshanda bor,
 Ko'zlarimgdek nargis-u xatting kabi rayhon qani?
 Ishti¹ husningdek nazoratlik erur qaysi chaman,
 Ismoningdin sarv bo'lgan gulshani imkon qani?
 Ishti u og'zing hasratida bo'ldi maskan tang-u tor,
 Ishtigali bir yerda menga sabr ila somon² qani?
 Ishti oshiq o'lganda ham ruhingga aylarman vafo,
 Ishtikin, buzing tiriklikda - o'shal paymon qani?
 Ishtigali g'amdida³ holim notavon ko'nglum
 Uchun,
 Ishti ul-ehtonimg'a bir kun bo'lganing
 Mehmon qani?
 Ishti ishti tiyra ham telba soching savdosidin,
 Ishtigaliy oshuradek bir umr sargardon qani?

¹ Ishti - g'ayrg'u, g'ulg'ula.
² Somon - bu yerda: majol, mador, quvvat.
³ Ishtigali - g'am ko'rgan, g'amgin, qayg'uli.

OHKIM, RAHM AYLAMAS

Ohkim, rahm aylamas holimga jononim meni,
Kuydi bu hasrat o'tida kuymagan jonim meni.
Yig'lamaymu go'shai zulmat aro tong otqacha,
So'masa bir tun kelib sham'i shabistonim meni.
Boshima savdo tushib, oshufrahol o'lmay nelay,
Jilvagar bo'lsa o'shal kokulparishonim meni.
Orazi gul, zulfi sunbul, ko'ylagi bargi sumon,
Xil'ati ra'no, bo'yi zebo gulistonim meni.
Garchi o'ldim ishqida – bir zarra parvo aylamon,
Ul tag'ofulpesha, istig'nochi xoqonim meni.
Ey musulmonlar, ikki kofir ko'zi bedodidin
Qolmadi jon-u ko'ngulda sabr-u somonim meni.
Quvlog'ondin ko'yida o'lturg'oy erdi, koshki
Ostonig'a to'kilsa bir qoshiq qonim meni.
Dardima bechoralig'din choraye qilmasmuni,
Bo'lsa erdi Toshkanda bir qadrdonim meni?
Furqat, ul mahvash firotida yetar gurdan seni
Kechadin to subh chekkan oh-u afg'onim meni

GUL

Yoshingdin sharm etib gulshanda, ey ruxsot gul,
Kutimur har yil bahor ayyomida bir bor gul.
Yahki, solmish o'zini yo'lingg'a poyandoz etib,
Layq qadam, gar jon-u didan bo'lsa minnatdor gul.
Jah – gul, oraz – gul, badan – gul, jabha –
gul, bir naxldin, ey, yoshing gulshanida bor bu miqdor gul.
Tash gulzorida ko'p gullarni ko'rdi, el vale –
kuzmadi sendek latif-u nozik-u bexor gul.
Yoshingonmudi xijoatlar chekib o'tgan bahor,
Har tosh chekmish uyalmasdin, ajab beor, gul.
Gul eiti bu jurnig'a loyiq jazokim, bog'bon
Majlah aylanturdi chandon ko'cha-vu bozor gul.
Kutimogdin bo'lsa ozurda, ne tong, nozik taning –
bequridor, qarag'il, o'z bargidan ozor gul.
Kuzmadi qat'i nazar el orazingdin garchikim,
Tuzat hobb' g'unchasidin topti yuz tummor gul.
Baga longun gul yuziga gul yuzingsiz Furqatyi,
Hunki berdur ul tilkancha, bo'lsa yuz gulzor gul.

*Jabha – jeshona, nanglay.
Hadd – mehr, muhabbat, do'stlik.*

HAJRINGDA

Tig'i hajringda ravom-u bag'rim afgor aylasam;
Joni zorimga o'zim har lahza ozor aylasam?

Rahming aslo kelmadi ishqingda, jono,

Dilni so'zon, o'zni giryon, ko'zni xunbor

Dardi hajring torta-torta onchunon¹

Tanda darmon qolmadikim, nolai zor aylasam

Gul yuzingni yodida qon yig'lamog bo'ldi tashu;
Ko'z yoshimdin, tong emas, olamni gulzor

Togat etmay, muncha tamkin birla kuyguy tug'lag;
O'tlug' ishqindin agar bir shu'la izhor aylasam

Oshiqi sodiqlig'img'a bovar aylarsanmu, yon,
Qozi muhrin bostirib, xat birla

Ko'r bo'lsun ko'zlarimkim, o'zgag'a solsam muna;
Jonga o't tushsun agar sendin bo'lak yor

¹ Onchunon – shu qadar, shunchalik.

Han ko'ngul yuz pora bo'lsun,

Yil ko'lsun o'zgag'a bir harf mayl qilsa o'zgag'a,

Jodlin aytilsun tan-u yo bir yo'li sinsun ayog',
Harf ko'yn bir qadam har sori raftor aylasam!

Haromkim, ey pari, har erta avrod² o'rnig'a
Hoi o'zandek³ oting payvasta takror aylasam.

Yar tort, bo'lg'ay qachon bir tori zulfingdin yetar,
In jonun darfi uchun bo'yning'a tummor aylasam.

Furqatning dashtida men lablashna mundog',
Haromkim, ohkim,

Haromkim, harqiz ani shodobi diydor aylasam.

¹ Harf = bu yerda: so'z, bayon.

² Avrod = shakrlar.

³ Hoi o'zandek – Xudoning ismlaridan biri – kimki uni bilsa,
Bu qashqar tabii amalga oshira oladi.

SAVTI SUVORA

Ey seni, jono, falakpaymoli¹ngdin¹ dog'mon,
 Boqali bo'lmas – quyoshiyimoli¹ngdin dog'mon
 Ko'z-u qoshingdin solib yuz fitna-yu oshublar
 Dabra avval, so'ngra beparvolig'ingdin dog'mon
 Yoziyon bedod uchun xatlar yuzing avroqida,
 Zolimi yag'morqam² mirzoli¹ngdin dog'mon
 Sham'dek men bunda yig'lab, g'ayr'ila
 Kecha tong o'quncha bazmoroli¹ngdin dog'mon
 Mutlago faryod-u afg'onlarga³ solmayson qulog',
 Ey sitamparvar, boistig'noli¹ngdin dog'mon
 On hama yodingda chehram sorig', ashkin
 Oxir, siyminhadan, ra'noli¹ngdin dog'mon
 Pastfitalar harimi⁴ vaslinga mahram bo'lib,
 Furgatiy mahrum, ajab, donoli¹ngdin dog'mon

¹ *Falakpaymo* – falakni sayr etuvchi; majozan donishmand
 faylasuf, munajjim.

² *Yag'morqam* – zulmini raqam qiluvchi, ya'ni adlga
 sitangar.

³ *Boistig'no* – nozli, ishtiali.

⁴ *Harim* – xos manzil, harim.

YORIM KELSALAR

Yoshki kulham aro yakbora yorim kelsalar,
 Yo'llariga jon nisori aylay nigorim kelsalar.
 Bu farg'i bebizat¹, xastadil, qashshoqmen,
 Hush o'zga tuhfa yo'qtur, shahsuvorim² kelsalar.
 Bu yashlar ahvolimi g'am javrini torting debon,
 Hush erib, ushlab inon, chobuksuvorim³ kelsalar.
 Bu yorimlarni pora aylab, g'uncha bag'rim
 Hush loq' aylarga nogah gul'uzorim kelsalar.
 Bu yorim hushidin ketib, jon-u ko'ngul majnun bo'lar,
 Hush o'ziga bila Laylishorim kelsalar.
 Bu yorim Navro'zi olam to'chiqib hijron qishi,
 Hush erib, bir-bir bosib, fasli bahorim kelsalar.
 Bu yorimlarning beri Furgatda qolgan zormen,
 Hush erib, so'rorga holi zorim kelsalar.

¹ *bebizat* – mol-mulkisiz, kambag'al.

² *shahsuvor* – 1) chavandoz; 2) mahbuba.

³ *chobuksuvor* – chavandoz.

SAVTI ABDURAHMONBEGI¹

Yig'lamogdin bir pari hajrida, ey ahboblar,
O'ng ko'zimdin oqdi qon-u so'ngsidin zaroblar²

Turralig³ zulfini yodini qilib butxonada,
Tushdi tarsolarni zunnorig'a pech-u toblar⁴

Bexabar zohid sanamlar ishqig'a munkir hamu,
Qoshi qayg'usi bila xam bo'lsa ham mehrobilar

Aybim etma, soqiyo, davron aro mast o'lmasam,
Sharbati la'ldek ermas bodai unnoblar⁵

Qatra-qatra ashkini sochdim, g'amidin har bir
Ishqing daryosindur gavhari noyoblar,

Kecha tush ko'rdimki, zulfim tebratur erdi nasim
Qildi oshufta dimog'im bu parishon xoblar.

G'ayr ila yorim sharoqi nob ichib, men Furgat
Rashk jomidin ichib tong otquchi xunoblar.

KELING, EY AHBOLAR

Yashlar ayyomi bo'ldi, keling, ey ahboblar,
Maj aro no'sh aylayik biz ham sharoqi noblar.

Ko'ldi jomparvar nasim bo'lg'och, bulut
Kuldi mehrob kuld-yu, yuz ochdi guli seroblar.

Bor uza qumri, gul uza andalib afg'onidin
Tashdi yakbora cho'chib nargis ko'zidin xoblar.

Shablar uza musalsal bo'ldi sunbul turrasi,
Har taraf savsan arosidin ravondur oblar.

Qon har yoreki, gulgasht aylasak qo'l ushlashib,
Hissabi, ohista-ohista, shabi mahrobilar¹.

Yig'lamogdin sog'arda, soqiy, arg'uvoniy bodani
Shogirdi bergum erur, g'andin dilim xunoblar.

Ah ermas, bo'ib olmasam, Furgat, nigor abro'sidin –
Kun, ayjud² etmabdi, topsa bu sifat mehrobilar?

¹ Bu qo'shiq «Qashqarchai sarvinoz» nomi bilan ham tanilgan.

² Turra – koki.

³ Pech-u tob – halqa.

⁴ Ummob – chiloniyda: majozan: 1) qizil lab; 2) qonli bo'y.

¹ Shab mahrob – yorug' tun.

² Ayjud – sapjalar.

UL QARO KO'Z...

Ul qaro ko'z ko'zlariga surma bejo tortadi,
Balki andin dahr eli ortugcha g'avg'o tortadi.

Qoshlari ostida go'yo ikki fatton¹ ko'zlar²
Ikki hindubachchadurkim, yondashib yo tortadi.

Telbalanmish zulfini savdosidin devonalar,
Qayg'a borsa o'turub, yerg'a chalp'o tortadi.

Jon ila ko'ngul taloshur, ey sanam,

Birni sol ko'nglung'akim, jon birni
dard-u m'anning
tanho tortadi.

Kokulingdin bo'y olgan bog'ning tuprog'idur,
Bog'bon sotmoqqa doim mushki soro² tortadi.

Ne bilur Yusufki, noz-u husn ila mag'rurdir,
Ul qadarkim ishq dardini Zulayxo tortadi.

Ishqni pinhon tutarg'a bo'lma shaydo, ey ko'ngul
Mushk pinhon bo'lsa, bo'yi oshkoro tortadi.

¹ Fatt'on - sho'x, fitnachi.

² Mushki soro - toza, asl mushk.

(bora) kuyraftor¹ bir shevasidin dog'man,
Kattini nodon surub, kulfatni dono tortadur.

Bog' oltun kasrati ko'ngulni aylaydur qaro,
Kunbi safro² bo'lsa g'olib, o'zga savdo³
tortadur.

Behavalar torta olmas, nozaninlar nozini,
Fotajiydek bekas-u sho'rda, rasvo tortadur.

¹ Kuyraftor - toskari aylanuvchi falak.

² Kunbi - jigarda ishlab chiqariladigan sariq yoki ko'kimtir
rang bo'yalib, qarda, o'l.

³ Savdo - qadimgi tibbiyotga ko'ra tirlikning asosini tashkil
topgan qora rangli modda.

TALQINI USHSHOQ

Ko'yiga bexud meni ul chashnu abro' kelturur
Sohtredurkim, netay, tebransa bir mo' kelturur
Zulfidin yorim yuzi o'lmas namoyon, ne ajab,
Rasm erur – oy yorimi tunni qarong'u kelturur
O'chi uyqu, belu og'zidin degach, bir bor-u yorq
Der emish roviy¹ g'alat: afsona uyqu kelturur
Ashki dog' ezgan jigarni kelturub ko'z yo'llab
Pora-pora lola bargin go'iyu su(v) kelturur
Chehrai zardim ko'rib, shod o'lsa, ayb

Za'faroniy boda ichgan chog'da kulgu kelturur
Ishq savdosidin o'lg'on dardi sarg'a, ey talab,
Berma sandalkim², iloji bor, zonu³ kelturur
Mahvashimni husnig'a barkash qiturg'a

Tongg'a tegru⁴ charx oy birla tarozu kelturur
Doyai dahr axtarib, topmay misoli oqlat,
Makr ila nochor qarshusig'a ko'zgu kelturur

Ko'zlari bir g'amza birla vahshi ko'nglim qilaa sand
Furgatiy, yolg'on emas, gar Chindin olib

¹ *Roviy* – rivojat qiluvchi, naql qiluvchi.

² *Sandal* – yog'ochi olovda kuydirilsa, xushbo'y hsi hosil bo'ladigan daraxt.

³ *Zonu* – tizza.

⁴ *Tegru* – gacha, qadar.

UFORI NIMCHO-PONI

Ey lutfi kam-u jafosi cho'x yor!
To chand² chekay g'amingda ozor?
Yo'qdir kechalar ko'zimda uyqu,
To subh bo'lib g'amingda bedor.

Haybot, bu charxi vojguni
Bir jonima kulfati bu miqdor.

Mohi ramazonki fayzi cho'xdur,
Oxir menga sensizin na darkor?

Har shom menga navolai³ g'am,
Qismat bo'lubon qiturga iftor.

Xuni jigartin shajarda⁴ sharbat,
Yuz pora ko'ngul kabobi tayyor.

Oz toqatimu ko'b e'tiqodim,
Ey senga fido, bu oz-u bisyor.

Ey qoshi kamon, mijang o'qidin
Yuz chok ko'ngul, bag'irlar afgor.

¹ Bu qo'shiq «Ufoni mo'g'ulchal segoh» kuyi bilan ham ijro etilgan.

² *Chand* – qachongacha.

³ *Navolai* – taom.

⁴ *Shajara* – daraxt, alhol.

Avbosh hujumi bir tarafdin,
Bir sori jafoyi ta'ni ag'yor.

Bedard izosi bir tarafdin,
Bir sori jafoyi charxi g'addor.

Qon yig'lamayin hamisha Furqat,
Netsun senga bo'lsa oshiqi zor.

SAYRI BOG'

Birni guldur, men bila bir sayri bog'
etsang netar?
Kecha ko'nglum eski g'amlardan farog'
etsang netar?

Bu mehrib, gulni qilib oxir parishonro'zgor,
etsang
Kuchlarni tab'in tabassum birla chog'
netar?

Furqat jonlar rishtasig'a fikrdin to bu gireh,
etsang
Furqat cordin ochib, zulfing tarog'
netar?

Beni haridun inqilobdin base g'annokman,
etsang
Furqat, bu jon ila tab'inni chog'
netar?

Furqatimni kokuling zanjirining savdosida,
etsang
Furqatim bo'yung'a bu Majnunni sog'
etsang netar?

Qon qilib gulshanda gul bag'rin qizil
dastordin,
Furqat ko'ksin dast aro dog' uzra dog'
etsang
Furqat netar?

Furqat o'ldi oqibat ishqingda benom-u nishon,
etsang
Furqat bu xastaye debkim, so'rog'
etsang netar?

Furqat - 1) o'rnatib, buratib, to'lg'amish; 2) soch halqasi,
soch jangaligi.

FASLI NAVBAHOR O'LDI

Fasli navbahor o'ldi ketibon zimistonlar¹,
Do'stlar, g'animatdur, sayr eting gullistonlar.

Subhidam tushub shabnam, bo'ldi sabzalar xurram
Gul uza tomib kam-kam yog'di abri naymonlar²

Nastaran yuvib yuzni, yosuman tuzib o'zni,
Nargis ochibon ko'zni intizori yoronlar.

Bir sahar edim uyg'oq – o't tutoshdi olamga
Tog'lar chekib larza, titradi biyobonlar.

Qumrlar qilib ku-ku, bulbul aylabon chah-chah
Sarv gul uza doim tortar oh-u afg'onlar.

Bulbul o'qug'och yig'lab subhidam xazon fafili
G'uncha qon yutib, yuz chok etti gul gullistonlar.

Kechtilar vafo ahli qolmayin tutub savvon,
Kiydi ko'k qilib sunbul zulfini paristonlar.

Kuymasun bu savdoda ne uchun dimog'inkim
Ranj-u g'ussada dono, kechsa shod nodonlar.

¹ Zimiston – qish, qahraton.

² Abri nayson – nayson bulbuli, barakali, seyring'it bulbuli.

ADOIY

Isyon bog'ini axtarsam, seningdek gul'uzor o'lmas,
Zamonahar, sarvqomat, g'unchaog'izliq

niyor o'lmas.

Yo'ling uza bo'lib gar tuprog'imdin yuz

ishlab sen uchun, tong yo'q, demakim
zabon nargis,

intizor o'lmas.

Yo'ling maxmuridurman – siqorib o'tgan

harbiy toq ortiq, durddin¹ raf'i xumor² o'lmas.
bilan soqiy,

harbiy toq ortiq, berahm dilbarsanki, ishq ahli
harbiy toq ortiq, berahm dilbarsanki, ishq ahli

e'tibor o'lmas.

Harbiy toq ortiq, berahm dilbarsanki, ishq ahli

Harbiy toq ortiq, berahm dilbarsanki, ishq ahli
ixtiyoringdur,

Harbiy toq ortiq, berahm dilbarsanki, ishq ahli
ixtiyoringdur,

Harbiy toq ortiq, berahm dilbarsanki, ishq ahli
ixtiyoringdur,

¹ Harbiy toq ortiq, berahm dilbarsanki, ishq ahli

² Harbiy toq ortiq, berahm dilbarsanki, ishq ahli

Na deb ranjida¹ bo'ldingkim, bu yozgan
nomada dehis
«Qasam ichsam agar sendek kishi bizlarga
yor o'lmadi»

Bo'lib savdozada² ishqing havosidin hazin
ko'ndim
Dame gul nakhatidin³ turgali Furgat qator o'lmadi

BIR MENMU?

Qani ehsanimg ohui biyobon o'ldi, bir menmu?
Bir tob oyuna ham husningni hayron o'ldi,
bir menmu?

Hosir qilma sari ko'yingda men ham
aylasam maskan,
Kuning Nizri muqimi² obi hayvon o'ldi,
bir menmu?

Hosir la'll nobing hasratida g'uncha bechora
Lolimon ichra bag'ri tah-batah qon o'ldi,
bir menmu?

Hosir turmasdur ashkim – ta'na qilmang
yor bazmida,
Bir oqshom sham'i ham mahfilda giryon o'ldi,
bir menmu?

Hosir qadd-u ruxsoring g'amida bulbul-u qumri,
Fotih sarv uzra ko'rkim, zor-u nolon o'ldi,
bir menmu?

Hosir, qo'yina minnat jonima vasi ichra
deb Furgat,
Kuni oshiqning mamnuni ehsan o'ldi,
bir menmu?

¹ *Ranjida* – ranjigan, xafa.
² *Savdozada* – teiba, savdoyi.
³ *Nakhat* – hid, bo'y.

¹ *bu qo'shiq* «Farouzi nari saraxhor – III» kuyi bilan ham
qo'shiladi.
² *muqimi* – turg'un, sobit.

BO'MBAYDAN XAT

Assalom, ey ahli hush: ahbob-u do'st-u yulbar,
Hammas, sodiq birodarlar, nekuatvorlar!

Hofizi xushlahjalar, tanburilar, samturilar,
Nolachi mashhoqlar, noxunda¹ musiqiorlar!

Sog' borsizmu, qalaysizlar, salomatlarmusiz?
Mol-u jon bormu amon, ey yaxshilar, hushyorlar?

Umringiz naqli jahon bog'ida o'lsun sabohlar,
Davlat-u iqbol o'lubon anga barg-u bo'rlar!

Aylar erdi goh Farzinxon «Suvora» mashqori,
Yaxshi savt ila Fuzuliydin o'qib ashi'orlar!²

Furqatiy, Bo'mbaydin etdim endi Hindistonga bor,
Pardai qismatda ne yuz ko'rsatur asrorlar!

MAKTUB

Uy erdim sahar tavfi chaman esgan sabolardin,
Shonim yetkurib keltur xabar deb oshmolardin.

Bona bo'lg'on qadimiy do'stlar avzoi digarduri,
Sho'ji muxtalifdur² elni tag'yiri³ havolardin.

Fatih bo'shbrg'a ko'p oy-u yillar o'tdi darvoqe',
Bo'keldi oshnodin xat, na xesh-u aqabolardin.

Yulning ishtiyogin tortaram g'urbat g'ami birilan
Tutib erdim qutulmoy g'ussa-u ranj-u anolardin.

Bonogah keldi shavqomezlig' manzumi maktubing,
Ishrat aylagan zimmida har xil muddaolardin.

Uy qub ul dam oni, bo'ldi ogarg'on ko'zlarim
Ravshan, shonig'a ezib erding magarkim to'tiyolardin.

¹ Noxun – tirnoq.

² Musiqor – 1) qadimiy musiqi asbobi; 2) tashkilot tashkildan rang-barang ovozlari chiqaradigan alomatiy qub.

³ Barg-u bor – daraxtning bargi va mevasi.

⁴ Ash'or – she'riar.

¹ Tug'at – bo'shqa, o'zga.

² Muxtalif – xilma-xil.

³ Tag'yir – o'zgartish, o'zgartirish.

OLAM MUATTAR BO'LMAS

Olam muattar bo'lmas zulfi egilmaguncha,
Is bermagay qizil gul bargi yozilmaguncha.

Izhor aylamasman so'zimni elga aslo,
G'amzangning o'qlaridin ko'ksim teshilmaguncha.

Ey zoifi(?) xujasta, etma nasihatimgul,
Tarki muhabbat etmas boshim kesilmaguncha.

G'amzang qorong'usida kam bo'ldi mahlu!

Kulbam munavvar bo'lmas dildor kelmaguncha.

To etmagil tavoze', rahmat muyassar bo'lmas,
Ko'z uzra topmayin jo abro' egilmaguncha.

Ul sarvinoz qilmas oshiqlig'inni bovar,
Qumri kabi qullikni bo'yima ilmaguncha.

Kim so'z der, ul asli anvar xor bo'lmas,
G'avvos dur olarni daryog'a cho'mmaguncha.

Gulshan bu toza mazmun, nazm aylaring

Ko'rsatmadig jamoling bag'rim ezilmaguncha.¹

¹ *Mahl* – vaqt, mahol, fursat.

² Bu g'azal Furqatga nisbat berilgan shoirning qo'shiq yo'q. Uslubi va saviyasi ham uning darajasida emas. Lekin Madrahim Sherzoy uni shu xilda ifo etgan. (*Qorin* sh. 100).
Madrahimov O. Madrahim Sherzoy. – Toshkent, 1991. 103 b. 11.

LABING G'UNCHA

Labing g'uncha, yuzing ikki qizil gul,
Qulding sarv-u soching go'yoki sunbul.

Visolingga, nigoro, mahram erdim,
Firoqingga'a nechuk aylay tahammul?

Chu shayqim xomasi tahriri la'ling
Qulib doim yozar xatti tasalsul¹.

Gulistonidur jamoling, ey parivash,
Men onl ishqida sho'rida bulbul.

Chu Yusuf husnunga barcha xaridor,
Zulayxodek tushub ko'nglig'a g'ulg'ul².

Chiqarg'a yetti jon, jono, g'amingda,
Bu g'andin yona jismim ham tazalzul³.

Qando Furqatni holig'a karam qil,
Furqan podshohi botahammul⁴.

¹ *Tasalsul* – zanjir halqalari kabi bir-biriga ulanib ketgan, uzilishsiz, cho'kma.

² *G'ulg'ul* – shovqin-suron.

³ *Tazalzul* – larza, zilzila, titrash.

⁴ *Botahammul* – sabrli, chidamli, bardoshli.

EY SARVQOMAT

Bo'yingdin o'rgulay, ey sarvqomat,
Gull navrastal¹ bog'i latofat.

Xirad² bobida Aftotun³ fatomat⁴,
Takallum chog'ida to'ti fasohat⁵.

Ana qaddu ana husn-u ana xulq,
Kishi ko'rgan emas mundog' latofat.

Qayu bir vasfini taqdir etarman,
Ayg'odin boshg'acha koni malohat.

Yuzingdin pardani olsang, na bo'lg'ay⁶
Sonurman⁶ go'iyo bo'ldi qiyomat.

Jafo bo'lmas, nigoro, munda ortuq,
G'amingdin qolmadi jonimda toqat.

Meni yig'latma ko'b, ey mehri yo'q yot
O'zing insof qil – kimda bu holat?

Ko'ngul afgor o'lub el ta'nasidin,
Tegib boshing'a ko'b sangi malomat.

Na bo'lg'ay yo'qlasang Furgat qulligini,
Bo'yingdin o'rgulay, ey sarvqomat?

¹ Navras (Navrasta) – yangi o'sib kelayotgan, yosh.
² Xirad – aql, idrok.

³ Aftotun – qadimgi yunonistonlik mashhur faylasuf Platon
(miloddan avvalgi – 428–348).

⁴ Fatomat – ziyoralik, xushahamlik.

⁵ Fasohat – so'zning ochiq, ravshan, chiroyli va qat'iy
muvofig kelishi.

⁶ Sonmoq – o'ylanmoq, hisoblanmoq.

YO'LINGDA

Torub har erta, jononim, yo'lingda,
O'qardi chashmi hayronim yo'lingda.

Falak uzra malaklarga yetushti,
Senga yetmasmu afg'onim yo'lingda?

Muroting qatlim ersa kelmagingdin,
Fidodur bir qoshiq qonim yo'lingda.

O'ubori tavsamingdin¹ topti orom,
Chiqardi yo'q esa jonim yo'lingda.

Malomat toshidin bo'ldi munagqash²
Chu Majnun jismi uryonim yo'lingda.

Kel, ey Yusuf, Zulayxo kozasidek
Qutug'liq bayt ul-ehzonim yo'lingda.

Ular o'lsam intizoring birla Furgat,
Yotar jismim meni, jonim, yo'lingda.

¹ Tavsam – arg'umoq, o'ynog'i ot.
² Munagqash – naqshli, bezakli.

QULUNG

Lablaring ostidagi xolingdin aylansun qulung!
 Loladek gul-gul ruxi olingdin aylansun qulung!
 Telba oshiqdarga zanjir ikki haydar kokulung,
 Dom etgan sunbuli dolingdin aylansun qulung!
 Tong nasimdin damodam har tarafg'a xam bo'lar
 Shoxi guldek qaddi beholingdin aylansun qulung!
 Maqsading oshiqni vasla yetkurub, shod aylansun
 Bu havas yo'lida omolingdin aylansun qulung!
 Darj qilg'on donai yoqut uza olmosdek,
 La'l lab ustida tabxolingdin¹ aylansun qulung!
 Tori zulfingdin chiqib bizlarga tumori jannat,
 Poyi sar farxunda² bu xolingdin aylansun qulung!
 Furgatini aylading tassir bu iqlim atro,
 Sa'd burj³ uza iqbolingdin aylansun qulung!

¹ Tabxorol – uchbuq.

² Poyi sar farxunda – boshdan oyoq sadoqatli.

³ Sa'd burji – sadoqatli burj. O'tmish imonlilari nasroniylar
 sa'd – baxt, sadoqat va nabs – baxtsizlik, falokat kelibruvchi
 ilkiiga ajratganlar. Masalan, Mushtariy (Vopier) – sa'd, Fargat
 (Saturn) – nabs hisoblangan.

BOG'DA

U parivashkim, parishon etti kokul bog'da,
 Hushkedin bo'ldi dimog' oshufta sunbul bog'da.
 Ushundan bo'ldi sahrolarda lola munfai,
 Karindin xijlat chekib rayhon-u janbul bog'da.
 Harbi vashi va'dasin yolg'ondin ul chiniy' sanam,
 Hecho chinni bog'da, yo bir kuni gul bog'da.
 Yuz qald-u orazig'a sarv-u gul hech o'xshamas,
 Ijina, ey qumri-yu bulbul ko'p g'alog'ul bog'da.
 U malohat mulkning sultonig'a maxsusdur,
 Garmasun o'ldukcha gul taxti tajammul bog'da.
 Ushul ruxsorig'a da'vi aylar erdi sarv-u gul
 Kerdi – chekti-yu xijolat, bo'ldi bir pul bog'da.
 Vah, bu xush fayzi sahardurkim, bo'lib
 shabnam bila
 bulbul yuproq'i bo'ldi sog'ari² mul³ bog'da.
 Bulbul u qumri gul-u sarv uza yig'lab tursalar,
 Yozma oshiq qillar qaydog' tahammul bog'da.
 Ushunomon bir nazmi dilkash birla chekmakka navo,
 Furgatni, shogird kirsun sang'a bulbul bog'da.

¹ Ushul – chinlik, xitoylik.

² Sog'ari – may ichadigan idish, piyola, jam, qadah. Tasav-
 vutda, u qish sharoiti mushohada qilladigan o'rtning qalbi. Mastlik
 iftoriyasi ham sog'ardan tilaydilar.

³ Mul – may, sharo.

LAHZA-LAHZA

Tushub boshing'a kulfat lahza-lahza,
Chekarmen ranj-u hasrat lahza-lahza.

Netay, bermas amon davron jafoni,
Magar g'am bo'ldi qismat lahza-lahza.

Balo dayrida¹ hijron soqisidin
Icharmen jomi hasrat lahza-lahza.

Netay, javridin o'lsa to'zi² ravshan,
Ko'zimga bo'yla zulmat lahza-lahza.

Sirishkim o'rmidin ezgon jigarlar
Oqar soat-basoat lahza-lahza.

G'ami hijron hujum aylab damolan
Chekar tig'i baliyat³ lahza-lahza.

Maqomim bo'ldi sahro – tola yonligi¹
Yurakda dog'i Furgat lahza-lahza.

¹ *Davr* – 1) dunyo, olam; 2) o'tashpanatlar holati.
Tasavvuf tushunchasida – mayxona: oriflar majlisi va ahdiyatdan huzurlanishni bildiradi.

² *Ro'z* – kun.

³ *Baliyat* – balo, ranj, azob, qayg'u, musholat.

BU KECHA

Yatimni holim so'rab ul sho'xi jonon bu kecha,
Majr¹ ila men o'tanib chun sham'i so'zon

bu kecha.

Yatim, men xasta sori qilmadi hargiz guzor,
Yatimni ul sho'xni holim parishon bu kecha.

Yatim borla may ichar har qayda, oning rashkidin
Yatimham tong otqucha zardob ila qon

bu kecha.

Bu na holatdur sengo, deb kulmang, ey ahboblar,
Kulay-yig'lay kunda cheksam oh-u afg'on

bu kecha.

Yatim quyun po'ya² qilib, bir yerda turmon
Yatimni ohingga to'ldi ko'b biyobon bu kecha.

Yatimni holim nay kabi to'qquz falakka, oh-oh,
Yatimdin band-bandindur nayston³ bu kecha.

Bu kuni vasilig'a yetmakni havosida bo'lub,
Yatimda bo'lmisham men zor-u hayron

bu kecha.

¹ *Majr* – Haq va solik o'rtaqidagi yaqinlikning kuchayishi,
yoki na islah g'alabodidan qalbuang sururiga to'lishi.

² *Po'ya* – yugurish, yelish.

³ *Nayston* – qanishzor, to'qayzor.

KO'ZLARING

To'kkali jallod erur ishq ahldin qon ko'zlaring
Lablaring jonbaxsh-u ammo ofati jon ko'zlaring

Sahl¹, agar bo'lsa parishon, dilbarim,

Qildi ohuni Xo'tan dastida sarson ko'zlaring
qilsang muqaddar

Nogahon oshiqqlaring²a tiyri mijsanlar olti,
Raxna dil mulkig'a soldi nomusulmon ko'zlaring

Bir ishorat birla der erdi boqib bismil qibay,
Bo'lmasun ul ahddin, yo Rab,

pushaymon ko'zlaring

Ey nigoro, surmani qo'y, qo'yma,

Qilmag'ay oshubi dahr² ustiga to'fon ko'zlaring
qo'ysang chiqqanli

Shukr, Furgat furgatingda xasta-yu bemor edi
Bir boqishda ayladi dardig'a darmon ko'zlaring

MAHVASHO

Mahvasho¹, o'ldurdi bizlarni boistig'nolig'ing²,
Tashqi bir so'z birla bo'ldi la'li ruhafzoliq'ing.

Heb shoni chekkan afg'onig'a solmayсан quloq,
Iltih Olloh, muncha ham bo'lg'aymu
beparvolig'ing?

Fag'lamaymu kechalar holimni o'rtaб sham dek,
Bo'lsa tong otg'uncha shum ag'yora
bazzomrolig'ing?³

Harbi u hasrat dilg'a to'ldi, ohkim, aytay desam,
Bo'lmadi hargiz muyassar soate tanholig'ing.

Ham bo'lib shamshod qaddi, sindi shoxi sarvni
Ehti shuhr⁴ etdi nazokat bog'ida ra'nolig'ing.
Ez azalar vasiligda shod-u men firoligda malul⁵,
Ham ayiansun, qani oqillig'-u donolig'ing?

Bozuvchiq yor sen, bir demading holim ko'rub;
Eht u bundur, Furgatiy, bu vola-vu shaydolig'ing?

¹ Sahl - oson, yengil.

² Oshubi dahr - dunyoga g'avg'o solish.

Mahvash - o'ysa o'xshagan, go'zal.

¹ Tashqi ho - nozli, ishtival.

² Bazzom - bazzonga foyz beruvchi.

³ Shuhr - ko'rinish, paydo bo'lish.

⁴ Malul - g'imgin, xafa, ranjigan, ozor chekkan.

AYLADING-QO'YDING

Meni, ey gulruxim, bulbuldek afgor

aylading-qo'yding

Ishimi kecha-kunduz nolai zor aylading-qo'yding

Labing shirinlig'idin nuktai pinhon edi - so'zidin

aylading-qo'yding

Tabassum qilding-u bu sirni izhor

aylading-qo'yding

O'shal kun lutf etib, vasingg'a yetkurdin

meni omg

Firoqing birla holim endi dushvor

aylading-qo'yding

Jamoling xirmanida donai xolingni ko'rgusiding

aylading-qo'yding

Ko'ngul murg'ini zulfigg'a giriftor

aylading-qo'yding

Qilib shirinadolg', har kima boqding kulib, jann

aylading-qo'yding

O'zingga oshiq oni, menga ag'yor

aylading-qo'yding

Yilgah ichra solding halqai zulfigding ovoza,
junun ahliini¹ holimdin xabardor

aylading-qo'yding.

Junun, kastai Furgatni mahjur² visol aylab,

ko'rgusini mushroqi diydor

aylading-qo'yding.

¹ Ahl-i junun - oshiqlar, devonalar. Tasavvufda Oллоhdan
qutqalish uchun o'zidan bexabar oshiqlar, darveshlarga junun ahli
deyiladi.

² Mahjur - ayritilib qolgan, uzoqqa tushgan, mahrum.

YANA, JONO

Yana, jono, meni diltastani hayron qilib

ketmang

Firoq anduhidin kuygan yurakni qon qilib

ketmang

Kelurda mehribonliq birla xurram eildingiz

jonlar

Ketarda bori¹ gahr aylab, ishim afg'on qilib

ketmang

Maromingizga boqsam, tarki mehr aylarga

o'shalarga

Tagi² g'amlar qo'lida zor-u sargardon qilib ketmang

Kulub zohirda, chandon marhamatlar va'ladi

arab

Faromush aylabon yo ahdingiz yolg'on qilib

ketmang

Qo'yub mundog' uqubatga, jafoning bobini³

ushlab

Ko'zum yoshini go'yo mavjo'shi⁴ to'fon qilib

ketmang

¹ Bori – barchasi, hammasi.

² Tagi – yana, tag'in.

³ Bob – eshik.

⁴ Mavjo'sh – mavj uruvchi, to'liqlanuvchi.

hushlar ag'niyosi¹ siz erur, men ishq miskini²,
jafari³ husningizni o'zgaga ehsos qilib ketmang.

Yuvul qildingiz mahram – bu gulni sarbaland⁴

aylab,

Yana Furqatni tashlab, yer bila yakson qilib

ketmang.

¹ Ag'niyo – boylar, badavlatlar.

² Miskin – bechora, notavon, qiz, faqir.

³ Jafari – islom dunida muhojirar foydasiga har yili umumiy
hushning qirg'idan bir ulushi miqdorida beriladigan soliq.

⁴ Sarbaland – boshi yuqori, yuksak.

KO'RUNG

Zi basoratlari meni gulgun uzorini ko'ring,
Mast etar subhat elin chashmi xumori ko'ring,
Raxshij² nozimi surub, tiyri mijam olgan ayt,
Sayd³ o'lur xalqi jahon – qilg'on shikori ko'ring

Tole'im bandam bo'lubdur – baxtiyoram, negaki
Shodlig' birla o'tar layl-u nahorini ko'ring

Tishlari yoquti ahmardur⁴ muhabbat ahlig'i,
Mushk-u anbar yafrog'i dor ul-qarorini ko'ring

Na munosib mengakim, Layli bir Majnun bo,
Turfa Layli menga yuz Majnunshorini ko'ring

Nim⁶ nigohindin toparlar vasi ming mahjurlar,
Misi aylar kimyo⁷ avji guzorini ko'ring

Rohi⁸ ishqinda tushub, qildi fidoyi jon-u dil,
Furqatiy ozurda joni dilfigorini ko'ring

¹ Zi basorat – o'tkir ko'z bilan.

² Raxsh – ot, arg'umog'.

³ Sayd – ov, shikor.

⁴ Ahmar – qizil.

⁵ Dor ul-qaror – oxirat.

⁶ Nim – yarim.

⁷ Kimyo – al-kimyo: o'tmishda oddiy madaniyati o'ziga kumushga aylantirish yo'llarini izlagan ilmi; bu yerda o'ziga

⁸ Roh (Rah) – yo'l.

EHTYOJ

Aylama ma'lum hargiz ag'niyoga ehtiyoj,
Maki qone'i bo'lsang, etma podshoga ehtiyoj.

Taluhlardan sanga yetmas vafu, g'ayraz jafu²,
Qilma ravshan, ey birodar, oshnoga ehtiyoj.

Sunda har bo'lsa tavakkul³, shohlardan uz tama',
Maki shahlar qilg'uchidir avliyoga ehtiyoj.

Haras elisoniga ko'ngul bog'lama, ey bexirad⁴,
Har o'lursan aylasang ahli saxoga ehtiyoj.

Haradur zohid ishi, andin duo qilmang umid,
Haradur aylamoq ahli riyoga ehtiyoj.

Haradur shulkim, agar dard aylasa jonim halok,
Haradur dardim uchun menda davoga ehtiyoj.

Haradur, Furqat, tamoshu dahr atvorinikim,
Haradur oxir rasolar norasoga ehtiyoj.

¹ Qone' – qanoat qiluvchi.

² Jafu – jafu – jafodan boshqa.

³ Tavakkul (Tavakkul) – tartiqat maqomi. Komil e'tiqodga e'tibol bilan o'zini Yaratganing ixtiyoriga topshirib,

⁴ Bexirad – bexiradlik va nafs tashvishidan butunlay forig' bo'lish.

⁵ Haradur – aqlsiz, modon.

BIZ ISTIG'NO ELI

Biz istig'no eli¹, qichqirmog'on ma'vog'a bo'manin²
 Agarbandiki xirman aylasa, dunyog'a bo'manin²
 Agar labtlashna qolsak, filmasal² sahroyi olamda
 Malolat zohir etsa, mavj uran daryog'a bo'manin²
 Umid etgonimiz aksar saodat bo'tai³ Hoqlin
 Agarchi mis erurmiz, qimmat tillo⁴ a bo'manin²
 Hamisha lof uramiz xalq aro Farq'ona mubla
 Bag'oyat ta'bimiz ozoda⁴ deb, har jog'a bo'manin²
 Havo loyig'a botgan moumanlik⁵ do'sti xudbinon
 O'shandog' kamzarofat maskani a'dog'a⁶ bo'manin²
 Biz ellar – faqr elimiz, parcha nong'a saly
 G'araz dunyo uchun Iskandar-u Dorog'a⁷
 Emasdur onchi⁸ asbobi jahong'a⁹ fikriniz, Furgat
 Vale ketguncha juz andishai fardog'a bo'manin²

¹ Istig'no eli – ozodlar, darveshlar, olibhunnatlar

² Filmasal – masalan, go'yo, farazan.

³ Bo'ta – bu yerda: zargarlarning ma'dan eritilgan idori

⁴ Ozoda – dunyoviy bog'liqliklardan qutulgan, tobi darg
 qilgan, javonmard, darvesh.

⁵ Mouman – kibr-u havo.

⁶ A'do – dushmanlar.

⁷ Doro (Dorob) – Erondagi ahamoniylar sulolasi

⁸ Onchi – har neki.

⁹ Asbobi jahon – dunyo boyliklari, ne'mat va lazzatlar

EY SARVINOZ

Yul morkim, gul kabi ochting uzor, ey sarvinoz,
 Ujlina ko'nglum xori hijrondin figor,
 Aylamog'chi ko'zlarim ravshan kelib nargis kabi,
 Fubday tortay yo'lingda intizor, ey sarvinoz.
 Farina ko'zdin norikim, bir dam jamoling
 Furg'usi menda qachon sabr-u qaror, ey sarvinoz?
 Hattayim ketdi go'ldin ul kuni, andin beri
 Furbatdirmen nolai beixiyor, ey sarvinoz.
 Foyvolog'a oqarg'on ko'zlarimg'a koshki,
 Yulda erdi domaningdin bir g'ubor, ey sarvinoz.
 Bu qul-u ruxsor ila, kel, bog' aro ko'rgiz xitrom,
 Buv og'lusun ham gul o'lsun sharmosr,
 Ey sarvinoz!
 Foyvolog'siz, Furgatiy, to subh yig'lab
 Buv ilol andoqkim qarong'u kecha tori,
 Ey sarvinoz.

Fur (Furb) – qorong'i, zulmat.

BIR BOQIB

Bir boqib joninni oldi nargisi xumorningiz,
Berdi bir so'z ila qaytib la'li shakarko'ringiz!

Labza-labza aylabon jon dushmaniga ittifoq,
Men kabi mahzung'amu yuz javr-u ming

Bosh chekib xurshid mashriqdin² valekin

Barq urib mag'rib³ saridin shu'lai ruxsorningiz

Yo'lingizga termulub doim ogordi ko'zlarin,
Oh, qachon bo'lg'ay muyassar davlati

Yig'latib bulbul kabi gul yuzingizni jilvasi,
Qumridek dar nola qildi⁴ shevai raftoringiz

Kunji g'amda javr ila bedodlingizdin, ey pol,
Labg'a jonim yetti, oling, bo'lsa shul dakteringiz

Tuzdingiz xilvat tutib ag'yor ila to sozi haam
O'ldi bemor ushbu g'amdin Furqatly afzolingiz

¹ *Shakarkor* – shakar sochuvchi; majozan: shirinsuvchi

² *Mashriq* – sharq, kunchiqar.

³ *Mag'rib* – g'arb, kunchotar.

⁴ *Dar nola qilmoq* – nola chekirmoq, farzol yashamoq

⁵ *Darker* – kerak, lozim, zarur.

IKKIMIZ

Boshki bir yerda bo'lsak erdi, jonon, ikkimiz,
Ko'ri shum ag'yorlardin anda pinhon ikkimiz.

Bu zamon davron jafosidin qilibon boda no'sh,
Kashtlikdin aylasak qayg'uni yakson ikkimiz.

U zamon sayri guliston aylasak qo'l ushlashib,
Kashtlikdin aylab gul-u bulbulni yakson ikkimiz.

Ishtakning ozoridin masti xarobotiy¹ bo'llib,
Tadki hush aylab, bo'lub ul yerda hayron ikkimiz.

Imoratlarni dog'i hijronga giriftor aylabon,
Yerga pomol aylasak, sarvi xiromon, ikkimiz.

Imorahondin azmi bozor aylab, ey jon, shavq ila
Kashtlik olam ahliga ko'b sho'r-u² to'fon ikkimiz.

Kashtlarin Furqat bu yanglig' muddaog'a yetmadi,
Kashtki bir yerda bo'lsak erdi, jonon, ikkimiz.

¹ *Xarobotiy* – rind, qalandar. *Xarobot* – mayxona; komil

jon bozori; boshbariy sifatlarining xarob va jismoniy vujudning

hush bo'lishi.

² *Sho'r-u* – g'ayg'o, to'polon.

HAR KECHA

Har kecha ishqingda, jono, ko'zlarim qon yig'ildi
Lola qon yutti-yu, ohuyi biyobon yig'ildi

Kechalar anjum emas yerga to'kilgan anjumlar,
Rahm etib, holim ko'rub, garduni gardon!

Abri boron² ermas erdi ul bahor ayyomida
Ro'zgorim sangdil³ baxting'a chandon yig'ildi

Yuz ila ko'zing g'ami ovora qildi nechuklin,
So'zishimdin⁴ o'tranib, sham'i shabiston yig'ildi

Keldi qosid – ko'rdi sarg'org'on uzorim

Nomani bermasdin avval tortib afg'on yig'ildi

Yozdi – har lafzin o'qurda qon bo'lub oqti jono
Ko'nglum o'trandi, bag'ir ezdi, hamon jono

Sochrag'on sahn falakka har taraf ermas shofiq
Furqatigda qon sochib, shomi g'aribon⁵ yig'ildi

¹ Garduni gardon – aylanuvchi falak.

² Boron – yong'ir.

³ Sangdil – ko'ngli qattiq, bag'ritosh, berahm, shonim.

⁴ So'zish – yonish, kuyish.

⁵ Shomi g'aribon – g'ariblar tuni.

SHAKAR TO'KILDI

To'zo'zga lab uyurding, jono, shakar to'kildi,
Ham ayladig tabassum, mavji guhar to'kildi.

Pytoni jamoling qandog' safolig' erdi –
Kim, unga bir boqishda yerga nazar to'kildi.

Shohona sayr qilding raftor ila chamanda,
Rahbar shukufasidin¹ boshing'a zar to'kildi.

Belimogqa va'da berding – qon qildi intizoring,
Yettim yuqin o'larg'a, kelkim, jigar to'kildi.

Bosh belingdin og'ush etmogqa ne hadim bor?
Tusitox² agarchi quchmay, bandi kamar to'kildi.

Boq ilkindin firoqing vaslin, yuzin ko'rolmay,
Yig'lab sirishki qolmay, nuri basar³ to'kildi.

Kon dli ila yozgan nomanni har kabutar
Bolg'a boq'lagan chog' kuydi-yu par to'kildi.

En etti orazingni may tobi bo'stonda,
Andog'ki nastarang'a gulbargi tar to'kildi.

Shah a xunori g'amdin yo'q o'zga Furqat, oyo,
Majnunni azaldin⁴ jomi qadar⁵ to'kildi.

¹ Shukufat – gul, chechak, g'uncha.

² Tusitox – odobsiz, andishsiz.

³ Basar – ko'z, ko'rish quvati.

⁴ Majnunni azal – Xudo dargohi.

⁵ Jomi qadar – qismat mayi.

INTIZOR ETING MENI

Yona bir kelg'um debon cho'x intizor

Kokuling yanglig' parishonro'zgor etting meni

Ko'rsatib ra'no yuzing, olding qaror-u salorini
Oqibat ko'zdin solib, beixtiyor etting meni

Bevafoilig' rasmini, ey sho'x, bunyod aylatding
Ul raqibim oldida ko'b sharmisor etting meni

Nim nigoh e aylabon qilding g'uborimni baland,
Ko'chalarda yig'latib, Majnunshior etting meni

Ey pari paykar, menga javr-u jafonu qilmoqchi
Kulfat-u dard-u balolarga duchor etting meni

Vodiyi furgatda qoldim besar-u somon bo'lub,
Ko'chai hayratga solib, dilfigor etting meni

Tashnalar qolgach talab dashtida, Furgat, somon
Haddin osha, voykim, ranji xumor etting meni

MUNCHA YAXSHI

Janon, janonligiz gulruxsor muncha yaxshi!
Hush qadimga, hay-hay, raftor muncha yaxshi!

Tashnani qo'lga olib chertgandagi navolar,
Baxti tarannum ila «Gulvor»¹ muncha yaxshi!

Katin o'ldi² bu jahonda siz birla nuktdonliq³,
Tashvish xush, ajoyib guftor⁴ muncha yaxshi!

Tashnalar runiy ko'ylak behad yarashti sizga,
Ham shohiy to'nda gul-gul zangor muncha yaxshi!

Janon⁵ libos zebo ko'rundi bir-biridin,
Hush ustida kumushlik tummor muncha yaxshi!

Tashvish yitqogga tushsa ko'ngli mushavvash⁶ o'lg'oy,
Ham kun ko'rub turorga diydor muncha yaxshi!

Furgat nuzumini parizod, bir yo'li tabassum ayta,
Furgat sanga bo'lubdur xushor muncha yaxshi!

¹ «Gulvor» - o'zbek xalq qo'shig'i.

² Katin - tamomlash, tugatish.

³ Nuktdon - nozikfahm, dono.

⁴ Guftor - so'z, so'zlash.

⁵ Mushavvash - tashvishli, parishon.

⁶ Mushavvash, Furgat

O'LTURGUSI

Kelsa kulbanga o'shal berahm zor o'lturgusl,
Kelmasa kelguncha dardi intizor o'lturgusl.

Davlati diydor gar gohe muyassar bo'lmasa,
Mehnat-u javr-u jatoyi ro'zgor o'lturgusl.

Eyki dersan, o'lg'osen ko'yida oxir, ey rafiq,
Rozimen, billah¹, agar bilsamki, yor o'lturgusl!

O'zni o'ltursam agar, men birla o'lturmas dero,
Doimo ag'yor ila, kelsam, nigor o'lturgusl.

Bo'ldi korim bori g'am ostida jon urmoq
Vahki, har kun mehnat-u bu kor-u bor o'lturgusl!

Mastmen bu kecha, soqiy, lutf ila o'ltur men!
Varna² qo'ysang tonglaga³, ranji xumor o'lturgusl!

Bir kecha borg'um deyub har kechalur tong
Furqatini aylabon ummidvor o'lturgusl.

¹ *Billah* (*Billah*) – Xudo haqi, azharoyi Xudo.

² *Varna* – va, agar, na.

³ *Tongla* – 1) ertaga; 2) qiyomat kunl.

CHIROYLK

Hur-u parilar ichra ruxsoringiz chiroylk,
Jannat gulidin, ey gul, gulzoringiz chiroylk.

Ko'rsa agar qadingiz, bo'lg'ay xijl sanubar,
Tovusdek yurishda raftoringiz chiroylk.

Tabiiqul yo'lda ko'rub, sekin-sekin so'karsiz,
Mildurmayin kishiga ozoringiz chiroylk.

Shod-u shakar tomodur gar qilsangiz takallum,
Yo'li shirinsuxandin guftoringiz chiroylk.

Juola parilar ichra turfa pari erursiz,
Kutboringiz na xushdir, atvoringiz chiroylk.

*Jahra*¹, malaklar uzra har kecha nag'ma aylab,
Tosh olsangiz navoga, dutoringiz chiroylk.

Har qo'ysangiz qadamni har yon boqib xiromon,
Yuvoringiz ajoyib, kuloringiz chiroylk.

Har² malohat ichra ruxsoringiz chu olma,
Aqlu erur labingiz, anoringiz chiroylk.

Bo'ron o'tidin ortuq, ey yor, Furqatingiz²,
Harqila bog'i Erandini³ diydoringiz chiroylk.

¹ *Jahra* – Venera sayyorasi: uni falak cholg'uvehisi deydilar
jannat go'zalik, musiqiya-yu raqs va shodlig-u xursandchilik
hisoblaydilar.

² Furqat so'zi bu yerda ikki ma'noda kelayapti: 1) taxallus;
2) kuy.

³ *Erani* – afsonaviy go'zal bog'. Yamandagi Od qavmining
jannatini Shaddod yer yuzida jannat yaratish da'vosi bilan uni
jannat etigan emish.

BULBUL

Chamanda g'unchadin bo'yning¹a toqimishan

Magarkim o'zga gulshan rihlatin² qiliding ^{jaras³, bulbul} ^{havas⁴, bulbul}

Magar bo'lding barahman – jomai azaq⁵

Belingga bog'la endi gulni toridin maras⁶, ^{bulbul}

Bahori sun'i Haq fayzi erur gul rang ^{bulbul}

Vagarna bo'lg'usidur bir xazonin xor-u san ^{bulbul}

Fig'on behuda – jondin kechnaguncha

O'zini o'xshatib parvona bo'lmas har magas⁷ ^{bulbul}

Urarsen ishq lofin – shevai odob bilimayson,
Qilibsen olg'oli orom gul shoxin chakas⁸, ^{bulbul}

¹ *Jaras* – qo'ng'ir, toq.

² *Rihlat* – o'tish, ko'chish.

³ *Azaq* – ko'k, havorang.

⁴ *Maras* – it bo'yiga taqladigan tasma.

⁵ *Magas* – chivin, pashsha.

⁶ *Chakas* – ov qushi, qo'ndiriladigan sim qo'ndiq.

bu layon lazzatidurkim, judo bo'lg'och

Amri dom bo'lding ham giriftori qafas, ^{bulbul}

Bahor olib, o'qug'il «Matla' ul-anvor»¹

bu ruzgi fayzi yo'q alhonlaringni² ayta bas, ^{bulbul}

¹ «Matla' ul-anvor» («Nurlarning chiqish joyi») – Amur daryosi bo'yidagi «Xamsa»ning bittinchisi dostoni.
² Alhon – 1) yodqinli ovoz, qush sayrash; 2) kuy, ohang.

YOQMA JONIM

Yoqma jonim o'tlarga, ey sho'x, zoringdur o'shal
Mubtalo ko'nglum nizor¹ etma, figoringdur o'shal

Gul tarovat topmog'i aksi ruxingdurdur hahol
Bu sababdin misli nargis intizoringdur o'shal

«Sabzalarkim chashmai hayvon uza nekur?»² — deb
Men dedim: «Lab uzra xatti mushkboringdur o'shal»

Dedikim: «Naylay, bir oy boshida bir
Men dedim: «Yuz uzra zulf³ tobderingdur o'shal»

«Bel, og'izdin ochma lab, somoni sabring tola,
Men dedim: «Borim yo'q etgan yo'q-u borindur o'shal»

Dedi: «Bildingmu tag'oful etmog'im mohiyatini,
Men dedim: «Bormoq uchun bergan qaroringdur o'shal»

Dedi: «Yuz ming oshiqim, ammo bir
Men dedim: «Furgat degan bir mushkboringdur o'shal»

begaroringdur o'shal»

begaroringdur o'shal»

¹ Nizor — oziq'in, zulf.

² Tavrul — uzum.

³ Zulf³ tobder — jingalak soch.

BIR KECHA KEL

«Yig'lay boshingdin, ey oromijon, bir kecha kel,
Jumrad¹ dar nola² men,* sarvi ravon,
bir kecha kel.

«Yo'yunga doim borurmen, nega bir yo'l
kelmadig?
kelmadig?

kelmadig? jonim borur, ruhi ravon,
bir kecha kel.

«Menecha zulm aylab, sitam o'tig'a kuydurdig
meni?
meni?

«Mullikda lutf etib, eldin nihon bir kecha kel.
kel
kel

«Ko'k erur qasdingda yurgan ko'zi shum ag'yorlar,
ilohiga xanjar olib, aylab qiron bir kecha kel
kel

«Bir necha baxti qaro kunduz malomat qilsalar,
fardai ismatni yuzga yopibon bir kecha kel.
kel

«Menecha bo'ldi ziyoda to g'aming haddin oshib,
Menecha aylarsen debon oh-u fig'on bir
kecha kel.

«Ko'k faryodig'a yetkil Furgatiy bechorani
yo'qlabon bu qulni, jonim, sen hamon
bir kecha kel.

¹ Dar nola — nolada, fig'onda.

AYRILIB QOLDIM

Alamlik qumriman, bir gul badandin

Nazokarda qadi sarvi chamandin ayrilib qoldim

Qafas bayt ul-hazan – Ya'qubdek qon

O'shandog' Yusufi gulpirahandin ayrilib qoldim

Xati rayhon, sochi sunbul, labi g'uncha,

Qabo gul, ko'ylagi bargi sumandin ayrilib qoldim

Agar hijron qarong'usida yig'lab yotsam,

Jamoli nuri shan'i anjumandin ayrilib qoldim

Qaro toshlar urub ko'ksing'a, faryod aylasam

Tishi durr-u labi la'li Yamandin ayrilib qoldim

Misoli zar agar sorg'orsa ruxsorim,

Ki, ul donish ayyori siymtandin ayrilib qoldim

Meniga yuz qo'ydi emdi hasratida talxkom o'lmoq,
Hilovat so'zlari, shakkarshikandini¹

ayrilib qoldim.

For u bo'lm² to'kildi, maskanim oxir

Mulohabat yo'lida, Furgat, vatandin qafas bo'ldi,
ayrilib qoldim.

¹ *Shakkarshikan* – shirin so'z aytuvchi.
² *For u bo'l* – par va qanoatlar.

YUZING

Yuzing guldin musaffodir, labing rangi

Xating xushbo' chaman rayhonidin, xinodin ham

Vafo bo'yi edikim esdi xoli anbaringdin, mushki Xitodin ham

Bu yanglig' nakhati xush varna kelgaymu

Sibhi' birla sanobar sharningindur ham sabodin ham

Qading shamshoddin ra'no erur,

sari rasodin ham

Fasohat to'tisidursan – kalomingkim

Labingni shahdi kavsardin suchuk⁴,

obi bagodin ham

Jamoli bokamolingni⁵ qachon ko'rdum –

Falon xurshiddal'atdin⁶, faloni ko'ngul qo'ydim

mabliqodin⁷ ham

¹ Sibi – tik, to'g'ri, baland.

² Xitodirez – xitlatli, sharmada.

³ Shakaromiz – shakar omuxta, shirin.

⁴ Suchuk – chuchuk, shirin.

⁵ Bokamol – kamolga yetgan, yetuk.

⁶ Xurshiddal'at – quyosh yuzli, go'zal.

⁷ Mabliqo – oy yuzli, go'zal.

O'tarsen qo'l solib, har yon boqib,

har so' xiron aylab, ketar hush-u farosat faqr elidin, ag'niyodin ham.

Milhon ettim, nigoro, nomi harfingni

g'azal ichra, qillib begona ko'zdin rashk, Furgat,

oshnodin ham.

YOR UCHUN

Ne jafolar chekmadim bir bevafo dildor uchun,
Ne balolar ko'rmadim abdi buzug' bir yor uchun.
Ko'chalarda zor yig'lab, o'yla Majnun dillig'ni
El aro afsona bo'ldum ul paritussor uchun.

Xasta bulbul bog' aro belhuda afg'on chekmadi,
Balki chekti kecha-kunduz gulg'a handam
yor uchun.

Shul umidim ul sanandin – bor bo'lmog'din
na so'z
Qayrilib bir boqmasa men xastai afgor uchun.

Poybo'sin axtarib, monandi tufroq o'lmisham,
Xor bo'lmog' shunchalardur bir guli bexor uchun.

Yordin shikva' na hojat – lahza-lahza boshladi
Bo'yla savdolarni soldi bir guli bexor uchun.

Kelmadi holin so'rab bul Furgatiy bemorni,
Ul partini ko'nglida bir muddasi bor uchun.

OHKIM

Ohkim, ul sho'xni mundog' jafosi bor ekan,
U ogularga lutf ila mehr-u vafosi bor ekan.

Har zamon izhor etar begonalig' atvorini,
Tindi bildirinki, nihona oshnosi bor ekan.

Mubtalo dard-u balosig'a o'zum tanho desam,
Hecha ming mendek balokash mubtalosi bor ekan.

Ey ko'ngul, yuzlanmag'il minba'd jonon ko'yig'a,
Fursatlarlik yo'lki, ming to'squch balosi bor ekan.

Begonalarga beturlar hajrning tasbihini,
Ishq shar'ini¹ ajab dor ul-qazosi² bor ekan.

Uzun hujume ayladi bemor – kelmas so'rg'oli,
U part ko'nglida qandog' muddasi bor ekan.

Honi g'amda topti, Furgat, bodasin jon-u ko'ngul,
Fahri qotildin ani achchig' mazosi bor ekan.

¹ Shikva – shikoyat, no'lish.

¹ Shar' – shariat: islom dini qonun-qoidalar.
² Bor ul-qazo – qozixona.

USTIDA

Termu tobi bodadin ruxsori ahmar ustida?¹
Qatra-qatra yoki shabnamdur guli tar¹ ustida?

O'smaliq qoshlarnu yo shamsir qondin zang¹,
Yoki pistoqi to'kulmish rangi axzar² ustida.

Yuz uza kokulmidur har sori pechutob ila,
Ganji husningmu yotur yo ikki ajdar ustida?

Chehra ochtingmu bu tadbir-la – chamanda

Xasta bulbul gul uza, qumri sanovbar³ ustida?

Xoki poyingni⁴ taloshur ko'zga el surmoq uchun,
Ore⁵, har yerda hujum aylar gado zar ustida.

Ikki jodu nargising solg'ay jahong'a fitnalur
Bo'lmasa uryon qoshingdin ikki xanjar ustida

Nozani, sen tashla istig'noni, xud⁶ bori garon⁷,
Noz debosi⁸ nazokat xulq (?) paykar ustida.

Furgatiy qosh-u ko'zingdin fitnalar ko'ri, bulb,
Sho'rish o'lmoq rasmdur oy tug'sa axtar⁹ ustida.

¹ Guli tar – 1) yangi ochilgan guli; 2) navnhol mevalar.

² Axzar – ko'k, yashil.

³ Sanobar (Sanubar, Senobar) – xushqomat daraxti.

⁴ Xoki poy – oyoq osti tuprog'i.

⁵ Ore – albatra, to'g'ri, ha.

⁶ Xud – 1) o'zi; 2) yolg'iz, faqat; 3) xuddi, kabi; 4) hech.

⁷ Bori garon – og'ir yuk.

⁸ Debo – nozik, nafis ipak mato, harir.

⁹ Axlar – yulduz.

BIR QAMARSIMONI KO'RDIM

Bir qamarsimoni¹ ko'rdim balda² Kashmirda,
Ko'zlari mashur-u³ yuz jodu erur tasxirda⁴.

Faera-zarra zar sochar boshig'a har kun ofrob,
Bobb⁵ kelgach, kecha yotib chashmai iksirda⁶.

Bir ko'rib chohi zaqan⁷ Horut ila Morut⁸ ikov,
Chohi Bobil ichra qolmishlar bo'lak tadbirda.

Jan⁹ a⁹ qiyg'och ko'zidin aning bargi nigoh,
Tashk javharlari gar bo'lsa har shamsirda.

Yoshi uzra xolining asroridin bir nuqtadur,
Berai «Nun»¹⁰ o'qudum payvasta har tatsirda.

Portig¹¹ ermas hech kim ul dilraboning ishqidin,
Zulfiga dilbastalig¹² har bir javon-u pirda¹³.

¹ Qamarsimono – oy yuzli, go'zal.

² Balda – shahar.

³ Mashur – sehirgan.

⁴ Tasxir – 1) rom qilish; qo'lga kiritish; 2) zabt etish, bo'ysundirish.

⁵ Noh (Saboh, Subhida) – tong, ertalab.

⁶ Ixir – afsunaviy javhar, uning vositasida go'yo misli

ilohiga aylandirish mumkin emish; majozan: juda foydali dori.

⁷ Chohi zaqan – iyak chiqurchasi.

⁸ Horut va Morut – Yer yuziga tushganida go'zal ayolga

jababli guruhga bo'lgani uchun Bobildagi zindonga tashlangan

iki farisha.

⁹ Jan'a – shu'la, nur.

¹⁰ Nun – Qur'oni karimdagi «Nun» surasiga ishora hamda

shuqaning egma qoshidan kinoya.

¹¹ Dilbastalig' – ko'ngil qo'yganlik, oshiqlik.

¹² Javonu pir – qari, keksa.

Aydi: «Ey, jon ofati, zulfingga

Aydi: «Bu savdoni qo'y, umring o'tar zanjirida»
bo'lmishman

«Nuqta lab ustida bejodur», – dedim,

«Sahv¹ qilmish kotibi qudrat² magar tahririda»
aydi kullib

Aydi: «Ey bechora, qilding na uchun

Man dedim: «G'urbatda Furgat bor
tarki vatandosh
ekan taqdirida»

¹ Sahv – xato, yanglish.
² Kotibi qudrat – Xudo.

JONONIM KELUR

Ko'z tutub men – notavon, bu kecha

Kelmadi jononim, endi halquma jonim kelur.
jononim kelur,

Shod o'lunglar zulmati hijrondag'i mushoqlar,
Aziz diydor aylab, ul xurshidi raxshonim¹ kelur.

Harcha yerni lolagun² etsa sirishkim, tong emas,
Yig'lab ul gul hayrida ezgan jigar qonim kelur.

Ko'zlarim mardunlari chiqti tamosho qilg'oli,
Har tarafg'a to'lg'onib sarvi xirononim kelur.

Hechal³ hasratda bo'ldum turfa bir sargashamen,
Har qayu xori alam ilkida domonim kelur.

Ko'zlarimni pardasin yo'lig'a poyandoz etib,
Nuqdi jonimni nisor aylayki, sultonim kelur.

Ilhorini qutig'a bag'rim kesib, aylay kabob,
Furgatly, kulbang'a mundog' yaxshi
mehmonim kelur.

¹ Xurshidi raxshon – portloq quyosh.

² Lolagun – lolarang, qizil.

³ Hecha – to'gay, o'rmon, changalzor.

BIR KELIB KET

Bu yerga, sho'xi barno, bir kelib ket,
Xudo haqql, nigoro, bir kelib ket.

Yuzing gul, qomating shamshodi jannat,
Ayo zulfi sumanso¹, bir kelib ket.

Jamoling sog'inib, devona bo'ldum,
Erurmen zori tanho, bir kelib ket.

Agarchande bu yona kelmasang ham,
Qilib mahzi tamoshu bir kelib ket.

Fido bo'lsun senga bu jism-u jonim,
Na qilsang qilg'il, ammo, bir kelib ket.

O'lukg'a bir so'z ila jon berusen,
Labi la'ling Masiho bir kelib ket.

Jamoling ko'rgali, ey dastai gul,
Bo'lurmen turfa shaydo, bir kelib ket.

Ayo, ey qumriyi bog'i malohat,
Ayo, ey qaddi ra'no, bir kelib ket.

Muruvvat qil menga husnang zakotin,
Bo'lur daf'i baloyo, bir kelib ket.

Tunumdur tiyra-vu oshufta holim,
Bo'lub oydin musaffo, bir kelib ket.

Hamisha muntazir Furgat g'ulomning
Ki, bo'lsun daf'i savdo bir kelib ket.

¹ *Sumanso* – sumanga o'xshagan.

OYINAI JAMOLING

Oyinai jamoling fasli bahor ermasmu?
Gulshanda sarv qadding bir jilvazor emasmu?

Chog'lab kamoni abro', mijgon o'qini bog'lab,
Chiqsang minib samandang, yaxshi shikor
emasmu?

Zulfi siyohing, ey gul, sunbul aqida aylar,
Dartlar, g'alat, xaloyiq, mushki tator emasmu?

Shahidi visoling andoq kavsar suyidin oqroq,
Zahri fitroqing ammo og'uyi mor emasmu?

Jonung'a har jafu qil, ketma dame nazardin,
bensiz faroxi' olam ko'zing'a tor emasmu?

Avni saharda chekkan ohindan ehtiroz et,
O'rtangay ahli olam – o'tlug' sharor emasmu?

Javring o'qidin o'ldi bag'rim hazor pora,
Har porasi hazoron andar hazor² emasmu?

Oyda ketay bosh olib dard-u alamlargidin,
Maloyi g'am, nigoro, har yerda bor emasmu?

Ko'rsat nigobing ochib ruxsori ahmaringni,
Oyinavor³ Furgat, ko'b intizor emasmu?

¹ *Faroh* – keng.

² *Hazoron andar hazor* – mingdan ming.

³ *Oyinavor* – oyina kabi, oyinaga o'xshash.

ISHQING O'TIDA

Ishqing o'tida, jono, jonlar kabob emasmu?
 Qilmas esang tarahum holim xarob emasmu?
 Zulming sharorasidin do'zax zuhur aylab,
 Javringni sho'rishidin ro'zi hisob¹ emasmu?
 Derlar araq yuzingda ko'rganda ba'zi oqil,
 Ul suv hayo gulidin bitgan gulob emasmu?
 Bag'rim ezilsa, tong yo'q, tushganda bir
 Husnungi bir ko'rubon oyina ob emasmu?²
 Oynai jamoling ta'biri mahv bo'lsa,
 La'ling savolig'a jon bermoq savob emasmu?
 Jon-u jahong'a rahm et, yig'latma ko'b meni zot,
 Olamg'a ko'z yoshindin obi azob³ emasmu?
 Noz ila o'ldurursen vasi ichra gar rizomen,
 Bo'ynumg'a tori zulfung mushkin tanob emasmu?
 Raxshi vafu minibon dil kishvarin sayr et,
 Bir necha kun g'animat ahli shabob³ emasmu?
 Gar kelsa qo'ldin, ey yor, berma chibing'a ozor,
 Besh-olti kun bu fursat o'tgoy shitob emasmu?
 Sultoni mulki xo'bi sensen, nigor, gohi
 Furgat faqir holin so'rsang savob emasmu?

¹ Ro'zi hisob – hisob kuni, qiyomat.

² Obi azob – azob suvi.

³ Ahli shabob – yoshlar.

MUHAMMAD DOMIG'A

Muhabbat domig'a ko'nglum giriftor ayladi
 Quchonkim donai xolin namudor¹ ayladi ul sho'x,
 Karobot ichra kelgach muhtasib ta'zir etmoq-chun,
 Tutub bir jom ani ham masti idbor² ayladi
 O'rurubdur g'amza tiyrini, qoching, turmang,
 Chukib abro' kamoin azmi bozor ayladi ul sho'x.
 Bo'lub pomol shamshod-u sanovbarkim xijolatdin,
 Ilo qad birla guliston ichra raftor ayladi
 Illoqibo, bo'lma xurram vasliga mahram
 Meningdek muhtalotin muncha afgor ayladi
 Necha qon yig'lasam noz-u tag'ofuldin,
 Ko'zumcha ko'zi shum ag'yorni yor ayladi
 O'tarda tuhfasini birla yuzin har yona to'lg'aydur,
 Mag'or devona Furgatni ko'rub or ayladi ul sho'x.

¹ Namudor – namoyon.

² Idbor – baxtsizlik, tushkunlik, ishing orqaga ketishi.

GULYOR¹

Do'stlar, aysb-u tarab, fasli bahor istar ko'ngul,
Har kuni sahrada sayri lolazor istar ko'ngul,
Aylamak har sori ohular shikor istar ko'ngul,
Kabk raftorin ko'rag'a ko'hsor istar ko'ngul,
Dog'i xursand etgusi har neki bor istar ko'ngul.

Gasht qilsang ahli donish bir necha ahbob ila,
To'la bo'lsa shishalar doim sharo bi nob ila,
Gul yaqosi maskaning o'lsa kanori ob² ila,
Bodai gulrang tortib, o'lturub odob ila,
G'ussa dardini aylabon dafi xumor istar ko'ngul.

Mutribi xushlajalar tanburini soz aylasa,
Ruhparvar bayt o'qub, xirgohi³ ovoz aylasa,
Gohi «Miskin»⁴ mashqi-yu, gohi «Chapandoz»⁵

aylansa

Etsa anjomig'a⁶ ul, g'ayrini og'oz aylasa,
Gohi qonun⁷, gohi g'ijjak, gah dutor istar ko'ngul.

¹ Bu mukammas «Shahno» nomi bilan ham ijro etiladi.

² Kanori ob – suv bo'yi, anhor sohili.

³ Xirgoh – 1) chodir; 2) manzil.

⁴ «Miskin» – maqom uslubli va shakllarda yozilgan turkumli kuy va ashula yo'llari. Turkum besh qumdan iborat bo'lib, uning birinchi, ikkinchi va beshinchi qismlari «Miskin» uchunchi, to'rtinchi qismlari «Adoy – I-II» nomi bilan mashhur.

⁵ «Chapandoz» – 1) o'zbek va tojik musiqasida muntazib doira usuli; 2) doira usuli jo'rtligida ijro etiladigan munim boz va ashulalar.

⁶ Anjom – oxir, so'ng, nihoya.

⁷ Qonun – musiqasi asbobl.

Muminsing bo'lsa hamisha bir vafogustari¹ nigor,
O'zga fan etgan vigo'ru aylagan tamkin shior,
Bo'lsang oning vasi birla komron-u komgor²,
Shavqing oshib, bo'yinig'a qo'l tashlabon beixiyor,
Bo'sa la'lidin olib, qilmoq kanor istar ko'ngul.

Tortibon gah g'abg'abidin³, gah uzoridin o'pub,
Islab-islab gohi ul chashmi xumoridin o'pub,
Ko'zni surtub, gohi xatti mushkboridin o'pub,
Tab g'iribonin ochib, ko'ksida noridin o'pub,
Hooh qo'yub, tizig'a etmak jon nisor istar ko'ngul.

Bo'lmasa charxi falak davromimiz ichra xalal,
Aylabon bog'i hayotimiz xazon bodi ajal⁴,
Ko'rguzub yuz jahd ayyomi bahor o'tmay jadal,
Mayr qilsak har bahor ayyomi sahr-yu jabal⁵,
Chun ziyorat etmak as'hobi kibor⁶ istar ko'ngul.

Necha kun mahtob tunlarda olib tarifi⁷ chaman,
Tongg'a cha gullar arosida tuzulsa anjuman,
Oy kabi qilsa munavvar bog' sahnin nastaran⁸,
Yerg'a naqsh o'lsa sarosar soyai bargi suman,
Ustig'a qilmoq xino birla nigor istar ko'ngul.

¹ Vafogustar – vafodor, sadogatli.

² Komgor – o'z orzusiga yetgan, baxtli, saodatli.

³ G'abg'ab – bag'baqa.

⁴ Hodi ajal – ajal shamoli.

⁵ Jabal – tog'.

⁶ As'hobi kibor – ulug' insonlar.

⁷ Tarifi – bu yerda: chet, chekka, xilvat.

⁸ Nastaran (Nastarin) – xush isli, oq-sariq tusli gul, jannatman, jannin.

Gar falak kajravlig'idin¹ baxt yovar² bo'lmasa,
Hamishnim har kecha bir mohpaykar bo'lmasa,
Orazdin bayt ul-ehzonim munavvar bo'lmasa,
Muncha qilg'on orzularin muassar bo'lmasa,
Furqatyi, uzlat³ uchun bir kunji g'or
istar ko'ngul

FIG'ON

Manam sho'rida bulbul – bo'stonidin
adashganman,
Yuzi gul, qomati sarvi ravonidin adashganman,
Dilim hajri-la qondur – dilsitonidin
adashganman,
G'arbi ko'yi g'urbat – xonumonidin
adashganman,
Vayo bir murg'i vahshiy – oshyonidin
adashganman.
Nolongkim, la'li yodi g'unchadek bag'rimni
qon aylar,
Kavoli nargisi andoq nahf-u notavon aylar,
Nilmoni kuydirib hajr o'ti po'st-u ustuxon aylar,
Turkman zohir, ammo, xalq bir odam
gumon aylar,
Vagar na mahz surat tanda jonidin adashganman.
Hoshlinda hush yo'q – hayronlig'imning
boisi shuldur,
Kotib aql-u xirad, nodonlig'imning
boisi shuldur,
Yetim qo'zi kabi nolonlig'imning boisi shuldur,
Karo'u besar-u somonlig'imning boisi shuldur –
ki, bir sohibkaromat ostonidin adashganman.

¹ *Kajrav* – egri, teskari yuruvchi; majozan: mukkor, hayvon

² *Yovar* – yordamchi, madadkor.

³ *Uzlat* – yolg'izlikni ixtiyor qilish, xilvat.

Biyoibon gardiman Majnun kabi bir Layli yodida,
Bo'lib oshufta zanjiri junun bast-u kushodida¹,

Qilurmish qat'i rah² har kimsa oxir
o'z murodida,

Yugursam har tarafga, ayb qilmanglar,
bu vodida,

Misoli telba itmen – korvonidin adashganman,

Malomat o'qlaridin dilfigor-u siynachok oxir,
Yiqildi notavonliq birla jismi dardnok oxir,
Xudog'a shukrim, ketdim aning yo'llida

Muhabbat o'tida kuygach, bo'lib bir to'da
pok oxir,
xok oxir,

Fano bodi tegib, nom-u nishonidin adashganman,

Qilib yod o'tgan umrimni chaman obi ravonidin,
Muhabbatnomalarni yod olib savsan zabonidin,
Tikan zaxmini anglab g'unchani qonlig'
dahonidin³,

O'qub gul daftarini bir varaq fasli xazonidin,
Jahon bog'ida bulbuldek fig'onidin adashganman

¹ Bast-u kushod – 1) bog'liq va ochiq; 2) g'irftor va o'ral
² Qat'i rah – yo'l yurish.
³ Dahon – og'iz.

Sayodat¹ charxini mehri, asolat² avjini mohi,
Shohi mulki fano³ kursi-yu shamsi Arsh xirgohi,
Yetushmas xoki ko'yig'a Silkandar hashmati johi,
Tarifat mulkini shohi, haqiqat sirrin ogohi,
O'shandog piri komil xonadonidin adashganman.

Ko'ngulni el diyori ichra bedog', ibtihof⁴ aylay,
Borib king'a g'arblig birla arzi ehtiyof aylay,
Na sud andinki, sharti dostonim yuz
qulocho aylay,

Boshing'a tushdi g'urbat oftohi – na iloj aylay?
Falakni gardishidin soyabonimdin adashganman.

Qadimni xam ko'ronlar ishq bori mehnati derlar,
Tanimda notavonliq boisi g'am kasrati derlar,
Qayronda bo'lsa bir g'urbatkashida⁵ ulfati derlar,
Zamonra ahli muxlis, bu sababdin Furqatiy
derlar,

Necha yildur bir oshubi zamonidin adashganman.

¹ Sayodat (Siyodat) – sayidlik, ulug'lik, boshchilik.
² Asolat – asillik, asizodalik.
³ Fano – tasavvufda bandaning Haqda fano bo'lishi, ya'ni
boshqariy xususiyatlarining ilohiy sifatlar ichra mahv bo'lishi.
⁴ Ibtihof – xursandchilik, xushnudlik.
⁵ G'urbatkashida – g'urbat chekkan, g'arblilik azobini tortgan.

BIRI

Dahr aro men chekmagan jabr-u jafolardin biri,
Qoldimu ham ko'rmagan dard-u balolardin biri,
Aylasam zohir agar, ul ibtilolardin biri,
Toqat etmas dardi ishqqa muhtalolardin biri,
Sharhi g'am qilsa, qani, bag'ri adolardin biri.

Charxdek doim yuray ishqida sargardon bo'lub,
Arsai' olamni kezdim besar-u somon bo'lub,
G'am bilan o'ldim asiri g'ussai hijron bo'lub,
Kor-u borim kechalarda nola-yu afg'on bo'lub,
So'rmadi holi dillimni oshnolardin biri.

Paykarimni lashkarl anduh pomol ayladi,
Rishtai jonimni hijron mehnati noj² ayladi,
G'am hujumi kasrati ko'nglumni behol ayladi,
Qomatim xam – hasrati monandai dol ayladi,
Fikrim obro'si erur mujgon asolardin biri.

Der edim: doim o'zim olam aro xurram tutay,
Yor o'lub aysh-u tarab ahliga, tarki g'am tutay,
Dahr aro ozodalar domonini mahkam tutay,
O'zni boz ul dard-u kulfat ahlig'a bandedam tutay,
Chunki hosil bo'lmadi ul muddaolardin biri.

¹ *Arsai* – maydon.

² *Noj* – qamish.

Mehribonlik pesha aylab, kimga ko'rguzdim vafu,
Tarki mehr aylab menga haddin fuzun qildi jafu,
Yo'q erur mendek kishi tole' zabun, baxti qaro,
Ming vafog'a bir vafu ham ko'rmadim olam aro,
Qolmamish bo'lg'oy magar ahli vafolardin biri.

Har taraf yeldim-yugurdim, haykim layli nabor,
Sa'y qildim qaysi nav' o'lsa agar anjomni kor¹,
Har tariq o'lsa, rizosi birla bo'ldum ustuvor,
Garchi qildim xizmatida umr sarf-u jon nisor,
Holima bir boqmadilar ag'niyolardin² biri.

Muddati dunyo uchun yeldim-yugurdim har taraf,
Hasratokim, bo'ldi nodonlig' bila umrim talaf,
Boradurman naqd toardin bo'lubon xoli kaf,
Yo'l maxuf³, emdi qadam qaydoq urarman lotaxaf⁴,
Deb qo'limdan tutnaguncha rahnamolardin biri.

Kechti avgotim, darig'o, bo'yla nodonliqda, hayf,
Bandaman deb tutmayin amrini nodonliqda, hayf,
Nafsim o'limasdin borodur nomuslonliqda, hayf,
Qolg'on umrim ham o'tar emdi pushaymonliqda,

Zoyil o'lmay avvali kibr-u havolardin biri. hayf,

¹ *Anjomni kor* – ishning oqibati.

² *Ag'niyo* – boylar, baddavlatlar.

³ *Maxuf* – xavfli, xatarli, qo'rqinchili.

⁴ *Lotaxaf* – qo'rqma, xavstrama.

Munim – tole' zabunlar, yor – baxti qoralar,
Hamdamim – tig'i alamdin siynasi sadporalar¹,
Bistirim² – xoki mazallat, takya³ – sangi⁴

G'amgusorindur – baliyat dashtida ovoralar,
Mahrani rozim o'lub motamsarolardin biri.
xoralar

Har kishi olamda ko'p cheksa jafoyi ishqni,
Bilsa rohat joniga ranj-u baloyi ishqni,
Podshohi husn chorlab mubtaloyi ishqni,
Sarfarozi aylar emish bir kun gadoyi ishqni,
Shukrim, ko'yida mendurman gadolardin biri.

Furqatiy bir sarvqomat ishqida bo'lgan asir,
Qumri yanglig' tortaram shavqida faryod-u safir⁵,
Qosh ila mujgonidin yonimda tig', ilkimda tir,
Chug'zdek vayrona ichra garchi bo'ldim joygir⁶,
Bir xabar olmas kelib paykarhumolardin⁶ biri.

¹ Sadpora – yuz pora.

² Bistar – to'shak.

³ Takya – suyanch, suyanchiq.

⁴ Saftir – yoqimli mayin ovoz.

⁵ Joygir – o'rin oluvchi, o'rashuvchi.

⁶ Paykarhumo – humo suratli.

UFORI SUVORA

(Navoiy g'azaliga muxammas)

Lolag'a boqmoq abas ruxsori olingni ko'rub,
Bog' aro nargisga ham chashmi g'azolingni

Istamak sunbul xato zulfi kasholingni¹ ko'rub,
Shavdur² to'bi demak ra'no niholingni ko'rub,
Yoki jannat bog'i gulzori jamolingni ko'rub.

Ne malohat erdlikim, yakbora, ey zebo jamol,
Yuz ochib, bir g'amza birla aylading behush-u lol,
Butmog'ilkim, ko'z qarorg'on chog' edi bu

Ravzada kavсар qirg'inda³ xayol ettim Bilol⁴,
Yuz uza lab, lab uza shabrang⁵ xolingni ko'rub.

Bu zamon Tangri uchun, ey mahvash, o'zni
ayla fosh,

Toki ul bechora aylar ishtiboh⁶ ichra talosh,
Partav⁷ nuri jamolingdin to'lub ko'zig'a yosh,
Sog'inur oshiqlig'ing'a ro'baro' kelmish quyosh,
Ko'zguda mashshota⁸ har soat misolingni ko'rub.

¹ Kashol – uzun, bepoyon.

² Sahe – xato, yanglish.

³ Qirg' – chet, qirg'oq.

⁴ Bilol – islom tarixidagi birtinchi muazzin. Baland, shirali.

⁵ Shabrang – tun rangli, qora.

⁶ Ishtiboh – shubha, gumon.

⁷ Partav – uchqun.

⁸ Mashshota – pardoz qiluvchi ayol.

Bog'boni dahr topmay aylanib davri falak,
Qadd-u ruxsoring kabi bir sarvi gul bo'ldi halak,
Orazing borinda bulbul qilmadi gulni tilak,
Sarvin qumri, ne tong, ran qilsa' to'bidin malak,
Jilvai qad holatida e'tidolingni² ko'rub.

Hasratingdinkim, ko'ngul zohir tazallum ayladi,
Soya soldi boshima sarving – tarahum ayladi,
Yig'ladim xatting ko'rub, g'unchang tabassum

Nargising afsun-u gulbarging takallum ayladi,
Aqli kul³ topdi firib ul makr-u olingni⁴ ko'rub.

Yo'q soching savdosidin bir lahza tanakin menga,
Yetkurub nakhat sabo to bermasa taskin menga,
Telbaman – xotir parishonlig' erur oyin⁵ menga,
Elga ishtraddur yangi oy ko'rsalar, lekin menga –
Yuzlanur oshuftaliq mushkin hilolingni ko'rub.

Furqatiy, borsen aning ishqida ohi sard⁶ ila,
Muztarib⁷ hol-u sirishki ol-u ro'yi zard ila,
Qolma devor ostida bu ranji g'amparvard⁸ ila,
Sudra ul yon, ey Navoiy, o'zni muhlik dard ila
Shoyad etgay rahm ul qotil bu holingni ko'rub.

¹ *Ran qilmog* – hurkmoq, cho'chinmoq.

² *E'tidol* – 1) kelishganlik, yaraahqilik; 2) tilk, to'g'ri.

³ *Aql kul* – yetuk aql, komil aql. Jabroil alayhissalom, mufti Muhammady va Asbi azim ham tushuniladi.

⁴ *Ol* – bu yerda: hiyla, makr, firib.

⁵ *Oyin* – odat.

⁶ *Sard* – sovuq.

⁷ *Muztarib* – iztirob chekuvchi, betoqat, begaror.

⁸ *G'amparvard* – g'am ichida o'sgan, umri g'am bilan o'tgan.

O'ZINGSAN

Ermas manga g'araz gul, guldin nishon o'zingan,
Marg'ub emas, sanovbar, sarvi ravon o'zingan,
Qaddi sibi, yuzi gul, g'uncha dahon o'zingan,
Qilg'on chamanda g'uncha bag'rini qon o'zingan,
Ziyatfizoyi bog'-u har bo'ston o'zingan.

Umre erur yotibman tufroqda zor-u nokom,
Sol soya boshim uzra sarvingdan, ey gulandom,
Hayratda men bilolmay og'oz qaysi, anjom,
Jon-u ko'ngulda yo'qdur sensiz qaror-u orom,
Kel, ey ko'ngul qarori, oromjon o'zingan.

Zohir qilib borursan gah ishva har qayong'a,
Pinhoni o't solursan jism ichra xasta jong'a,
Gar qo'zg'otib ko'zingdin yuz fitnalat zamong'a,
G'amzang solur, nigoro, gah sho'rilar jahong'a,
Sarftnat¹ zamon ham sho'ri jahon o'zingan.

Mahbub yo'q seningdek, gulchehra, sho'xi tannoz,
Naxli qadi nazokat bog'ida jilvapardoz,
Ishqingda jon berurg'a borisi mard-u jonboz,
Ushshoq qullaringg'a joyizdur aylasang noz,
To kishvar² malohat taxtida jon o'zingan.

¹ *Sarftina* – fitna qo'zg'ovchi.

² *Kishvar* – mamlakat, o'lka, viloyat.

Xam bo'ldi qomatingdin gulshanda naxli tarlar,
Og'zing g'amida g'uncha qon ayladi jigarlar,
Topmas agarchi andin ahli daqiq asarlar,
Lof urmasun belidin dahr ichra mo'kamarlar,
Tanho latifpaykar nozik miyon o'zingan.

Aylar abas tishingga durlar Adanda da'vi,
Ham la'li lablaringga mulki Yamanda da'vi,
Shahlo ikki ko'zing'a oh-u Xo'tanda da'vi,
To'ti shakar og'izdin sochib suxanda da'vi,
Botil erur tamomi, shirin zabon o'zingan.

Noz ila boz dersan, ey sarvi xush xironon,
Furqati bulhavassan, ishqinda bermading jon,
Oxir bu tuhmat ila bag'rinni qilmag'il qon,
Buzgan yerida turmay, yuz yo'la ahdi paymon,
Zolim, jaf o shior-u nomehrbon o'zingan.

AQOLIMI OLDI

Aqlimi oldi, hayratga soldi bir turfa jonon,
Ul bir tabassum, aylab takallum, chun mohi tobon,
Soqib¹ ermish, jonimg'a kirmish, qonimni
Maddi nigohi², javshan³ siyohi, ikki siyohi
termish paykoni tiyri,

Monandai gul, chun shoxi sunbul, aylab tazalzul
Ochib yuzini, tashlab o'zini, qosh-u ko'zini
keldi nigorim,

Ahvoli zorim, sorig' uzorim, lutf ayta,
javlon beribon;

Bildi-yu so'rdi, bu nav'i ko'rdi, bir lahza turdi
yorim, aylab tamosh o;

Noz-u firoqi, vasl ishtiyoqi, bir zarra
menga boqibon.

Kuydurd¹ jonim, ham xonumonim, nom-u
boqi qo'ymay vujudim -
nishopim, bir lahza, bir on.

Jonimda toqat, na tанда holat, na dilda rohat,
ko'p notavonman,

Yo'qsa netormen, qayon ketormen, nechuk
etormen, majruh-u hayron.

¹ Soqib - 1) yorug'; 2) ta'sir qiluvchi.

² Maddi nigoh - nazarqoh, ko'z oldidagi.

³ Javshan - sovuq.

Aylay ayoni, g'amni bayoni, bir dam zamoni
 tutqil qulog'ing,
 Bag'rim sitbon, tahrir etbon, o'zdin ketibon,
 Nasli paryidur, lab shakkaridur, kabki daridur
 bo'lmay partishon,
 Yo hur-u g'ilmon, bilimam nechuk jon, tovusi
 bo'ston, sarvi xitomon,
 Aylab yago chok, mahjur-u g'amnok, Furqat
 alamok qilib nadomat,
 To bari doman, monandi savsan, chun joni betan
 motanda qolg'on.

MUNDARIJA

MUQIMITY

<i>Ergash Ochilov. Dilo'rta</i>	44	Kokling.....	44
qo'shilar.....	4	Ey pari.....	45
Yakka bu Farg'onada... 9		Nazokat bog'ida.....	46
Yana.....	10	Qayda boray?	47
Sog'itib.....	11	Tasadduqing ketay.....	49
Farg'ona Nasrulloi.....	12	Afsona qilib ketdi.....	51
Ko'zlarimg.....	13	O'lmagan jonim mani.....	52
Bayot - V	14	Javlon qil.....	53
Shahnoz.....	15	Sog'indim.....	54
Bayot - II	17	Ayladim.....	55
Dilrabolar.....	18	Ey yori jonim.....	56
Intizor.....	20	Sho'x go'zal.....	57
Gajagim.....	22	Rozil dil aytay desam.....	58
Ufot sarvi Chorgoh.....	23	Ko'nglum olib.....	59
Qalandar - III	24	Vasl orzusi.....	60
Qalandar - V	26	Ahd.....	61
Dog'men - I (II).....	27	Bo'lsun omon.....	62
Dilxiroj.....	28	O'rgulsun.....	63
Bormukin?	29	Kim desun?	64
Bir kelib ketsun	30	Arzilmini yetkur.....	65
Bayot - IV	32	Ayrlimasun.....	66
Navbahor.....	33	Naylasun.....	67
Andijon samosi.....	34	Dilbaro.....	68
Ufot.....	35	Mubtalo	69
Qalandar - II	36	Aylamas bir litfot.....	71
Dil kuyi.....	38	Qaydatur?	72
Jamolingni ko'rub.....	39	Ra'nolig'ing.....	73
Shitob aylab.....	40	Rayhonlaring bordur.....	74
Nihon kelidg.....	41	O'xshaydur.....	75
Aylab keling.....	42	Rashkim kelur.....	76
O'rgulsun quling.....	43	Kuydurur.....	77
		Bahor ayyoml.....	78

Xushlamas.....	79	Soyayedurmen.....	115
Bir menmu?.....	80	Ayrlimasun.....	117
Kel ertaroq.....	81	Galdir - I.....	119
O'ynaylik, kulaylik.....	82	Girya - I.....	120
Parvo qilmadig.....	84	Ul pari.....	121
Tobon ayladig.....	85	Muborak - I (II)	122
O'zganicha.....	87	Gulistonim mening.....	125
Farg'onacha jonon - I.....	89	Yor ila.....	126
Abdu rahmonbegi.....	91	Qilmasun.....	127
Ey chehrasi tobonim.....	93	Netar?.....	128
Bir kelsun.....	95	Qilma ko'p.....	129
Tanovar - II.....	97	Ko'rdim yuzingni.....	130
O'raz.....	99	Oshnolardim biri.....	132
Na bo'ldi?.....	101	Girya - II.....	134
Hayron o'l'musham.....	102	Farg'onacha Shahnoz.....	136
Arzim eshit.....	103	Suratig.....	137
Ajab shior ayladig.....	105	Yolg'uz.....	138
Qildi shaydo.....	107	Ey nozanin.....	139
ko'zlarig.....	107	Jonim aylansin.....	140
Yodlinga tushdi.....	108	Mujsonig.....	141
Chaman yalla.....	110	Kesang-chi.....	143
Ufoti.....	112	Kerak.....	145
Abdu rahmonbegi.....	112		

FURQAT

<i>Ergash Ochilov</i> . Yor va diyor tarannumi.....	148	Chorgoh - II.....	163
Nigori dlihavozim.....	154	Lola.....	164
Ufoti oromijon.....	155	Yor istah.....	165
Assalom.....	156	Kelinchak.....	167
Farg'ona Bebobchasi.....	157	Suratig.....	169
Kokling.....	158	Qashqarchai Ushboq.....	171
Bahor ayyonida.....	160	Jonim mening.....	172
So'lim.....	162	Aylansun qulig.....	173
		Qashqarchai mustazodi navo.....	175

Qashqarchai Nimcho'poni.....	177	Mahvasho.....	211
Na bo'ldi, nigori!.....	178	Ayladig-qo'yding.....	212
Yoz ochib.....	179	Yana, jono.....	214
Aylanay.....	180	Ko'runq.....	216
Qashqarchai savti Ushboq.....	181	Ehtiyoj.....	217
Ohkim, rahm aylamas.....	182	Biz istig'no eli.....	218
Gul.....	183	Ey sarvinoz.....	219
Hajringda.....	184	Bir bogib.....	220
Savti suvora.....	186	Ikkiniz.....	221
Yorim kelsalar.....	187	Har kecha.....	222
Savti Abdu rahmonbegi.....	188	Shakar to'kildi.....	223
Keling, ey ahboblar.....	189	Intizor etting meni.....	224
Ul qaro ko'z.....	190	Muncha yaxshi.....	225
Talqini Ushboq.....	192	O'lturgusi.....	226
Ufoti Nimcho'poni.....	193	Chitroylik.....	227
Savri bog.....	195	Bulbul.....	228
Fasli navbahor o'ldi.....	196	Yoqma jonim.....	230
Adoiy.....	197	Bir kecha kel.....	231
Bir menmu?.....	199	Ayritib qoldim.....	232
Bo'maydan xat.....	200	Yuzing.....	234
Maklub.....	201	Yor uchun.....	236
Olum muattar bo'lmas.....	202	Ohkim.....	237
Labing g'uncha.....	203	Ustida.....	238
Ey sarvqomat.....	204	Bir qamarisymoni ko'rdim.....	239
Yo'lingda.....	205	Jononim kelur.....	241
Qulung.....	206	Bir kelib kel.....	242
Bog'da.....	207	Oyinai jamoling.....	243
Labza-labza.....	208	Ishtig o'tida.....	244
Ibu kecha.....	209	Muhabat domig'a.....	245
Ko'zlarig.....	210	Guliyor.....	246
		Fig'on.....	249
		Biri.....	252
		Ufoti Suvora.....	255
		O'zingsan.....	257
		Aqlimni oldi.....	259

Adabiy-badiiy nashr

Mashhur qo'shiqlar kutubxonasi

MUQIMiy

FURQAT

EY CHEHRASI TOBONIM

Muharrir B. Xudoyorova

Badiiy muharrir H. Qutluqov

Texnik muharrir L. Xijova

Kichik muharrir D. Xolmatova

Musahih G. Arifova

Kompyuterda tayyorlovchi L. Abkerimova

Nashriyot litsenziyasi AI № 158, 14.08.2009.

Bosishga 2016-yil 24-fevralda ruxsat etildi.

Bichimi 60x84 /*x*. Ofset qog'ozl.

«Peterburg Uz» garriturasi.

Ofset usulda bosildi. Shartli bosma tabog'i 7,67.

Nashr tabog'i 8,41. Adadi 3000 nusxa.

Buyurtma № 16-104.

O'zbekiston Matbuot va axborot agentligining

«O'zbekiston» nashriyot-matbaa ijodiy uyi. 100129,

Toshkent, Navoiy ko'chasi, 30.

e-mail: uzbekistan@pitd-uzbekistan.uz

www.pitd-uzbekistan.uz